Seria de literatură universală a BIBLIOTECII POLIROM este coordonată
de Denisa Comănescu.
Arthur Rimbaud, Gfuvres *completes,* Bibliotheque Lattes,
Editions Jean-Claude Lattes, Paris, 1987
© 2003 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere
www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Copou nr. 4; P.O. BOX 266, 6600
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 70700
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
RIMBAUD, ARTHUR
Opere/Arthur Rimbaud ; trad. de Mihail Nemeş;
pref. Livius Ciocârlie- Iaşi: Polirom, 2003
264 p., 18 cm (Biblioteca Polirom. Clasici universali)
ISBN: 973-681-170-0
I. Nemeş, Mihail (trad.)
II. Ciocârlie, Livius (pref.)
821.133.1-1-135.1
Printed in ROMÂNIA

Arthur Rimbaud

Opere

Traducere de Mihail Nemeş
Prefaţă de Livius Ciocârlie

POLIROM
2003

Neastîmpăr adolescentin

Se petrec uneori în Istorie evenimente atît de neobişnuite încît, dacă nu le-ai şti adevărate, n-ai putea să crezi în autenticitatea lor. Aşa a fost, în trecutul Franţei, intervenţia Ioanei d'Arc în desfăşurarea războiului de 100 de ani. O fată de şaisprezece ani, neştiutoare de carte, porneşte din cătunul unde ducea oile la păscut, străbate pînă la rege, îl convinge să-i încredinţeze ei conducerea oştirii şi reuşeşte să elibereze ţara de ocupanţii englezi. Nu mult mai verosimilă va fi, după patru veacuri, revoluţionarea poeziei europene înfăptuită de un adolescent de şaptesprezece ani. Şi totuşi, aceste evenimente greu de crezut au avut ioc. în primul caz, o explicaţie se întrevede. Intensitatea sentimentului religios în Evul Mediu a putut face ca o fată înzestrată cu har să fie întîmpinată ca un mesager ceresc. E posibil ca în al doilea explicaţia să fie simetric inversă. Pentru a destabiliza un mod poetic care vreme de un mileniu fusese însufleţit de spiritualitate, a fost nevoie de îndrăzneala nepăsătoare a unui tînăr răzvrătit. Acesta s-a numit Arthur Rimbaud.

Viaţa poetului a fost la fel de fulgurantă ca şi opera lui. Elev strălucit la Charleville, în nordul Franţei, unde se născuse în 1854, la 14 ani Rimbaud îi dedică desăvîrşite versuri latineşti prinţului imperial. Curînd după aceea, cînd începuse să scrie poeme înnoitoare, băieţandrul e cuprins de febra plecărilor. Fuge de acasă spre Paris, însă călătoria se încheie în închisoarea datornicilor deoarece candidatul la aventură nu avusese bani de tren. Recuperat de familie, nu întîrzie să fugă din nou, mai întîi la Bruxelles, apoi iarăşi la Paris, pe străzile căruia rătăceşte în zilele Comunei (1871). încă o dată readus în căminul autoritarei sale mame, după cîteva zile Rimbaud revine la Paris, unde-l chemase Verlaine, care fusese zguduit de forţa versurilor adresate lui de foarte tînărul poet. Cei doi vor avea o furtunoasă legătură intimă ce va dura cîţiva ani şi se va încheia, după dispute crîncene, cu un foc de revolver în urma căruia Verlaine va fi întemniţat.

Incepînd din 1875, după ce a renunţat definitiv la poezie, Rimbaud rătăceşte o vreme prin Germania, Elveţia şi Italia. Se angajează în armata colonială olandeză, însă, abia ajuns cu trupa în Batavia, dezertează. Avatarurile continuă. Marinar pe un vas scoţian, expulzat din Austria, interpret la un circ cu care

străbate Suedia şi Danemarca, face o ultimă haltă la Charleville. Pleacă din nou, mai rătăceşte o vreme prin Europa pînă ce, în 1878, se îndreaptă spre nordul Africii unde va rămîne mulţi ani, mai întîi în Egipt, apoi la Aden şi, în sfîrşit, la Harar. Agent al unei case de comerţ, iar mai tîrziu pe cont propriu, traversează deşertul în caravane, ocupîndu-se cu negustoria de piei de cămilă, cafea şi arme, activitate pe care o completează cu aceea de explorator. De opera lui poetică, din ce în ce mai apreciată la Paris, nu vrea să mai ştie. Speranţa lui e să strîngă bani şi să se întoarcă acasă puternic şi bogat. Destinul vrea altceva. în 1891, Rimbaud se îmbolnăveşte grav. în zadar i se amputează un picior la Marsilia, unde fusese spitalizat; tumoarea îşi desăvîrşeşte lucrarea şi apostatul poet moare după cîteva luni, la 37 de ani.

în numai cinci ani, poezia lui Rimbaud n-a încetat să se transforme. S-ar putea vorbi de trei faze ale dezvoltării ei, dacă includem în prima şi reminiscenţe din aceea a unor contemporani mai vîrstnici, astăzi uitaţi. N-au dispărut încă accentele retorice şi discursiv narative. Tradiţiei îi mai datorează Rimbaud în această perioadă şi prozodia. în rest, este un poet nou. Spre deosebire de romantici şi de predecesorul său, Baudelaire, tînărul poet nu mai dă substrat simbolic imaginilor sale. La romantici, imaginea pălea fiindcă nu era decît aparenţa sensului mai mult sau mai puţin ascuns. Acum, la Rimbaud, imaginea şi senzaţia nu mai transportă semnificaţii simbolice, ci se impun ele însele atenţiei prin pregnanţa şi frăgezimea lor. Aşadar, o primă noutate adusă de poezia lui Rimbaud este senzorialitatea. De altfel, poetul îşi şi intitulează o poezie „Sensation". Păşeşte prin grîu şi prin iarbă, cu tălpile înfiorate de răcoare. în „Boema mea", rouă îi umezeşte fruntea. Sărutul înfioară pielea ca atingerea unei gîze („Vis pentru iarnă"). Erotismul impregnează şi versuri care aparent nu-l evocă, de pildă cînd faunul cu buze brun-sîngerii muşcă flori roşii cu dinţii lui albi („Cap de faun").

Trecerea lui Rimbaud dinspre simbol spre senzaţie n-a fost numai de ordin literar. Simbolul stabilea o corespondenţă între

transcendent şi eul profund, pe care romanticii l-au crezut pur. Baudelaire a descoperit primul că, dimpotrivă, eul de adîncime - pe care l-a numit *gouffre* (abis) - e tulbure şi agitat de dorinţe impure, de unde la el sentimentul iremediabilului, disperarea şi scîrba faţă de corp. Golind imaginea de sens simbolic, făcînd din ea notaţie senzorială, Rimbaud a evacuat transcendentul din poezie, în anii cînd şi Nietzsche proclama „moartea" lui Dumnezeu. Poetul l-a pus în loc pe om: „S-au dus zeii! e Omul Dumnezeu" („Soare şi carne"). N-a mai stigmatizat corpul, ci l-a exaltat („O, strălucire-a cărnii...", *ibid.).* Făcînd un salt vertiginos pînă dincolo de creştinismul care separase spiritul de trup şi osîndise sexul, s-a simţit atras de Antichitate şi de erotismul ei. A regretat vremea *anticei tinereţi:* „Cu-obsceni satiri, cu fauni brutali, zei ce-au putut / Să muşte cu iubire din ramuri şi sărut/ Să deie blondei Nimfe" („Soare şi carne"). N-a ezitat să-şi asume senzualitatea: „O sărutai pe fine glezne / Şi-avu un dulce rîs brutal" („Prima seară").

Păgînul acesta neapăsat de sentimentul păcatului se înfăţişează ca un marginal dezinvolt, exuberant, care nu se ruşinează de privaţiuni. încălţămintea lui e ruptă: „Prea fericit aşa / Picioarele-ntinzîndu-mi sub masa verde" („La Crîşma Verde"). Nemaifiind un poeta vates, relaţia lui cu cititorul e una de familiaritate : „Spun numai trăsnăi ca un complice, / Doar e-ntre noi" („Fierarul"). în fapt, cum şi indică titlul poemului, Rimbaud atribuie unui muncitor insurgent aceste cuvinte care-l caracterizează. Identificarea cu fierarul e strîns legată de atitudinea faţă de privilegiaţi şi de mai-marii zilei. îşi bate joc de împărat, de oamenii politici, de burghezi, sensibil în schimb la suferinţa celor săraci şi năpăstuiţi. în acest spirit cîntă el Comuna, deşi e mai curînd un anarhist gata de orice provocare: „lată vremea ASASINILOR" *(Iluminaţii),* exclamă el.

Mai neaşteptat este că Rimbaud batjocoreşte pînă şi frumuseţea clasică, deşi o preferă celei creştine. De aceea, în „Venus Anadiomene", zeiţa are un trup gras, cenuşiu şi ulceros. Aşa cum observă Vasile Popovici într-o excelentă carte (Ed. Echinox, 1997), coexistă la Rimbaud bucuria simţurilor şi atracţia pentru abjecţie. El simte o adevărată voluptate în a macula şi a degrada. De altfel, poetul coboară în lumea comună, dacă nu chiar

joasă. Absoarbe cu nesaţ mirosul gunoiului şi respiraţia vitelor din grajd : „Va mirosi a grajduri pline / De bălegar, / De-un ritm de respiraţii line, / De dosuri mari" („Replicile Ninei"). Razele soarelui le regăsim, cum vrea tradiţia romantică, dar acum ele *mustesc* şi migrează spre asfinţit, nu altundeva, ci într-o cîrciumă

unde, de rîndul acesta, spuma e cea care musteşte în halbă: „Şi cu spumoasă bere-mi umplu imensa halbă, / De soare aurită" („La Crîşma Verde"). în birt, comandă „pîine cu unt (...) şi şuncă / Pe jumătate rece" *(ibid.).* Priveşte în jur şi vede meseni lacomi, hîzi, cu „buzele îngrozitoare / Ce-mbucă, tot / Fumînd, cu furculiţe şuncă" („Replicile Ninei"). Cît despre peisaj, îl înjoseşte amestecînd nobilul parfum de podgorie cu mirosul berii. Impresionist, precizează „Piaţa gării, în Charleville", sau „orele cinci, seara".

A doua perioadă a grăbitei cariere rimbaldiene este aceea a constituirii şi formulării - explicite, dar şi implicite - a poeticii lui. Ea cuprinde puţine scrieri - două scrisori şi două poeme - , dar unele de o mare densitate şi forţă.

Cele două scrisori se succed la interval de două zile, fapt semnificativ pentru intensitatea experienţei poetice a lui Rimbaud. Cea dintîi e adresată profesorului său, devenit prieten, Ceorges Izambard, iar a doua, mai dezvoltată, cunoscută sub titlul de *lettre du voyant* (scrisoare a clarvăzătorului, într-o traducere aproximativă a cuvîntului *voyant),* îi este trimisă la 15 mai 1871 altui prieten, Paul Demeny.

Poetul întocmeşte un bilanţ rapid al epocilor de poezie care l-au precedat. Aşază deasupra tuturor pe aceea a Greciei vechi cînd vers, ritm şi lirism s-au conjugat într-o Acţiune. A urmat o lungă pauză în invenţie - căci ceea ce, cu o mentalitate specific modernă, îi cere Rimbaud poetului este *noutatea,* inovaţia -, o lungă pauză, deci, pînă la Racine, care a fost „cel mai pur, cel mai puternic, cel mai mare". După Racine, poezia a lîncezit şi chiar s-a *nncezit* din nou, poeţii redevenind, la fel ca după greci, simpli versificatori. Suflul nou al romanticilor a fost real, dar, totuşi, cam anemic. Abia Lamartine e cîteodată voyant, însă „gîtuit de forma veche". Pînă şi Baudelaire, admirat de acesta, ca adevărat clarvăzător, pînă şi el a fost prea „artist", iar forma lui „meschină". N-a ştiut că „Invenţiile de necunoscut cer forme noi".

La capătul retrospectivei, Rimbaud proclamă cu mîndrie: „Sînt un inventator (novator) mult mai merituos declt toţi cei care m-au precedat". El nu se mulţumeşte cu această exclamaţie orgolioasă, ci îi explică temeiul. întîi de toate, poetul trebuie să se cunoască în adîncime. A deveni *voyant* presupune o lucrare a sinelui asupra sa. El va ajunge la scopul urmărit- noutatea - prin „dereglarea tuturor simţurilor". Ce înţelege prin dereglarea simţurilor e spus în termeni destul de generali şi vagi: reducerea vieţii la chintesenţă. Poate că observarea unei consecinţe îndepărtate a iniţiativei rimbaldiene, şi anume suprarealismul, e mai lămuritoare. Breton, Desnos şi ceilalţi vor vrea să se elibereze de ceea ce este comun şi predeterminat în percepţia realului. Suprarealitatea nu este o altă lume, ci este realitatea accesibilă tuturor, dar percepută altfel, imaginaţia nemaifiind limitată şi orientată de necesităţile adaptării la universul exterior. Iniţiatorii detaşării de percepţia comună asupra lucrurilor au fost Rimbaud şi Lautreamont, contemporanul său, rămas necunoscut acesta pînă ce suprarealiştii îl vor descoperi.

Mai puţin exuberant decît în prima perioadă, Rimbaud include suferinţa şi chiar „tortura" exercitată de poet asupra lui însuşi în efortul lui de a deveni voyant. E vorba de o „lucrare" menită să destabilizeze fiinţa, s-o scoată din toate comodităţile ei. Devenit „savant", poetul mai trebuie şi să trăiască într-o stare de abjecţie ca să aibă acces la necunoscut. Se poate presupune că numai astfel va intra într-o relaţie fertilă cu *celălalt* cuprins în el. „Eu este un altul" şi „Ar trebui să se spună sînt gîndit", scrie Rimbaud. Cu alte cuvinte, există în oameni o instanţă aflată dincolo de conştiinţă care se manifestă mai cu seamă în cei descătuşaţi de

toate constrîngerile senzoriale şi morale. E încă un punct de vedere apropiat de concepţia lui Nietzsche, alt mare fondator al modernităţii, şi acesta un imoralist. *Celălalt* e inconştientul şi corespunde *abisului* descoperit de Baudelaire, cu deosebirea că, pe cînd acestuia îi făcea oroare, pe Rimbaud îl umple de entuziasm, căci îl concepe ca o resursă de creativitate.
Să notăm caracterul contradictoriu al afirmaţiei „Eu este un altul". Pe cînd romanticii postulaseră ori opoziţia statică dintre contrarii, ori armonia dintre ele *(concordia discors),* modernii vor accentua sfîşierea sinelui, tensiunea dintre el şi el însuşi *(discordia concors).* Şi sub acest aspect Rimbaud este un antemergător. Miza lui e mare. El nu se mulţumeşte să inoveze în plan artistic. Vrea mai mult, şi anume să *schimbe viaţa.* El anunţă şi apariţia în viitor a unui *limbaj universal,* care nu va însemna o aceeaşi limbă pentru toţi, ci comunicarea lăuntrică, esenţială între ei.
în ceea ce priveşte poemul „Corabia beată" şi sonetul „Vocale", din aceeaşi perioadă, noutatea lor constă mai cu seamă în introducerea unei poetici în text, adică în autoreferenţi al itatea lor. La prima vedere, în „Corabia beată" Rimbaud face un pas înapoi de vreme ce revine la simbol. în fond, însă, lucrurile nu stau aşa. Simbolul propriu-zis, fie medieval, fie romantic, avusese totdeauna ca ultim sens transcendentul. Rimbaud nu-l recuperează pe Dumnezeu. El face din poemul său un simbol al

aventurii poeticului. Corabia care se rupe de rostul ei comercial şi părăseşte calea previzibilă a fluviului, nemailăsîndu-se condusă de un echipaj, lansîndu-se într-o călătorie fabuloasă, dar fără ţel, sau fiindu-şi ea însăşi ţelul, corabia, deci, semnifică modul poetic iniţiat de Rimbaud. Ceea ce îşi „propune" corabia este să naufragieze, să se integreze mării pe care o răscoleşte („O, sparge-mi-s-ar chila şi-n mare să dispar"), aşa cum poezia face corp comun cu limbajul. Se adaugă un început de desprindere şi de obligaţia imaginii de a fi „realistă", adică de a se conforma sensibilităţii şi percepţiei comune. Peisajul maritim fastuos străbătut de corabie este - pe alocuri - neimitativ. Nu se poate descifra raţional o imagine ca „ochi de pantere, în piei de om". La un moment dat, Rimbaud evocă Poemul Mării. Marea Poemului ar fi fost mai exact.
în prelungirea acestor consideraţii, ne mai putem referi la un detaliu semnificativ, de tip intertextual. Prin intertextualitate se înţelege referirea aluzivă la un text din trecut, referire ce presupune îndeobşte o modificare de sens. De pildă, sarabanda leşurilor din „Balul spînzuraţilor" face aluzie la „Balada spînzuraţilor" a lui Villon, transpunînd totodată tragicul în grotesc. în „Corabia beată", referirea se face la alt poem „maritim", operă a lui Alfred de Vigny, „La bouteille â la mer". Şi la romantic apărea o corabie antrenată într-o aventură („aventuriera", spune Vigny), dar în cazul lui navigaţia scăpată de sub control este efectul furtunii, iar nu - ca la Rimbaud - al iniţiativei luate chiar de corabie. Aceasta, a lui Rimbaud, ar dori să se scufunde, în timp ce ambarcaţiunea lui Vigny chiar naufragia. Spre deosebire de corabia „beată", ea avusese şi echipaj, şi căpitan, şi un scop. Fuseseră făcute observaţii ştiinţifice de mare importanţă. Cînd vasul e pe punctul să fie înghiţit de valuri, căpitanul îşi lansează mesajul ştiinţific într-o sticlă, cu speranţa că alt navigator îl va găsi spre a-l împărtăşi omenirii. Că Rimbaud a avut în vedere poemul înaintaşului său o dovedeşte un detaliu. în „La bouteille â la mer", vîntul împinge corabia bătînd *dinspre Florida,* pe cînd corabia beată se îndreaptă *spre Florida.*
în legătură cu sonetul vocalelor - care începe cu celebrele asocieri „A negru, E alb, roşu I, verde U, O, bleu" - s-a căutat o bază psiho-fiziologică a relaţiilor stabilite între vocale şi culori. Ea nu s-a putut argumenta convingător. Văd lucrurile altfel. Ceea ce se naşte sînt vocalele („...vocale / vreau să vă spun odată genezele latente"), adică limbajul. Iar limbajul ia iniţiativa. El nu mai reflectă lumea, ci creează o lume strict

poetică, arbitrară faţă de cea reală. Folosindu-se de principiul baudelairian al corespondenţelor, Rimbaud propune asemănări cu totul nemotivate din punctul de vedere al experienţei comune. Pentru noi, *ceţurile inocente, lăncile de sloiuri, regii albi* şi *umbelele pale* nu au o legătură necesară. Poetul o impune, declarîndu-şi astfel independenţa faţă de real.

La soluţiile cele mai radicale, în totală disidenţă faţă de trecut - chiar şi al său propriu -, ajunge Rimbaud scriind *Un anotimp în infern* şi *Iluminaţiile,* într-un an greu de stabilit de pînă în 1875 cînd şi această ultimă perioadă de creaţie se încheie. Fragmentele de proză poetică din cele două culegeri, de o totală originalitate, pot fi cel mult încadrate în mişcarea de expansiune a poeticului în afara structurilor prozodice tradiţionale (strofă, vers, măsură, rimă), mişcare începută cu poemele în proză ale lui Aloysius Bertrand, trecută prin mai multe faze şi culminînd cu romanul poetic al lui Marcel Proust.

în cele două culegeri, arbitrariul fastuos al imaginaţiei, refuzul ei de a se mai preface că imită realitatea devine, pe alocuri, integral. Un exemplu : „Din strîmtoarea de indigo pînă la mările lui Ossian, pe nisipul roz şi portocaliu pe care l-a spălat cerul de culoarea vinului, vin să urce şi să se încrucişeze bulevarde de cristal locuite fără întîrziere de tinere familii sărace care se hrănesc cu fructe". Imaginile de acest fel ţîşnesc şi se desfac în jerbe mari, ca un vast joc de artificii.

Rimbaud recurge la numeroase procedee frapante, cum ar fi efectul poetic extras din nume proprii („Surorii mele Louise Vanaen de Voringhem... Surorii mele Leonie Aubois d'Ashby"), titluri de fragmente în limba engleză *(„Being beauteous", „Bottom", „Fairy")* sau reduse la o literă („H") etc.

O problemă care s-a pus şi încă se discută este aceea de a stabili cu care operă şi-a încheiat Rimbaud creaţia poetică. Pentru *Iluminaţii* pledează criteriul, deloc neglijabil în cazul lui, al inovaţiei, mai radicală aici. Nu mai există unitate a vocii, ci un fel de stereofonie subiectiv impersonală. Confesiunea lirică a încetat cu totul. Nu mai există un reper anterior proiecţiei de imagini, nu mai există un pivot central. în schimb, în *Un anotimp în infern* se recunoaşte încă o identitate personală, vocea are inflexiuni tragice, iar trimiterile la viaţa poetului nu lipsesc. Mai mult, ele anunţă ce avea să se întîmple: „Ziua mea s-a sfîrşit. Părăsesc Europa".

Dacă ţinem seama de perpetua metamorfoză a operei rimbaldiene, ne putem spune că, prin îndrăzneala lor, *Iluminaţiile*

au atins limita autodepăşirii şi că, prin urmare, poetul a renunţat să mai scrie pentru că resursele lui de înnoire s-au epuizat. Acestui punct de vedere i se opune acela care se bazează pe declaraţia de intenţie mai sus citată, dar şi o profundă schimbare de sens şi de ton. Pe alocuri, poetul nu mai e acel păgîn care nu recunoaşte nici o autoritate şi nici o opreliţte. El pare să se fi întors, cuminţit, ros de remuşcări, către oameni şi către Dumnezeu : „Judecata mi s-a născut. Lumea este bună. Voi binecuvînta viaţa. îmi voi iubi fraţii. (...) Dumnezeu e tăria mea şi eu îl preamăresc pe Dumnezeu".

Fără să optez pentru una sau alta dintre motivaţii, cred doar că mai curînd decît regăsire de sine şi de valori consacrate, avem în rîndurile de mai sus mărturia unui învins. Rimbaud a obosit şi o spune: „Mor de oboseală". Totuşi, înfrîngerea nu e definitivă, căci şi pînă atunci Rimbaud îşi întrerupsese avîntul în momente de slăbiciune, de spaimă şi de eşec. De pildă, în plină aventură a corăbiei bete, se aude murmurul unei fiinţe plăpînde, pe care viaţa o sperie: „De vreau din Europa o apă, e-o băltoacă / Neagră şi rece, unde, în dulce-amurg de rai, / Stă un copil pe vine şi trist, dă drumu,-n joacă, / Unui vapor mai firav ca fluturii de mai". Dar cel care după ce şi-a încheiat experienţa poetică părăseşte Europa nu este copilul neajutorat, ci aventurierul viril şi nemilos. în acelaşi *Anotimp în infern* în care ar părea că regretă agresivitatea de pînă atunci, el se vede reîntorcîndu-se călit şi învingător: „Mă voi întoarce cu braţele şi picioarele de fier, cu pielea întunecată, cu privirile furioase:

sub mască mă vor socoti dintr-un neam puternic. Voi avea aur, voi fi trîndav şi brutal", lată ce înţelege el, contrazicîndu-se, prin a fi „Mîntuit!". Mai puternică şi mai crudă, soarta va decide altfel. Rimbaud se va întoarce istovit, întins pe o targa, numai ca să moară. Doborît va fi însă omul. Poezia, de care o dată înstrăinat nu vrusese să mai audă, îşi începuse propria ei expediţie. Aceasta se va dovedi într-adevăr a fi „dintr-un neam tare". Poezia lui Rimbaud a spart un zăgaz şi a eliberat puterile năvalnice ale secolului modern, dar în pofida victoriei ei incontestabile, de dincolo de importanţa ei istorică, continuă să se audă murmurul unui înfrînt:

Oisive jeunesse
Â tout asservie,
Par delicatesse
J'ai perdu ma vie.
(„Chanson de la plus haute tour")

Tonul acesta depresiv, expresie a unui regret asemănător aceluia resimţit de un alt mare poet francez, Francois Villon (En l'an trentieme de mon âge / Que toutes mes hontes j'ai bues"), dar şi de Verlaine („Qu'as-tu fait, 6 toi que voila / Pleurant sans cesse, / Dis, qu'as-tu fait, toi que voi la, / De ta jeunesse?"), tonul acesta, deci, contrapunctează nepăsarea ca şi chiotele de sălbăticie şi triumf, dînd versurilor lui Rimbaud o dimensiune intimă şi reculeasă în lipsa căreia, în pofida admiraţiei, poetul ne-ar fi rămas, poate, străin.

Livius Ciocârlie

Arthur Rimbaud - Tabel cronologic

1854 - Se naşte la Charleville Jean-Nicolas-Arthur RIMBAUD, fiul lui Frederic Rimbaud, căpitan de infanterie (1814-1878), şi al lui Marie-Catherine-Vitalie Cuif (1825-1907). Prezenţa tatălui va fi aproape inexistentă în viaţa lui Rimbaud.

1862 - Urmează cursurile şcolii Rossat.

1865 - Elev la colegiul din Charleville unde, în anul următor, absolvă două clase într-un an.

1868 - Cu prilejul primei comuniuni, îi trimite prinţului imperial 60 de hexametri în limba latină.

1869 - I se publică versuri latine în *Moniteur* de *l'Enseignement* seconda/re. Pentru poemul „Jugurtha" obţine premiul I la Concursul Academic.

1870 - îi apare în La revue pour *tous* primul poem scris în limba franceză, „Darurile orfanilor". Scrie 22 de poezii, din care îi trimite trei lui Theodore de Banville, prea tîrziu pentru ca acesta să le poată publica în *Le Parnasse contemporain.* Se împrieteneşte cu profesorul Georges Izambard, care va plăti Societăţii căilor ferate datoria de 13 franci pentru a-l scoate din închisoarea unde ajunsese fiindcă fusese găsit fără bilet în trenul de Paris. După zece zile, porneşte spre Bruxelles, unde nu reuşeşte să se angajeze ca jurnalist. Este readus de mama lui la Charleville.

1871 - Citeşte scrierile socialiştilor Proudhon, Babeuf şi Saint-Simon. Fuge din nou la Paris, unde rămîne două săptămîni. Lipsit de mijloace, se întoarce pe jos la Charleville. în 13 şi 15 mai le trimite prietenilor săi Georges Izambard şi Paul Demeny scrisori în care îşi expune poetica. Paul Verlaine, căruia îi trimisese versuri, este entuziasmat şi îl cheamă la Paris, unde Rimbaud soseşte în septembrie şi este găzduit de familia lui Verlaine.

1872 - împreună cu acesta, frecventează cercuri artistice marginale. Revine la Charleville. După trei luni, se reîntoarce la

Paris, de unde, împreună cu Verlaine - care a divorţat ca să plece cu el -, se duce în Belgia şi apoi în Anglia. La insistenţele mamei, îşi părăseşte prietenul şi se întoarce la Charleville. Scrie ultimele sale poezii şi începe *Iluminaţiile.*

1873 - Scrie în decursul acestui an *Un anotimp în infern,* a doua culegere de poeme în proză, care îi şi apare la Bruxelles, îl reîntîlneşte pe Verlaine la Londra. Relaţia celor doi e tumultuoasă

şi se încheie dramatic la Bruxelles cînd Verlaine trage un foc de revolver asupra prietenului său, rănindu-l uşor. în urma acestei agresiuni, Verlaine este condamnat la doi ani de închisoare. Rimbaud se întoarce în Franţa. Renunţă definitiv la literatură.
1874 - Petrece o vreme la Paris, apoi traversează din nou Canalul Mînecii şi dă lecţii de limba franceză la colegii de la Londra şi din Scoţia.
1875 - Pleacă în Germania şi se angajează ca preceptor la Stuttgart. Refuză cu violenţă să reia legătura cu Verlaine după ce acesta îşi ispăşeşte pedeapsa. Traversează Elveţia şi trece în Italia, unde se îmbolnăveşte, ceea ce îl determină să se întoarcă la Charleville. Acasă, studiază spaniola, araba, italiana, greaca modernă şi olandeza.
1876 - Se angajează pentru şase luni în armata colonială olandeză. Ajuns pe un vas în Batavia, dezertează şi devine marinar pe o corabie scoţiană care acostează la Bordeaux. De acolo, se întoarce pe jos la Charleville.
1877 - Un an agitat, cu un periplu care începe la Viena, de unde, după ce i se furaseră banii, Rimbaud este expulzat. îşi continuă periplul în Olanda, Germania, unde încearcă să se angajeze în marina americană, apoi în Danemarca şi Suedia ca interpret al unui circ francez şi, în sfîrşit, în Italia, înainte de a reveni încă o dată la Charleville.
1878 - Rătăceşte, pe jos, prin Elveţia. Spre sfîrşitul anului, după ce trece prin Alexandria, ajunge în Cipru unde devine şef de şantier.
1879 - Bolnav de febră tifoidă, se întoarce la Charleville.
1880 - Revine în Cipru, de unde se îmbarcă spre Egipt. De acolo, pleacă în Arabia de Sud (actualul Yemen), la Aden. Angajat al societăţii Viannay et Cie care face comerţ cu piei de cămilă şi cafea. E detaşat la sucursala din Harar, în Abisinia.
1882-1883 - Din însărcinarea casei Viannay, explorează Somalia şi Ogadenul. Trimite un raport Societăţii de Geografie, care îl publică.

1884 - Societatea Viannay et Cie e lichidată. Rimbaud lucrează în continuare pentru unul din foştii săi patroni.
1887 - Cumpără cîteva mii de puşti din Europa pentru a i le vinde regelui Menelik al Abisiniei. Organizează o expediţie cu care străbate deşertul. Ajuns la destinaţie, nu obţine decît parte din suma datorată de cumpărător. Se întoarce la Harar. In drum, face noi observaţii ştiinţifice.
1888-1890 - Conduce, ca angajat, filiala unei firme de export.
1891 - Din cauza unei tumori la genunchiul drept, Rimbaud e nevoit să se repatrieze. I se amputează piciorul într-un spital din Marsilia. Starea continuă să i se agraveze. La insistenţele surorii sale Isabelle, acceptă să primească ultima împărtăşanie. Moare în 10 noiembrie, la vîrsta de treizeci şi şapte de ani.
L.C.

POEZII

Darurile orfanilor

I

De umbre-odaia-i plină; se-aude, trist şi dulce,
Cum doi copii în şoaptă vorbesc, să nu se culce,
îşi ţin plecată fruntea, de vise năpădită,
Sub o perdea ce, lungă şi albă, se agită...
- Afară, zgribulite, stau păsările-n ger
Cu-ncremenite aripi sub cenuşiul cer;
Iar Anul Nou, tîrîndu-şi, cu-alaiul său de ceţuri,
Hlamida plină toată de mari zăpezi în creţuri,
Surîde printre lacrimi şi cîntă dîrdîind...

II

Micuţii, sub perdeaua ce-atîrnă fîlfîind,

Vorbesc încet, cum noaptea abia de se încearcă.
Ascultă, duşi pe gînduri, zvon de departe parcă...
Ades tresar la glasul cu timbru matinal
De aur pur şi care în globul de cristal
Refrenul său metalic şi-l bate şi iar bate...
- Odaia e-ngheţată... pe jos împrăştiate,
Pe lîngă paturi, straie de doliu-aici se văd :
Cumplitul crivăţ care, pe prag, e un prăpăd
în casă îşi aruncă ursuza răsuflare!
Ceva simţi că lipseşte... - Aceşti copii, cum oare,
N-au mamă ei, o mamă cu zîmbetul pe faţă
Şi cu privirea care se bucură de viaţă ?
Uitat-a ea aseară să-aţîţe, aplecată
Şi singură, văpaia-p cenuşă îngropată,
O plapumă de lînă să-ntindă peste ei
Şi-apoi, plecînd, iertare să strige-n urma ei ?
Că-n zori se lasă gerul, deloc nu şi-a dat seama,
Nici uşa, pentru crivăţ, n-a-nchis-o bine mama?...
- S-o porţi în vis pe mama-i ca un pufos covor,
E cuibul cald în care, ascunşi în pacea lor,
Copiii dorm, ca păsări de ramuri legănate,
Somn dulce, alb cu totul de viziuni curate!...
- Cuib fără puf e-acesta şi-n el căldură nu-i,
Nu dorm şi le e teamă şi frig acestor pui;
Un cuib menit să-ngheţe, căci crivăţu-l răpune...
III
Aceşti copii n-au mamă, da - inima v-o spune.
O casă fără mamă ! - departe-i tatăl lor!...
O slujnică bătrînă le este de-ajutor.
Şi singuri sînt micuţii în îngheţata casă;
Au patru ani orfanii şi-n mintea lor se lasă,
Trezindu-se cu-ncetul, plăcute amintiri...
De parcă-ar fi mătănii ce-n rugăciuni le-nşiri:
- Frumoasă-i dimineaţa cu daruri ireale!
Visase fiecare-n vis straniu pe-ale sale,
Văzuseră ei, noaptea, atîtea jucării,
Bomboane poleite şi chiar bijuterii
Cum saltă în vîrtejuri şi-n dans sonor, cum ele
Dispar şi-apoi se-arată din nou de sub perdele!
Ei se trezeau devreme, săreau voioşi în sus,
Frecîndu-şi ochii bine, poftind ceva nespus...
Desculţi mergeau pe urmă, cu părul tot o claie,
Ca-n zi de sărbătoare cu ochii în văpaie,
Abia călcînd podeaua, părinţilor la uşi
încetişor să bată... Intrau... Bine dispuşi,
Doar în cămăşi de noapte, făceau urări... Şi-n toate
Permisa veselie... săruturi repetate.
IV
Ce dragi aceste vorbe, mereu rostite,-au fost!
- Dar alta este casa ce-avea cîndva un rost:
Trosneau butucii-n vatră cu clară vîlvătaie

Rimbaud văzut de Forain.
Şi-şi revărsau lumina-n această veche-odaie;
Şi arămii reflexe, ţîşnind din şemineu,
Pe mobilele date cu lac jucau mereu...
- Putea dulapul mare tot descuiat să steie...
Priveau la uşa-i neagră adesea... Fără cheie!...
Ce straniu!... şi ei parcă simţeau ca un îndemn
Să afle taina-ascunsă în trunchiul său de lemn
Şi din adîncul broaştei căscate, de departe,
Un murmur vag şi vesel păreau că-aud, aparte...
- E goală, azi, odaia părinţilor: nici un
Reflex nu se mai vede lucind sub uşă-acum
Nu mai sînt foc în vatră, părinţi, chei, să le scuturi,
Nimic, nici dulci surprize, adio şi săruturi!
Ce tristă le-a fost ziua din anul ce-a-nceput!

- Şi suspinînd, pe gînduri, ei spun, pe cînd, tăcut,
O lacrimă amară din ochii lor se stoarce:
„Cînd, oare, mama noastră, cînd, oare, se va-ntoarce?".
V
Atît de trist micuţii acum au aţipit:
De i-aţi privi, aţi zice că-n somn plîng, negreşit,
Ce grea li-e răsuflarea, iar ochii-umflaţi li-s tare!
Au inimă copiii atît de simţitoare!
- Al leagănelor înger le şterge ochii uzi
Şi-un vesel vis le pune pe somnul greu, confuz,
Un vis atît de vesel, încît surîsul li se
Aşterne, parcă-n murmur, pe buze-ntredeschise...
- Visează că, pe coate stînd sprijiniţi uşor,
Gest dulce de trezire, ei 'nalţă frunţi, a lor
Privire vagă-n preajmă necontenit colindă...
Vor adormiţii într-un rai roz să se pretindă...
în vatră focul arde şi vesel cîntă-n jur...
Se vede prin fereastră un cer frumos de-azur;
Natura se trezeşte şi razele o-mbată...
Iar glia, goală-aproape, ferice re'nviată,
Sub sărutări de soare se înfioară iar...

24

în vechea locuinţă e bine, aşadar:
Şi-a lepădat pămîntul cernitele veşminte,
Iar crivăţul la uşă, tăcînd, e-acum cuminte...
S-ar zice că o zînă pe-aici ar fi trecut!...
- Scot ţipete copiii ca de ceva plăcut...
Aici, la patul mamei, sub o frumoasă rază,
Jos, pe covorul mare, ceva tot scînteiază...
Două medalioane-s, şi negre, şi-argintii,
Din nacru şi agate, ce dau reflexe vii,
Cu sticlă-n jur, şi-n aur avînd pe negre rame
Gravate trei cuvinte: „IUBITEI NOASTRE MAME!".

25

Senzaţie

în seri de vară-albastre voi merge pe poteci,
Să calc mărunte ierburi, să fiu împuns de grîie:
Eu, visător, simţi-voi pe tălpi fiorii reci.
Iar capul gol lăsa-voi ca vîntul să-l mîngîie.
O vorbă nu voi scoate, nu voi gîndi deloc:
Dar nesfîrşită-n suflet iubirea va să-mi steie.
Ca un ţigan departe voi merge-n tot alt loc,
Ferice prin Natură - ca lîngă o femeie.
Martie 1870

26

Soare şi carne

i

E soarele o vatră de gingăşii şi viaţă,
Ce glia încîntată cu dragoste-o răsfaţă,
Şi glia că-i nubilă, culcat în vale,-o simţi
Şi sîngele cum curge prin vinele-i fierbinţi;
Că sînu-i fără margini, cuprins de-nsufleţire,
Din carne-i, ca femeia, ca Zeul, din iubire,
Că-nchide-n el, de seve şi raze-mbelşugat,
O forfotă de germeni ce pururea se zbat!
Şi totul creşte, urcă!
- O, Venus, o, tu, Zeia!
Regret a tinereţii străveche vremea-aceea
Cu-obsceni satiri, cu fauni brutali, zei ce-au putut
Să muşte cu iubire din ramuri şi sărut
Să deie blondei Nimfe în nuferi de aproape!
Regret acele vremuri cînd seva lumii, ape
De fluvii, rozul sînge de arbori verzi, în mers,
îi deşertau în vine lui Pan un univers!

Cînd sub căpreşti picioare zvîcnea pămîntul verde
Şi cînd la buze naiu-şi ducea ca să dezmierde
Cu imnu-i de iubire,-n dulci tonuri, vastu-azur;
Cînd, drept stînd în cîmpie, el auzea în jur
Răspunsul la chemarea-i, dat de Natura sfîntă;
Cînd arbori muţi, blînd leagăn al păsării ce cîntă,
Pămîntu,-al lumii leagăn, albastru-Ocean şi-orice
Jivină către Domnul veneau cu dragoste!
Regret şi vremea-aceea a falnicei Cibele
Ce străbătea, se spune, frumoasă-n toate cele,
27
In mare car de-aramă, superbele cetăţi;
Din ţîţele-i enorme curgea-n imensităţi
Al vieţii infinite şuvoi fără prihană.
Sugea din ele Omul, ferice, sfînta hrană,
Jucîndu-i-se-n poală ca un copil. - Avînd
Pe-atunci putere, Omul era şi cast, şi blînd.
Mizerie! El spune acum: Le ştiu pe toate,
închişi ţinîndu-şi ochii şi-urechi le-astupate,
Şi totuşi, s-au dus zeii! e Omul Dumnezeu
Şi Rege! Dar Iubirea Credinţă e mereu!
De-ar mai putea, ah, omul să sugă sînu-acelei
Mari mume pentru oameni şi zei, sîn al Cibelei;
De n-ar fi părăsit-o pe Astarteea, ea,
Nemuritoarea, floare de carne, ce cîndva,
Ivită în miresme de-albastre unde,-anume
Şi-a arătat buricul ei roz, nins doar de spume,
Făcînd să cînte, Zeie cu ochi învingători,
Iubirea-n inimi, iară-n păduri privighetori!

II

Eu cred în tine! Mumă divină, cred în tine,
A mării Afrodită! - E drumu-amar, ştiu bine,
De-atunci de cînd la cruce ne-a pus alt Dumnezeu;
Marmură, Carne, Floare, Veneră,-n tine eu,
Eu cred! - Da, hîd e Omul, şi trist, sub bolta vastă,
Şi poartă straie, pentru că dusă-i firea-i castă,
Şi bustul său cel falnic de zeu şi-a pîngărit
Şi, ca în foc un idol, întruna şi-a chircit
Un trup, Olimpianul, sub servituti proclete!
Da, chiar şi după moarte, în palide schelete,
Vrea să trăiască, hulă a primei frumuseţi!
- Şi Idolul în care ai pus virginităţi,
Divinizînd Femeia, al nostru lut, Bărbatul
Să-şi lumineze bietul său suflet, neguratul,
Şi-n dragoste imensă să urce-ncet, tăcut,
Spre frumuseţea zilei, din temniţe de lut,
28
Femeia nu mai ştie să fie Curtezană!
- O farsă-i totul! lumea rînjeşte mai duşmană
La numele lui Venus îmbătător şi sfînt!

III

O, vremurile dacă-ar veni iar pe pămînt!
Omu-a sfîrşit! să joace vreun rol n-o să mai poată!
în marea zi, sătul să zdrobească idoli, iată,
Reînvia-va, liber de Zei, şi, cum deja
De cer el aparţine, el ceruri va scruta!
Dar neînvinsul cuget cel veşnic, Idealul,
Dumnezeiasca viaţă, sub lutul său, carnalul,
Se va-nălţa întruna, arzînd sub fruntea lui!
Şi, cînd va sta pe zare cu ochii nesătui,
Sfidînd vechi juguri, liber, căci orice spaimă-i frîntă,
Lui să i-o dai, veni-vei cu Mîntuirea sfîntă!
- Superbă, radioasă, din mări te vei ivi
Şi-n Univers Iubirea tu ţi-o vei azvîrli,
Nemărginită, într-un surîs cu-ntreaga Fire!
Vibra-va Lumea-asemeni unei imense lire,
în freamătul pe care-l dă sărutarea ta!

- Tu setea de iubire i-o vei astîmpăra.
Ah! Omul îşi înalţă semeaţă frunte-n pace!
Şi raza frumuseţii dintîi pe zeu îl face
Să salte pe al cărnii altar! El, fericit
De ce-i azi bine, palid de răul suferit,
Vrea totul să scruteze, să ştie-orice! Gîndirea,
Iapa de multă vreme simţindu-şi asuprirea,
Din fruntea lui ţîşneşte! Şi ea va şti De ce!...
De-i liberă,-n Credinţă atunci şi Omul e!
- De ce tăcutul spaţiu şi cerurile-albastre?
De ce nisipul de-aur al miilor de astre?
De vom urca, ce oare vedea-vom ? Un Păstor
Acolo sus tot mînă acest imens ciopor

29

De lumi, ce hoinăreşte prin spaţiul plin de groază?
Şi-acele lumi, cuprinse-n eterul vast, vibrează
Cu-accente ale unui glas veşnic? - Şi, concret,
Să vadă poate Omul ? şi poate spune: Cred ?
Mai mult glasul gîndirii-i ca visul dimineaţa?
De este prea devreme născut şi scurtă-i viaţa,
De unde vine Omul ? Se pierde în profund
Ocean de Germeni, Fetuşi, de Embrioni, în fund
De Creuzet din care Natura-Mumă-l scoate,
O vie creatură, ca să iubească, poate,
Cu rozele, să crească cu grînele mereu ?...
N-avem cum şti! - Prea sîntem de ignoranţă greu
împovăraţi întruna şi de himere terne!
Iviţi maimuţe-oameni din vulvele materne,
Ni-e pală raţiunea şi infinitu-ascuns!
Vrem să privim : - ne bate-ndoiala de ajuns,
Ah, pasărea ursuză cu greaua ei aripă!...
- Şi fuge orizontul, în veşnica lui pripă!...
Deschis e cerul! moarte misterele! şi drept
Stă Omul în picioare, cu braţele la piept,
în vasta bogăţie din splendida natură!
El cîntă... codrul cîntă şi fluviul blînd murmură
Un imn de fericire, spre ziuă tot urcînd!...
- E Mîntuirea! este iubirea! ce-i mai sfînt!...

IV

O, strălucire-a cărnii! splendoare ideală!
Renaştere-a iubirii, aurora triumfală
în care,-ngenunchindu-i şi pe Eroi, şi Zei,
Crescute sub frumoşii lor paşi, flori şi femei
De-acum micuţul Eros şi alba Calipige,
A rozelor ninsoare-ngropîndu-i, vor atinge!
O, mare Ariadna, tu ce arunci un greu

30

Oftat pe mal, cu ochii spre pînza lui Tezeu
Fugind pe valuri, albă sub soare, ca de lapte,
Taci tu, fecioară dulce, zdrobită de o noapte!
în carul său de aur, cu struguri negri-ornat,
Prin Frigia se plimbă el, Lisyos, purtat
De sîngerii pantere şi tigri-obsceni, şi pune
în fluviile-albastre roşeaţă sumbrei spume.
Zevs, Taurul, pe ceafa-i ca pe-o copilă ia,
Gol, trupul Europei, şi-alb braţ îşi trece ea
După nervoasa ceafă ce freamătă în unde,
Iar el cu o privire ceţoasă îi răspunde;
Pe fruntea lui ea-şi lasă pal înfloritu-obraz
Şi ochii şi-i închide, şi moare în extaz
Dat de-un sărut, divinul, iar valul ce murmură
îi înfloreşte părul cu spuma-i de-aur, pură.
- între flecarul lotus şi oleandru-n jos
Zevs, Lebăda, pluteşte, pe gînduri, drăgăstos,
Pe Leda-mbrăţişînd-o cu-albeaţa-aripii sale,
- Şi-n timp ce Cypris, straniu de mîndră, trece-agale
Şi coapsele rotunde-şi cabrează, arătînd

Al sînilor ei aur, largi, fără de veşmînt,
Şi pîntecu,-n muşchi negru brodat, alb ca zăpada,
- Hercule,-mblînzitorul, ca-n glorie, e gata,
Cu trupu-ncins în piele de leu, şi-şi ia avînt
Spre orizont, cu chipul îngrozitor şi blînd!
De lună luminată vag vara, în picioare
Stînd goală, aurită în vis de-a ei paloare
Pătată de albastrul şi lungu-i păr, greu val,
în luminişul sumbru-nstelat de muşchi, tot cată
Spre mutul cer Driada... - Selene albul voal
îl lasă pe frumosul Endimion să cadă,
Picioarele-nvelindu-i, cu teamă, precaut,
Şi într-o rază pală i-aruncă un sărut...
- Singur, Izvorul plînge, extaziat cu totul...
E Nimfa ce visează, pe un ulcior cu cotul,
La albul, mîndrul tînăr, de unda ei atins.
- O boare de iubire prin noapte s-a prelins

31

Şi,-augusti, în grozăvia acestor falnici arbori,
în codrii sacri, Zeii, întunecate Marmori,
Pe-al căror creştet cuibul Botgrosul şi-a clădit,
- Zeii ascultă Omul şi-al Lumii infinit!

Mai [18]70

32

Ofelia

i

Pe valul calm şi negru, în care-n somn cad stele,
Ofelia pluteşte, ca alb şi mare crin,
Pluteşte lin, culcată în văluri lungi şi grele...
- Din zări de codri zvonuri de vînătoare vin.
De peste un mileniu Ofelia mai tristă,
Fantomă albă, trece pe fluviul negru-n veci;
De peste un mileniu demenţa-i blînd insistă
Şi-şi murmură romanţa în boarea serii reci.
Sărută vîntul sînii şi,-n legănări de unde,
Desface în corolă mari văluri care-o strîng;
Se-nclină-nalte trestii spre visătoarea-i frunte
Şi-nfiorate sălcii pe umerii ei plîng.
Striviţi, suspină nuferi în jurul ei o clipă;
într-un arin ce doarme, trezeşte cînd şi cînd
Un cuib, din care scapă un freamăt scurt de-aripă:
- Un cîntec tainic cade din aştri de-aur, blînd.

II

O, palidă copilă, frumoasă cum e neaua!
Ofelia, murit-ai şi-un fluviu te-a tot dus!
- Da, pentru că din munţii norvegi bătînd, de greaua
Şi aspra libertate în şoaptă-un vînt ţi-a spus;

33

Că, răvăşindu-ţi părul, spre firea-ţi visătoare
Un suflu îţi aduse tumult aşa ciudat;
Că-n inima-ţi pătrunse-al Naturii cîntec care
Se tînguia în arbori şi-n nopţi era oftat;
Că glas de şuie mare, ce horcăia măreaţă,
Sfărmase pieptu-ţi fraged, prea omenesc şi bun;
Că-ntr-un april un mîndru, pal cavaler în faţă
Tăcut ţi se-aşezase-n genunchi, sărman nebun!
Iubire! Libertate! O, cer! Ce vis, sărmană
Nebună,-n el, ca neaua la foc, tu te-ai topit:
Vedeniile tale, ah, stins-au vorba-ţi vană
- Şi-albaştrii-ţi ochi cu spaimă au dat de Infinit!

III

Şi spune el, Poetul, că, ce-ai cules odată,
Flori, noaptea, vii să cauţi sub cer de stele plin
Şi că, plutind pe ape, în văluri lungi culcată,
Pe-Ofelia văzut-a, ca alb şi mare crin.

Balul spînzuraţilor

In neagra, ciuntă furcă, buna,
Ai diavolilor paladini
Dansează, tot dansează-ntruna,
Uscaţi, scheletici Saladini.
Jupînul Scaraoţchi de ştreang îşi trage, crunte,
Micuţele paiaţe, pe cer hlizite-acum,
Şi, negre, cu papucul lovindu-le în frunte,
Le face să danseze în cîntec de Crăciun!
Paiaţele, izbite, în braţe ca şuviţe
Se-nlănţuie: orgi negre par piepturile lor,
Odinioară strînse de gingaşe domniţe,
Şi se ciocnesc întruna în lung, hidos amor.
Ura! Voi, dansatorii lipsiţi acum de burtă!
Aici poţi să te zbengui pe scenă-n lung şi lat!
Hop! nu mai poţi şti dacă e dans sau dacă-i luptă!
La scripca-i Scaraoţchi tot scîrţîie turbat!
Călcîie crunte, totuşi, sandala n-or s-o roadă!
Şi-au lepădat cămaşa de piele-aproape toţi:
Puţin jenant e restul, dar poate să se vadă.
Căciuli pe cap le pune zăpada la netoţi:
Se prăbuşeşte corbul pe-aceste hîrci crăpate,
Le-atîrnă de bărbie un ciot de carne-abia:
S-ar zice că în sumbre încăierări s-ar bate
Viteji cumpliţi, izbindu-şi armuri de mucava.
Ura! Ce vifor suflă la balul de schelete!
Mugeşte neagra furcă, cum urlă orgi de fier!
Vin lupii să răspundă din crînguri violete:
La orizont, ca roşul infern e-ntregul cer...
Hai, zgîlţîiţi-mi p-ăştia cu ifose funebre,
Ce ipocriţi prefiră cu cioatele lor mari
Mătănii de iubire pe palele vertebre:
Aici nu-i mănăstire, voi răposaţi bizari!
O, iată că în toiul macabrului dans sare
în roşul cer un mare schelet nebun, ce-i dus
De-avînt, cum calul saltă pe aprige picioare:
Şi, tot de-ntinse funii simţindu-se condus,
Cu strigăte ca-n rînjet, puternic îşi cuprinde
Femurul, care crapă, cu degetele mici
Şi iar în bal ţîşneşte cu cînt de oseminte,
Cum în baracă intră din nou un măscărici.
în neagra, ciuntă furcă, buna,
Ai diavolului paladini
Dansează, tot dansează-ntruna,
Uscaţi, scheletici Saladini.

Pedeapsa lui Tartufe

Stîrnind, stîrnind iubirea din inima-i bătînd
Sub casta-i robă neagră, purtînd mănuşi, odată
Pe cînd mergea ferice şi-ngrozitor de blînd,
Gălbiu, cu gura ştirbă, de rugi îmbăloşată,
Pe cînd mergea odată, cu „Oremus" - un Rău
îi înşfacă obraznic urechea preasfinţită
Şi-i smulse cu injurii, zvîrlind-o-n jurul său,
Sutana castă de pe-a sa piele jilăvită !
Pedeapsă!... Vai de straie: erau larg descheiate,
Şi, cu mătăniile iertatelor păcate
în suflet risipite, păli Tartufe Preasfîntul!...
Deci, horcăind, rugi spuse, se spovedi cu gîndul!
Şi omul doar jaboul se mulţumi să-i ia...
- Din cap pînă-n picioare, ptiu, gol Tartufe era!

Fierarul

Palatul Tuileries, pe la 10 august [17]92

în mînă c-un gigantic baros, cumplit de-aşa
Beţie şi splendoare, cu fruntea lată, ca
O goarnă de aramă rîzînd cu largă gură,
Vorbi-ntr-o zi Fierarul, ţintind privirea-i dură
Spre Ludovic-grăsanul (al şaisprezecelea),

Cînd Gloata, strînsă-acolo, în jur se vînzolea
Şi pe lambriuri de-aur haina-şi tîra, murdară.
Pălise bunul rege, burtos din cale-afară,
Ca un învins ce-i gata în ştreang să fie pus
Şi ca un cîine care-i cuminte şi supus,
Căci secătura asta, fierarul, lat în spate,
îi aruncase vorbe deştepte şi ciudate
Şi parcă peste faţă-l plesnea orice cuvînt!
„Or, ştii prea bine, Sire, că fluieram în vînt
Şi ne mînam noi boii la alţii pe ogoare:
Turna la baliverne Canonicu-n plin soare,
Mătănii acătării, de aur, tot bătînd.
Călare Seniorul trecea, din corn sunînd,
Unul cu biciul, altul cu funia-mpletită
Ne şfichiuiau. - Cu ochii năuci, ca ochi de vită,
Nu mai plîngeam, ci-ntruna mergeam, mergeam, şi cînd
Am tras în ţară brazde şi-n negru-acest pămînt
Puţin din carnea noastră lăsat-am... drept răsplată
Noi am avut atîta: în noaptea-ntunecată
Ne-au pus foc la cocioabe şi flăcările-atunci
Au scos coptură bună din bieţii noştri prunci.
...O! nu mă plîng. Spun numai trăsnăi ca un complice,
Doar e-ntre noi. Ei, bine, mă poţi şi contrazice.
Căci oare nu e vesel, în iunie, să vezi

38

Cum intră-n şuri mari care de fîn ? Şi din livezi
Să simţi mireasma, după o ploaie, şi a toate
Cîte răsar din glie, şi-a ierbii-mpurpurate ?
Să vezi doar grîne, grîne, cu spice grele, şi
Să te gîndeşti că pîinea se coace zi de zi ?...
O, cu mai multă poftă m-aş duce-n fierărie
Şi-aş bate nicovala cîntînd cu voioşie,
De-aş şti că pot odată, tot om fiind şi eu,
Să capăt doar oleacă din ce dă Dumnezeu !
- Dar, uite, e aceeaşi, tot veşnica poveste!
Eu ştiu acuma! Nu mai pot crede, asta este,
Cînd două braţe, minte eu am, şi un baros,
De-are să vină unul, c-un şiş ascuns în dos,
Să-mi spună: Hei, băiete, hai, seamănă-mi ogorul,
Şi să mai vină iarăşi, apoi, să-mi ia feciorul
De-acasă, de-o să fie război, eu ce să spun ?
- Tu ai să fii un rege, iar eu un om comun
Şi: Vreau! va fi porunca-ţi... - Ar fi stupid să-mi placă,
Cum crezi, plimbîndu-mi ochii la splendida-ţi baracă,
Mulţimea ta de trîntori luxoşi, de căpcăuni
Şi de bastarzi ce, mîndri, se-nfoaie ca păuni:
Cu fete-umplîndu-ţi cuibul, ei ne-au prădat familii
Şi-au pus să ne arunce pe noi în vechi Bastilii.
Iar noi să spunem: Gata, săracii, jos cu ei!
Cînd tu cu banii noştri în aur Luvru-l vrei!
Tu ai să bei întruna şi ai să-ntinzi lungi mese;
- Vor rîde Domnii ăştia, strivindu-ne sub fese!
Nu. Chiar părinţii noştri-au gustat acest gunoi!
Nu mai e tîrfă Gloata. Trei paşi şi, gata, noi
Făcurăm în ţărînă Bastilia sa piară.
Ea-n fiecare piatră mustea de sînge, fiară
Scîrboasă, în picioare pe-atunci, Bastilia,
Cu lepra-n ziduri care-şi spuneau povestea rea
Şi-nchişi ne tot ţinură în bezna-ngrozitoare I
- Era, da, cetăţene, trecutul sumbru care
Mai horcăia de moarte cînd turnul l-am luat!
Ca o iubire-n inimi aveam ceva curat.

39

Ne-am strîns în braţe fiii şi-aşa, ca armăsarii
Suflînd pe nări, puternici şi mîndri, noi, murdarii,
Noi am pornit, iar inimi băteau de ai fi zis
Că piepturi sparg... Cu fruntea în soare, prin Paris,

Mergeam soioşi. Şi alţii ne tot ieşeau în cale.
Eram, în fine, Oameni! Cu chipurile pale,
Teribile speranţe purtam în suflet, cînd
La negrele donjoane-am ajuns, tot agitînd
Foi de stejar şi goarne şi suliţe-n neştire;
Şi nici un pic de ură nu mai simţeam noi, Sire,
- Noi ne simţeam puternici, voiam să fim şi buni!
Iar noi sîntem din ziua aceea ca nebuni!
A năvălit mulţimea de muncitori în stradă,
Merg blestemaţii ăştia, mereu sporită gloată,
Strigoi cu sumbre feţe, la porţi de bogătaşi.
Alerg şi eu, iscoade să căsăpesc: sub paşi
Eu, negru, iau Parisul, pe umăr cu barosul,
La orice colţ să mătur şnapani eu, fiorosul,
Şi chiar pe tine, dacă îmi rîzi în nas, te-omor!
- Ai să plăteşti, de altfel, căci nu-ţi va fi uşor
Cu cioclii tăi ce jalbe ne iau, să şi le treacă,
Ca mingea, de la unii la alţii, într-o joacă,
Şi-şi spun în şoaptă, şmecheri: «Da' proşti mai sînt!» ca legi
Să ticluiască bine, lipind ulcele-ntregi
De hapuri şi de roze decrete frumuşele,
Şi, ca distracţii, încă votează biruri grele
Apoi şi-astupă nasul cînd stăm în preajma lor,
- Reprezentanţii noştri ne fac jegosi, cum vor! -
Ei doar de baionete se tem..., e foarte bine.
La naiba tabachera cu fleacuri! Dar, în fine,
De-aşa burtăverzime ne-am săturat, de-aceşti
Mari gogomani. Cu asta vrei tu să ne serveşti,
Burjuiule, cînd, frîngem astăzi deja, vai ţie,
Episcopale cîrje şi sceptre,-n duşmănie!..."

40

îl ia de braţ pe rege, smulgînd perdeaua grea.
El îi arată-acolo în vaste curţi acea
Mulţime-n freamăt, gloata ce urlă nesătulă,
îngrozitoarea gloată cu zgomote de hulă,
Ce urlă ca o mare, ca o căţea, spre cer,
Cu bîte noduroase şi suliţe de fier,
Cu tobe şi, de piaţă şi mahala, stridenţe,
Bonete frigiene-nroşind grămezi de zdrenţe:
Şi pe fereastră Omul i-arată regelui
Ce, năduşit şi palid de ce văd ochii lui,
Se clatină-n picioare!
„Sînt desfrînaţii, Sire.
împroaşcă ziduri, urcă, foiesc în nesimţire:
- Fiindcă nu mănîncă, fiindcă sînt calici!
Eu sînt fierar: nevasta-i cu ei şi ea aici.
în Tuileries că-i pîine gîndeşte ea, nebuna!
- Din brutării afară goniţi sîntem întruna.
Am trei copii. Dezmăţul. - Ei, da, cunosc şi eu
Bătrîne cu bonete ce-amaru-şi plîng mereu
Că le-a murit băiatul ori fata: e dezmăţul.
- Că unul la-nchisoare trimis fu cu juvăţul,
La ocnă altul: ambii sînt cetăţeni oneşti.
Odată-n libertate, ei au porniri cîineşti:
Sînt insultaţi! Şi-atuncea, ceva rău li se-ntîmplă
Şi-aşa se face, iată, paharul că se împlă:
Striviţi ei, blestemaţii, nimic nu le-a rămas
Decît să-ţi urle ţie acum, aici, sub nas!
Dezmăţ. - Copile-n gloată şi ele sînt, neghioabe,
Căci voi, curteni, ştiţi bine că-s, ca femei, tot slabe,
Că asta vă convine - le vreţi aşa oricînd -,
Că le-aţi scuipat în suflet ca pe-un nimic ce sînt!
Frumoasele-s aicea. Şi ele-s dezmăţate.
O, toţi Nenorociţii pe care-i arde-n spate
Cumplitul, crudul soare şi care, tot venind,
Că le plesneşte fruntea de-atîta trudă simt...
Burjui, jos pălăria! Aceştia-s Oameni, Sire!

Noi sîntem Muncitorii şi-ntreaga noastră fire
Vrea noi, măreţe timpuri and Omul şti-va, cînd
Din zori şi pînă-n seară va făuri, vînînd
Mari cauze, efecte tot mari şi cînd, odată
învingător, pe lucruri va fi stăpîn şi, iată,
Ca pe un cal urca-va pe Marele-Absolut!
O, splendidă văpaie a forjei! A trecut
Tot răul! - Poate-i groaznic ce nu-i ştiut, dar ferm e:
Noi şti-vom! - Cu barosul în mînă, vom discerne
Tot ce noi ştim: pe urmă, tot înainte, Fraţi!
Visăm ades un simplu, fierbinte trai, scăpaţi
De-a mai vorbi vreodată de rău, şi, cu mîndrie
Muncind, surîsul tandru-al femeii să ne fie,
In nobila iubire, îndemn de zi cu zi:
Şi astfel noi de-a pururi cu cinste vom munci,
Dînd datoriei - goarnă ce sună - ascultare:
Simţi-vom fericirea; nu va fi nimeni care,
Ah, să ne mai supună pe noi, cît de puţin!
Noi vom avea cu toţii o puşcă în cămin...
Dar, vai, miroase-a luptă pe moarte şi pe viaţă!
Deci, ce-ţi spuneam eu ţie? - Canalia-ţi stă-n faţă.
Da, eu! Ai trădătorii şi hrăpăreţii tu.
Noi sîntem oameni liberi! Iar noi rămînem cu
Teroarea ce ne face măreţi! Eu ţi-am spus ţie
De-o casă adineaori, de calma datorie...
Priveşte cerul care prea scund e pentru noi,
Ne-năbuşă, genunchii, el ni-i îndoaie, moi!
Priveşte cerul, Sire! - Mă-ntorc din nou în gloată,
în marea,-ngrozitoarea canalie-agitată
Ce tunuri vechi îţi mînă pe-acest pavaj murdar,
- îl vom spăla noi, lasă, în moartea noastră doar!
- Iar dacă regi, în purpuri şi aur, ar trimite
Spre noi, răzbunătorii, armate spilcuite,
Ca labele să-şi pună asupra Franţei - noi,
Ei, bine,-atunci le-am spune: La dracu', cîini, cu voi!"

42

Işi puse iar pe umăr barosul.
Vasta gloată
Alăturea de omul acesta părea beată
Şi-n marea curte,-n case, unde cu urlet tot
Parisu-ntr-un răsuflet trăia, acest norod
Cuprins fu de un freamăt ce-avea-n furori să-l ţină.
Atunci, cu mîna-i lată, de murdărie plină,
Pe cap Fieraru-i trase lui, regelui burtos
Şi năduşit, boneta cea roşie, vîrtos!

43

Cu muzica

Piaţa gării, în Charleville

în piaţa împărţită-n peluze verzi scuar
în care cu măsură, copaci si fior, îmbie,
joi seara, îşi tot poartă pizmaşa lor prostie.
_ în mijlocul grădinii îşi clatină-ntr-un vals
Orchestra militară chipiele senine:
- în faţă-s filistinii cu aerul lor fals;
Notarul de brelocuri cu monogramă plin e.
Stridenţe, cu lornioane, vechi rentieri decid:
fii trag slujbaşii puhavi grăsunele lor dame
Şi-ndată după ele, oficiind drept ghid,
Vin cele cu volane ca rupte din reclame;
Pe bănci vopsite-n verde pensionari băcani,
în timp ce cu bastoane nisipul îl tot scurma,
în grupuri, gravi, tratate dezbat, apoi m ban.
Fac estimări §i iară încep: „Pînă la urma!... .
Cu fese revărsate pe bancă un burghez,
Şi cu lucioase nasturi pe burta sa flamanda,
îşi savurează pipa, din care fire ies,

x ««s Hnar stiti • de contrabanda !
Tutun cu-aroma fina - doar şuu •
Rînjind vin haimanale pe verdele gazon;
Mai galeşe-n privire la sunet de tromboane,
Fumînd suave roze, prunci mîngî.e cazon,
Pe doici să le seducă, naivele cătane...
44

■»■ ^/V(.?î>

Rimbaud caricaturizat de Verlaine.

- Şi iată-mă, zănatic ca un student, mă ţin
Pe sub castani verzi după prea sprintenele fete,
Iar ele îşi dau seama şi,-n rîs ca din senin
Pufnind, priviri aruncă spre mine, indiscrete.
Nimic nu spun: le caut cu ochii dalbul gît
Sub nebuneşti şuviţe, iar gîndul mi se surpă
Sub gingaşe podoabe şi sub corsaje, cît
Să prind divinul spate şi-a umerilor curbă.
Pantofii într-o clipă, ciorapii-apoi le scot...
- Ars de plăcute febre, le reconstitui trupul,
îşi tot vorbesc în şoaptă şi nostim mă socot...
- Simt cum îmi vin pe buze săruturi fără scrupul.
46

O, morţi din nouăzeci şi doi...

„Francezi din şaptezeci, bonapartişti,
republicani, amintiţi-vă de părinţii
voştri din '92 etc."
Paul de Cassagnac
Le Pays

O, morţi din nouăzeci şi doi - nouăzeci şi trei,
Ce palizi de sărutul vîrtos al libertăţii,
Calmi, sub bocancii voştri, strivit-aţi jugul ce-i
Sta-n suflet şi pe frunte prea greu umanităţii;
Extaziaţi şi nobili Bărbaţi în vijelie,
Cînd inima sub zdrenţe, de dragoste săltînd,
Soldaţi pe care Moartea, distinsă-Amantă,-n glie
l-a semănat doar pentru-a-i reînvia curînd ?
Voi, ce-aţi spălat cu sînge grandorile pătate,
Morţi din Valmy, Fleurus şi Italia-n dreptate,
Voi, Oiştii, milioane, cu ochii blînzi şi goi,
Noi v-am lăsat în somnul Republicii, de-atîta
Supunere sub regii ce parcă-ar da cu bîta:
- Domnii de Cassagnac ne vorbesc iar despre voi!
Scris la Mazas, 3 septembrie 1870
47

Venus Anadiomene

Ca dintr-o verde raclă de zinc, cap de femeie,
încet, cu părul negru, greu pomădat, anost
Din cadă veche iese, cu mintea-nceată ce e
Şi-atîtea mari cusururi şi cîrpăcite prost;
Prea gras şi sur, grumazul, apoi, largi, omoplaţii
Ţîşnind; şi scurtul spate, ce intră, iese iar;
Şi rotunjimi de şale, ce parcă-n sus tot sar;
Sub piele,-apoi, osînza, ca foi în plate spaţii;
Cam roşie e şira-i, şi,-n toate cîte-arăt,
Un gust cumplit de straniu; dar, mai ales, se văd
Mărunte ciudăţenii, să le priveşti cu lupa...
Gravat pe şale-un nume: e CLARA VENUS ea;
- întregul trup se mişcă şi îşi întinde crupa,
Frumos împodobită cu-o bubă-n anus, rea.

Prima seară

Era atît de dezbrăcată,
Că, indiscreţi, mari pomi deja
La geam, vicleni, frunzişul roată
Şi-l azvîrleau spre ea, spre ea.
Şedea-n fotoliu-mi, goală-aproape,
Cu-mpreunate mîini, şi prin
Picior treceau fiori, cum sta pe
Podea, atît de fin, de fin.
Eu alb la faţă, ca de ceară,
Priveam o rază cît un fir
Cum în surîs, pe sîni îi zboară -
O muscă pe un trandafir.
O sărutai pe fine glezne
Şi-avu un dulce rîs brutal,
Suind în triluri limpezi, lesne,
Rîs adorabil, de cristal.
Ea sub cămaşă îşi retrase
Picioarele: „Vrei să-ncetezi!".
- întîi curaj părea să-mi lase,
Apoi pedeapsă - rîsul, vezi!
- Zvîcnind sărmani sub buze,-alene
Eu ochii-i sărutam. - Şi cum
Pe spate capu-şi da, din gene
Bătu: „E şi mai bine-acum!...
O vorbă, domnule, doar...". Restul
Zvîrlii în sînu-i, c-un sărut.
Ea-mi însoţi cu rîsu-i gestul,
Un rîs promiţător, plăcut...
Era atît de dezbrăcată,
Că, indiscreţi, mari pomi deja
La geam, vicleni, frunzişul roată
Şi-l azvîrleau spre ea, spre ea.

Replicile Ninei

EL - Am merge, piept la piept, noi oare,
Am merge, noi,
Cu nările sorbind doar boare,
în raze noi
De-albaştri zori ce te-mbăiază
Cu-al zilei vin ?...
Cînd codru-n freamăt sîngerează
De-amor prea plin
Din orice ramură, strop verde,
Din muguri clari,
Şi totu-n carne-o să deşerte
Fiorii rari:
în albul tău capot ce bine-ţi
Va sta-n trifoi,
Şi-n roz, la aer, ochii vineţi
Ji-or trece-apoi,
De trai la ţară-namorată,
Zvîrlind ca un
Val de şampanie-nspumată
Rîsu-ţi nebun :
Brutal de beat - tu rîzi la mine -,
Eu, uite-aşa,
De mîndre cozi te-oi prinde bine,
O! - şi-ţi voi bea,
De zmeură şi fragă, gustul,
Trup roz! Rîzînd
Spre cel ce te sărută, frustul
Şi hoţul vînt,
Spre roz măceşul ce te minte
Ca un berbant
Şi, mai ales, zurlie minte,
Spre-al tău amant!...

Tot piept la piept, mergînd agale,
De vorbă, noi
Am da de un puhoi în cale,
De codri-apoi!...
Cu inima-n leşin, mi-ai spune,
Ca moartă şi
Ca oarbă, să te duc anume
Pe unde-oi şti...
Te-aş duce, toată-n palpitaţii,
Pe drum pieziş:
Pasărea-ar scoate intonaţii:
în Aluniş...
Eu ţi-aş vorbi pe a ta gură;
Strîns apăsat
Pe trupu-ţi, prunc cînd somnu-l fură,
Aş merge beat
De-albastru-ţi sînge de sub piele
Spre roz cumva:
Pe şleau ţi-aş spune toate cele...
Ştii tu... - ei, na!...
Simţi-vor codrii noştri seva;
Pe vis din plin,
Rumen şi verde,-un soare le va
Da cu-aur fin.
Seara?... Continua-vom drumul,
Alb şi hoinar,
Ca turma la păscut, molcumul,
Ce duce iar
Către livezi cu-albastră iarbă,
Meri strîmbi! O, cum
Nările noastre-au să le soarbă
Viul parfum!
în sat vom fi iar pe-nserate
Sub cerul murg;
Vor mirosi-n văzduh lactate
în calm amurg;
Va mirosi a grajduri pline
De bălegar,
De-un ritm de respiraţii line,
De dosuri mari,
Albindu-se-n lumină-oleacă;
Şi, în islaz,
O să se balige o vacă
La orice pas...
- Bunica cu-ochelari: sever e
Nasul ei lung
în rugăciuni; oala de bere
Cu cerc de plumb,

Spumoasă-ntre largi pipe care,
Trufaşe, scot
Fum: buzele îngrozitoare
Ce-mbucă, tot
Fumînd, cu furculiţe şuncă
Neîncetat:
O, focul ce lumini aruncă
Pe lăzi şi pat.
Lucioase fese pline ale
Unui gras plod
Ce-şi vîră-n ceşti, pe brînci, cu bale
Albul său bot
Atins de-un altul ce-l îmbie
C-un mîrîit
Şi-i linge faţa durdulie
Celui iubit...
O, cîte vom vedea-n cocioabe,
Iubito, cînd

Gri geamuri luminează-aproape
Un foc arzînd...
Apoi, mic, cuibărit hoţeşte
în lilieci
Negri şi proaspeţi: geam sticleşte,
Acolo, deci...
Tu vei veni, veni-vei, dragă,
O, nu-i aşa ?
Să vii! Frumos va fi, aşa că...
EA - Şi slujba mea ?

Speriaţii

Negri în ceaţă şi zăpadă
Lîngă cuptor afară, roată,
Stau cinci copii
Chirciţi şi,-n straie vechi, sărace,
Iau seama cum brutarul face
Pîini aurii...
Văd braţul alb ce coca-ntoarce
Şi-n gura luminoasă doar ce
O vîră-apoi.
La copt, ascultă pîinea sfîntă.
Cu larg surîs brutarul cîntă
Un cînt vioi.
Nu mişcă,-ngenuncheaţi, nici unul
La geamul roşu, cald ca bunul
Sîn protector.
Cînd, pentru-ospăţ la miez de noapte,
Sclipind, pîini rumene şi coapte
Ies din cuptor
Şi cînd, sub grinzile-afumate,
Ah, cîntă cruste parfumate
Şi greieri mici,
Cînd gura caldă suflă viaţă,
Simt sufletul că li se-nalţă
Sub zdrenţe,-aici.
Si simt că bine-i să petreacă,
Săracii, plini de promoroacă,
Cum stau aşa.
Lipind micuţe mutrişoare
De gratiile reci şi rare,
Ei spun ceva
încet - în ruga lor puţină,
Se-ntorc spre-a cerului lumină
Ce-apare iar,
Atît că-n tur nădragii crapă.
- Le tremură cămaşa slabă
In vînt amar...
20 septembrie 18]70
56

L

Roman

I
Nu eşti profund la numai şaptesprezece ani.
- La naiba, într-o seară, şi beri, şi limonada,
Şi zarva cafenelei cu lămpile-n tavan !
- Te-afunzi domol sub teii verzi de pe promenadă.
în seri de vară teii de-arome sînt sătui!
Văzduhu-atît de dulce-i, că ochi să-nchizi îţi cere;
De zgomote plin vîntul - departe-oraşul nu-i -
Miroase doar a viţă de vie şi a bere...
II
Deodată vezi un petec îngust de sumbru-azur

Prins în conturul unei micuţe crengi şi care
E-mpuns cu răutate de-o stea ce din contur
Dispare, mică şi-albă, cu dulce-nfiorare.
Şaptesprezece numai, la ani! Nopţi! Iunie!
E de şampanii seva: la cap ţi se ridică,
Şi, ameţit, baţi cîmpii... sub raza lunii e;
Simţi un sărut pe buze, ca o jivină mică...

III

Cu inima nebună, prin cărţi un Robinson,
- Cînd, în lumina pală de felinar, se-arată
Trecînd o domnişoară drăguţă sub un con
De umbră-a unui guler - îngrozitorul tată...

Desen de Paul Verlaine: Arthur Rimbaud - iunie 1972.

Cît de naiv te crede! Umblînd cu paşi mărunţi,
în pantofiori, sprinţară se-ntoarce către tine
Cu o mişcare vie... - Şi cum să nu renunţi,
Cînd ţi se sting atuncea pe buze cavatine...

IV

îndrăgostit eşti pînă în august. Şi compui,
îndrăgostit, sonete, ce-o fac să rîdă doară.
Amicii toţi te lasă, eşti de prost-gust oricui.
- Dar Ea se-nvredniceşte să-ţi scrie într-o seară.
- Atunci... - în cafeneaua cu lămpile-n tavan
Te-ntorci şi ceri iar bere sau poate limonada...
- Nu eşti profund la numai şaptesprezece ani,
Cînd te îmbie-atîţia tei verzi pe promenadă.

29 septembrie 18]70

Răul

Cînd, zile-ntregi, mitralii prin vastul cer albastru
îşi şuieră scuipatul şi-un Rege-şi bate joc
De verzi batalioane, sau roşii, ce-n dezastru
Cad lîngă el grămadă de-ncins, de aprig foc;
Cînd o dementă cruntă ucide iar şi iară,
Făcînd din mii de oameni un maldăr fumegînd;
- Bieţi morţi! în bucuria, în iarba ta, în vară,
Natură ce-i făcuseşi în felul tău preasfînt!... -
- Un Dumnezeu există, ce rîde la altare,
Printre potire de-aur şi-n al tămîiei fum
Şi-adoarme-n osanale, blînd legănat de-acum;
Şi-i treaz din nou, cînd mame, înfricoşate tare,
Plîngînd sub vechi şi negre bonete,-i dau un ban,
Scos din batista-n care strîns l-au legat în van!

Mîniile Cezarului

Bărbatul pal, de-a lungul peluzelor în floare,
Păşeşte-n haine negre şi cu ţigara-n dinţi:
La Tuileries Bărbatul cu gîndu-i dus, în zare,
- Şi-n ochii-i stinşi, vremelnic, apar priviri fierbinţi...
Căci beat e împăratul de zeci de ani de-orgie!
Şi-a spus: „Eu Libertatea voi stinge-o în curînd
Ca pe o lumînare, aşa, cu gingăşie!",
Dar Libertatea-nvie! Şi el se simte-nfrînt!
E prins. - în gura mută ce nume îi tresare ?
Şi ce regrete crunte în suflet îl tot rod?
Nu se va şti. Privirea-i e moartă-acum de tot.
Cu gîndu-i la Cumătrul cu ochelari, se pare...
- Priveşte la ţigara-i - seri de Saint-Cloud acum
Parcă ar fi - cum scoate albaştri nori de fum.

Pentru... Ea

fD
3
Eu
N
o
o
o

3
Cr
C w
3 «—'
, =r. n
n-g 5
fD Cot
< —
C O „ *
33.;
E < fD
CJC -i —
fD m
C <" 73
3, io C
5. OJc 3
E_ P
W 3 C
r* m n
: 3 ii
= -O
S ~
fD Q-
0) BJ
t/l i-f
i—f
BJc 73
< ">
fD 73
ST O)
c >
3 73
3 2-
< CJC CJ
c
era
73
fD
rî
9- ~
n
ax
N
era
fD „<T)
3 fD
73 O
Coc O"
CJ CJ
3 N
ro' E.
3 :
fD
CJ
N
C
CJ
era
fD
DJ
a 3
fD "
s-S
CJ fD
n <«
' fD
__ tp_
73 *
_—. to
n ,£■
c ro
,___3
5' -~
Q- -,
c
3
a-
<
2.
t/i —>
CJt 3
— f>
a.
fD
O
O
3"
3 <~>

■B. CJ
fD
to
fD
—t
c
3
cr
—i
fD
C
3
P <
E. oo
cx -*
c ~
—x
— t/1
—> CJC
3 r;
2. - S
3 2"
O 3
—• f[J
<
o
3
fD
3
>§
fD CJ'
3
c =r
§1
3
n'
o
N
2
era
o
3
o
c
73
fD
<
C/5
■o
rp
3
suc
3

3<

Adormitul din văiugă

E-o groapă cu verdeaţă, în care-o apă cîntă,
De ierburi nebuneşte prinzînd fîşii de-argint,
Iar soarele-n amiază din mîndrul munte-mpiîntă
Săgeţi: e o văiugă de raze vii mustind.
Cu capul gol, cu gura deschisă doarme-oşteanul,
Un tînăr stînd cu ceafa în fragede lăptuci;
El, palid, zace-n iarbă întins sub nor, sărmanul,
Lumina-l plouă-n patul acestei verzi văiugi.
Picioarele ţinîndu-şi în gladiole, doarme
Zîmbind, precum copilul în timpul bolii calme:
Cald leagănă-l, Natură, căci frigul l-a pătruns!
în nări nici nu mai simte mireasma-ncîntătoare;
Cu mîna pe piept pusă, el doarme în plin soare.
De două roşii găuri în dreapta e străpuns.
Octombrie 1870
C \J(yiUi.eui. <)

S(-

La Crîşma Verde

orele cinci, seara
Rupsesem în opt zile botinele - le-ajungă! -
în piatra de pe drumuri. Intrai în Charleroi.
- La *Crîşma Verde:* pîine cu unt cerui, şi şuncă
Pe jumătate rece. Prea fericit aşa,
Picioarele-ntinzîndu-mi sub masa verde, gata,
Priveam tapiseria-n naive, seci culori. -
Şi fu minunăţie cînd, rîzătoare, fata,
Cu ţîţele enorme şi ochi strălucitori
- Nu-i ea de-o sărutare să fie speriată -,
Mi-aduse pîinea, untul, pe-o tavă colorată,
Şi şunca-abia călduţă, cu gust de usturoi
- Ah, şunca parfumată, trandafirie, albă -,
Şi cu spumoasă bere-mi umplu imensa halbă,
De soare aurită, cum el privea-napoi.
Octombrie [18]70
66

Şireata

Brusc, în sufrageria cea brună, cu miros
De fructe şi vopsele, înşfac o farfurie
Cu nu ştiu ce mîncare din Belgia, fălos
în uriaşul scaun, cum mi se cade mie.
Ascult, mut, orologiul şi fericit mă-ndop.
Uşa bucătăriei acum dă să se crape
Şi slujnica apare, dar nu ştiu cu ce scop;
Baticu-i ştrengăreşte e desfăcut aproape.
Şi, tot plimbînd un deget mic şi tremurător
Pe-obrazu-n catifeaua-i de piersică, uşor,
Cu buzele făcîndu-mi o mutră de tot hazul,
în faţă blide-mi pune, şi nici nu i-am cerut;
- Apoi, aşa - desigur, să capete-un sărut -,
în şoaptă: „Simţi tu oare? un frig mi-a prins obrazul...".
Charleroi, octombrie [18]70
67

Strălucita victorie de la Sarrebriick

repurtată în strigăte de „Trăiască împăratull"
Gravură belgiană, viu colorată,
se vinde la Charleroi cu 35 centime
La mijloc, împăratul, într-o apoteoză
De-albastru şi de galben, măreţ şi ţeapăn stînd
Pe cal, se duce; vesel - căci viaţa-i pare roză,
Ca Zeus de feroce şi, ca un tată, blînd;
Acolo jos, pifanii, ce îşi făceau siesta
Pe lîngă roşii tunuri şi tobe aurii,
Amabili se ridică. Pitou-şi îmbracă vesta
Şi,-ntors spre Şef, se pierde de faima-i pe vecii!
Iar Dumanet, la dreapta, cum sta proptit de patul
Sîneţei lui, se-aprinde: „Trăiască împăratul!!!"
Şi-i trec fiori prin ceafă. - Tăcut vecinul e...
Ca negru soare-apare-un chipiu... - în centru, prostul
De Boquillon, albastru şi roşu, să-afle rostul,
Săltînd pe burtă,-ntreabă, cu fundu-n sus: „De ce?...".
Octombrie [18]70
68

Dulapul

Sculptat şi larg, dulapul; e-ntunecat stejarul
Şi-aduce cu bătrînii, îmbătrînit şi el;
Deschis, dulapul toarnă în umbra-i, precum valul
De vinuri vechi, parfumuri ce-mbie-n chip şi fel;

Şi iată-l cu de toate ticsit: cu vechi nimicuri,
Cu rufe parfumate, gălbui găteli de prunci
Sau de femei, dantele fanate şi baticuri
Ale bunicii, unde-s pictaţi grifoni prelungi;
- Găseşti medalioane, şuviţe-apoi de plete
Bălaie sau cărunte, şi mai găseşti portrete,
Uscate flori şi fructe ce-aroma îşi transmit.
- Tu ştii poveşti atîtea, dulap de altădată,
Şi să le spui pe toate ai vrea, cînd se deschid
Canaturile-ţi negre cu o mişcare-nceată.
Octombrie [18]70
69

Boema mea

(Fantezie)

Plecam la drum, cu pumnii în sparte buzunare,
îmi devenise însuşi paltonul ideal;
Mergeam sub cer, o, Muză, şi îţi eram vasal;
O, cîte nu visat-am iubiri încîntătoare!
Nădragii de pe mine erau străpunşi în tur.
- Visînd, ca Degeţelul, tot presarăm la rime
Pe drum. Han Carul Mare mi-era în înălţime.
- Şi stelele-mi pe boltă foşneau atît de pur.
Eu le-ascultam acolo, pe margini de şosele,
în seri dulci de septembre, cînd picurau mărgele
De rouă pe-a mea frunte ca vinu-ntăritor;
Ori, tot rimînd în umbre, în jocul lor fantastic,
Ca de o coardă-a lirei trăgeam de un elastic
De la pantofi, punîndu-mi pe inimă-un picior!

Corbii

Cînd, Doamne,-i pajiştea-ngheţată,
Cînd în pustii cătune-acu
Tac clopote de seară, tu
Din ceruri mari fă să se-abată
Peste natura fără flori,
Ah, dragii corbi fermecători.
Oşti stranii, ce ţipaţi severe,
Vă intră-n cuiburi asprul vînt!
Mari fluvii galbene urmînd,
Voi, peste căi vechi de durere
Şi peste gropi şi găuri, rar
Vă risipiţi, vă strîngeţi iar!
Peste cîmpii din Franţa,-n care
Dorm morţii de mai ieri, noian
Rotiţi-vă voi, iarna,-avan,
Ca trecătorii să măsoare!
Ai datoriei crainici, deci,
Funebru-alai ne fiţi pe veci!
Dar, sfinţi din cer, umplînd stejarul,
Catarg pierdut în seri de rai,
Lăsaţi voi silvia de mai
Celor din codru, secularul,
Prin iarbă-ascunşi, pe sub ogor,
De-nfrîngeri fără viitor.

Sedentarii

Buboşi, ciupiţi, cu ochii sub cearcăne livide,
Cu degetele boante crispate pe femur,
Cu scăfîrlii placate de-arţaguri vagi, stupide,
Ca lepra ce-nfloreşte pe vechi pereţi în jur;
Cu-amorul epileptic şi-au altoit bizare
Schelete pe-osatura de jilţuri negre, mari;
Din zori şi pînă-n seară-n rahiticele bare
Picioarele-mpletite ei şi le ţin, gregari!
Aceşti moşnegi, cu jilţul totuna-n veci, grămadă,
îşi simt scămoasă pielea sub soarele focos,
Sau, cu-ochii către geamuri la palida zăpadă,

Ei tremură c-un tremur de broaşte, dureros.
Şi jilţurile-au voie vegheată: brun uzate,
Cedează pe la colţuri sub şoldurile lor;
Al soarelui vechi suflet se-aprinde în bucate
Ce-n paiele-mpletite-au dospit cîndva pe-ogor.
Chirciţi, cum Sedentarii cu verzi, de pianiste,
Verzi degete bat toba sub jilţul lor de zor,
Se-ascultă-n clipocirea de barcarole triste
Şi tigva lor se duce-n ruliuri de amor.
- De-i faci să se ridice, să vezi ce naufragii!...
Ca mîţele bătute, ei mîrîie obscur.
Lărgindu-şi omoplaţii, turbează, iar nădragii
Se umflă, se răsumflă la şolduri şi la tur.

72

Şi-auzi cheloasa ţeastă de sumbre ziduri iară
Cum li se tot izbeşte, mereu şonticăind;
Li-s nasturii la haină pupile ca de fiară,
Care privirea dintr-un adînc de gang ţi-o prind!
Ei au, ucigătoare, o mînă nevăzută:
Privirea,-ntorşi, filtrează un negricios venin,
Ce-ncearcă suferinzii ochi de căţea bătută,
Şi,-n fundul unei pîlnii atroce,-asuzi din plin.
Se-aşază iar, cu pumnii-n manşetele murdare,
Li-i gîndul la cei care i-au scos din inerţii
Şi-ntreaga zi se-agită ciorchini de amigdale,
Ce-s gata să plesnească, sub firave bărbii.
Cînd sobrul somn le pune sărut pe viziere,
în jilţuri fecundate visează-atunci din nou
Amoruri mici de jilţuri cu fine liziere,
De care,-ornîndu-l, mîndru va fi orice birou.
Flori de cerneală scuipă polenuri din corole
Şi-i leagănă, în ele lăsaţi pe vine-un pic,
Cum zboară libelule pe-un şir de gladiole,
- Şi agasat li-e membrul de barba unui spic.

Cap de faun

Prin frunze, verde scrin în aur prins,
într-un frunziş incert, minunăţie
De flori în care-n somn sărutu-i stins,
Vioi, rupînd suava broderie,
Şi-arată ochii-un faun speriat,
Cu dinţii albi muşcînd flori roşii, sare.
Brun-sîngerie, ca vin vechi, curat,
Sub ramuri buza-i hohoteşte tare.
Fugind ca veveriţa,-n urma lui,
Prin frunze rîsul său mai trece.
De-un căldăruş se teme-al Codrului
Sărut de aur ce se reculege.

Vameşii

Cei care spun: „La naiba", cei care spun: „Aiurea",
Soldaţii, marinarii, pensionarii ce ni-i
Dă un imperiu, resturi, sînt nuli pe lîngă-Oştenii
Tratatului, ce crapă azurul cu securea.
Cu pipa-n dinţi, cu săbii în mîini, profunzi viclenii,
Cînd umbra îmbălează, precum un bot, pădurea,
O iau din loc, cărîndu-şi cu ei buldogii, tulea!
Să-şi exerseze, noaptea, cumplitele tîmpenii!
Ameninţă cu legea modernă faunese.
Pe Fauşti îi înhaţă şi pe toţi Diavolo.
„Bătrînilor, nu ţine! Baloţii jos, oho!"
Cînd tinereţea-n faţă serenităţii-i iese,
Tot Vameşul ia-n grijă nuri controlaţi de-a valma!
în iad cu Delincvenţii atinşi de el cu palma!

Oraţie de seară

Trăiesc stînd jos; eu, înger în mîini de bărbier,
în pumni ţin strîns o halbă crestată-adînc, de-ospeţe...

Plec gît şi hipogastru, fumînd un *Gambier*
Sub aerul ce creşte în văluri mici şi creţe.
în mine mii de Vise ard dulce, pînă pier,
Cum porumbeii scîrna şi-o scapă-n vechi coteţe:
Mi-e inima-apoi tristă, ca un alburn sever
Mînjit de sumbrul aur - polen - în tinereţe.
Şi visele-nghiţîndu-mi la loc cu grijă-apoi,
Eu, după-atîta bere - de patruzeci mă-apropii -,
Mă-ntorc şi-mi vin în fire, împins de-aşa nevoi:
Ca Domnul, blînd, acela cu cedrii şi isopii,
Mă piş spre cer, departe şi foarte sus, căci voi
Mi-aţi dat consimţămîntul, o, voi, heliotropii.
76

Cîntec parizian de război

Că-i Primăvară-acum, e clar:
în miezul verzilor Domenii
Furtul lui Thiers şi-al lui Picard
Splendori şi-arată, sumedenii.
Ce funduri goale-n Mai, delir!
Sevres, Mendon, Bagneux, priviţi-i,
Pe treabă-s puşi mai abitir,
Primăvăratice-apariţii!
Au sabie, chipiu, tam-tam,
Nu vechi trombonul cu supape,
Şi nişte iole cum n-am... n-am...
Despică lacu-n roşii ape!
Aşa nicicînd n-am tras un pui
De chef: ne cad peste căscioare
Mari caboşoane-acum, gălbui,
în zorile particulare.
Thiers, Picard au un halo
De Eroşi: scot heliotropii,
Fac din petrol nişte Corot
Şi-şi curăţă de goange tropii...
Cu Marele Truc intimi sînt!...
Cum printre gladiole zace,
Din gene-un apeduct făcînd,
Piper prizează Favre-n pace!
Deşi-l spălaţi voi cu petrol,
Fierbinte-i în oraş pavajul.
De-aceea, hotărîţi, din rol
Să vă urnim avem curajul...
Comod întinşi, Ruralii,-n lungi
Chirciri, vor auzi pesemne
Cum crengile se rup atunci
Prin roşii răscoliri de lemne.
7»
)

Micile mele amoroase

Un hidrolat de lacrimi spală
Bolţi verzi în crug:
Sub pom de carne junăn bale,
Voi, cauciuc
Albit de luni particulare,
Cum sfera îi,
Bateţi genunchiere tare,
O, voi momîi!
Noi ne iubeam în vremea asta,
Momîie bleu!
Mîncam răscoapte ouă, basta!
Mohor, oho!
M-ai uns poet tu într-o seară,
Momîie blondă, da:
Ca să te biciui, tu coboară
în poala mea;
Scurt ţi-am vomat briliantina,

Momîie neagră, da!
Mi-ai reteza tu mandolina
Cu fruntea ta.
Uscată-mi spută, ptiu! momîie
Cu păr roşcat,
Tranşeea ţîţelor ca rîie
Ţi-a infectat!
In ură voi, mici amoroase,
Mă coborîţj!
Placaţi cu cîrpe dureroase
Sînii urîţi!
Călcaţi-mi vechile terine
De sentiment;
- Hop, deci, voi fiţi-mi balerine
Pentr-un moment!...
Vi se scrintesc, ah, omoplaţii,
Amoruri, voi!
O şchioapă stea-ntre şolduri, daţi-i
Turu-napoi!
Cuvinte pentru-aceste spate
Am potrivit!
Aş vrea să vă zdrobesc pe spate
Că v-am iubit!
Morman de stele-anost ratate,
Ne staţi în văz!
- în Domnul veţi plesni,-ncărcate
De-abjectul păs!
Sub lunile particulare
Cum sfera îi,
Bateţi genunchiere tare,
O, voi momîi!

Chirciri

Tîrziu, cînd el îşi simte stomacu-ngreţoşat,
Călugărul Milotus, cu ochii la lucarnă,
Prin care viul soare, precum un tuci frecat,
îi zgîrîie privirea, dureri de cap îi toarnă,
îşi mişcă în cearşafuri un pîntec de prelat.
Sub sura cuvertură foindu-se, se lasă,
Cu burta-n grele crampe adusă spre genunchi,
Ca un bătrîn ce-n spaimă înfulecă la masă,
Căci, cu oliţa-n mînă, sus pînă la rărunchi
El trebuie să-şi ţină cămaşa larg sumeasă!
Cu degete-ndoite sub el, stă-n reci fiori
Chircit în clarul soare ce prinde să-şi întoarne
Pe geamuri de hîrtie colacii gălbiori;
îşi trage nasu-n care, ca mari polipi de carne,
Lui mucii-n raze i se aprind strălucitori.
E-n fierbinţeală bietul de el, cu strîmbe braţe,
La burtă-ajunge gura-i, i-s coapsele în foc,
Pipa-i s-a stins, chiloţii cad ca pîrlite aţe
O păsăruică parcă o ia încet din loc
Prin potolitu-i pîntec ca un morman de maţe!
Zac vechituri, prostească harababură,-n jur
Sub jegu-atîtor zdrenţe, pe ordinare preşuri.
Fotolii, taburete-s în fiece obscur
Ungher, mici şi ciudate; dulapuri ca gîtlejuri
De cantori dormitează de-atît scîrbos huzur.
Căldura-neacă strîmta odaie-n greţuri grele;
Şi bietul om în creieri e plin de cîlţi. Prin pori,
Ascultă cum cresc perii în jilava lui piele
Şi-n comice sughiţuri se scapă uneori
Pe şchiopul scaun care îl zdruncină din şele...
Şi, seara,-n clar de lună ce gros contur i-a pus
Şezutului său mare cu-a ei lumină albă,
O umbră se chirceşte-n detalii pe-un nespus
De roz fond de zăpadă, precum o roză nalbă...

Un nas ciudat de Venus se ţine-n ceruri sus.
Domnului P. Demeney

Poeţii la şapte ani

Şi, închizîndu-şi iară Scriptura, Mama-aşa
De mîndră şi-mpăcată se duse, fără ca
Să vadă-n ochii-albaştri şi sub înalta frunte
Ce-adînc dezgust copilul în sufletu-i ascunde.
El asuda să fie întreaga zi supus;
Deştept; dar ticuri sumbre şi trăsături în plus
Păreau că îi trădează ipocrizii secrete.
în umbra de prin ganguri cu mucede tapete,
Trecea scoţîndu-şi limba şi pumni la şold strîngînd;
Cu ochii-nchişi steluţe zărea, atunci. Şi cînd
Se deschidea, spre seară, o uşă, lîngă lampă,
Vedeai cum el îndrugă o lecţie pe rampă,
Sub petec de lumină ce spînzură-n tavan.
Dar, vara, mai cu seamă, învins şi grosolan,
Se obstina să steie-n latrine răcoroase:
Aici gîndea-n tăcere, cu nasu-n ce-i miroase.
Cînd, iarna, de miasme scăpînd, de peste zi,
Grădina-n dosul casei se înluna, aci
Sta lîngă zid, picioru-ngropîndu-şi în argilă,
Strivindu-şi ochii pentru vedenii, fără milă,
Cum mişună să-asculte rîioşii spalieri.
O, fiţi miloşi! Prieteni i-avea pe-acei mizeri
Copii plăpînzi, cu ochii curgîndu-le pe faţă,
Cu mîini gălbui, murdare de glod, ca fără viaţă,
Puţind de cufureală, bătrînicioşi, ei toţi

Ce-n vorbe-aveau dulceaţă de gingaşi idioţi!
Şi mama, surprinzîndu-l cu pietăţi imunde,
Se îngrozea; atuncea tandreţile profunde
Şi le-azvîrlea copilul pe-aşa mirare. Ea
Avea privirea-albastră - da, bine! - ce minţea!
La şapte ani scrisese romane despre toate-a
Ce e deşertu,-n care se-afirmă Libertatea,
Păduri, savane, ţărmuri şi sori! - De bun folos
Reviste ilustrate-i erau : privea focos
Cum rîd şi spaniole, ca şi italiene.
Cînd, cu-ochi căprui, zurlie, în rochii indiene,
- Opt ani avea - fetiţa de muncitori, cu el
Vecină, ea, brutala, venea să-i sară-astfel
într-un ungher, în spate, săltînd cosiţe dese,
Şi, ea pe el călare, el o muşca de fese,
Căci n-a purtat vreodată în viaţă chiloţei;
- învineţit de pumnii şi de călcîiul ei,
El aducea-n odaie a pielii ei savoare.
Ce teamă de duminici avea-n decembre,-n care
Citea, dat cu pomadă, la masa de-acaju
O Biblie cu scoarţe, ca varza, verzi; de-acu
în patu-i, noaptea, vise îi chinuiau lui somnul.
El îi iubea pe oameni, în bluze, nu pe Domnul,
Ce, negri,-n seri roşcate,-n foburg veneau din nou
Unde pristavi în tobe băteau, să-anunţe-un nou
Edict, stîrnind şi rîsul, şi murmurul în mase.
- Visa galante pajişti cu hule luminoase,
Cu pubescenţe de-aur şi-arome pure-n vînt,
Ce iară, liniştindu-şi mişcarea,-şi iau avînt!
O, lucrurile sumbre, ce-atras era de ele,
Cînd în odaia goală, cu trase jaluzele,
înaltă şi albastră, cu igrasia-n ea,
El îşi citea romanul, la care tot gîndea,
Cu grele ceruri de-ocru şi jungle înecate,

Desen de Rimbaud: sora Vitalie
sau poate mama acestuia.
Cu flori de carne-n pomii astrali desfăşurate,

Vertij, derute, milă şi totul dat pe dos!
- în timp ce cartieru-şi trezea rumoarea, jos -
Culcat pe pînze, singur, avea presimţămîntul,
Ce-l răvăşea puternic, că-n velă-i bate vîntul!
26 *mai 1871*
86

Orgie pariziană

sau

Parisul se repopulează

O, laşilor, priviţi-o! Sosiţi în gări grămadă!
Da, soarele zvîntase cu-ai săi bojoci, de sus,
Străzi de Barbari umplute-ntr-o seară, dintr-o dată.
Priviţi Cetatea sfîntă ce stă în plin Apus!
Nu va mai fi incendiu, veniţi, o să vă placă!
Priviţi la bulevarde, la cheiuri cum se zbat,
La casele pe care uşoru-azur le-mbracă
Şi-a bombelor roşeaţă-ntr-o seară le-a-nstelat!
Palatele defuncte-nveliţi-le în scînduri!
Vă-mprospătează ochii-ngrozita veche zi.
Mişcînd din şolduri, tîrfe roşcate trec în rînduri:
Nătîngi fiind, bezmetici şi caraghioşi veţi fi!
Căţele-nfierbîntate ce roadeţi cataplasme,
Vă cer stridente case de lux. Luaţi ce vreţi!
Mîncaţi! Şi iată noaptea plăcerilor în spasme
Adînci, ce-n străzi coboară. Trişti beţivani, ah, beţi!
Cînd, crudă şi intensă, lumina iar apare
Şi scurmă în şiroaie splendori pe lîngă voi,
N-or să vă curgă bale din gură în pahare,
Fără de gest sau vorbă, cu ochii-n zare, goi ?
Hapliţi, pentru Regina cu fese revărsate!
Şi ascultaţi stupide sughiţuri care dor!
Pe idioţii gîngavi în nopţi înfierbîntate,
Pe slugi, moşnegi, paiaţe, în ţopăiala lor!
O, ticăloase inimi, guri groaznic hrăpăreţe,
Aveţi de lucru-ntruna. Munciţi, guri de putori!
Un vin pentru torpoarea abjectă, la ospeţe...
Burţi v-a topit ruşinea, o, voi, învingători!
Deschideţi-vă nara la splendide repulsii!
Să vă muiaţi gîtleju-n otrăvuri tari, fiţi buni!
Jinîndu-vă grumajii de ţînci în mari convulsii,
Vă spune-acum Poetul: „Fiţi, laşilor, nebuni!
Fiindcă scormoniţi voi în pîntecul Muierii,
De ea vă temeţi încă, în ultime zvîcniri,
Că v-o zdrobi la pieptu-i, în ţipătul plăcerii,
Striviţi în scîrboşenii,-n infame cuibăriri.
Nebuni, regi, sifilitici, bufoni, voi, ventrilocii,
Din voi ce poate face Parisul, tîrfa, vai,
Din suflete, din zdrenţe, venin, din toţi bojocii ?
Va scutura odată ţîfnosul putregai!
Cînd la pămînt voi fi-veţi, gemînd din măruntaie,
Răpuşi, cerînd toţi banii-napoi, smintiţi de plîns,
Roşcata curtezană, cu sîni puşi la bătaie,
De voi departe,-uimiţii, va ţine pumnul strîns!
Cînd în mînii dansat-ai, Paris, cu fermitate,
Cînd ai primit atîtea cumplite lovituri,
Cînd zaci şi poţi reţine un pic de bunătate
A roşiei renaşteri în ochii tăi cei puri,
Cetate dureroasă, atinsă ca de moarte,
Cu fruntea şi cu sînii-ndreptaţi spre Viitor
Ce porţi spre-a ta paloare deschide, miliarde,
Cînd în slăviri şi sumbrul Trecut îţi e dator:
88
Magnetizat trup pentru enorme suferinţe,
îngrozitoarea viaţă din nou o bei! simţi cum
Prin vine-ţi curge fluxul de viermi şi cum fiinţe

Cu mîini de gheaţă umblă pe-a ta iubire-acum !
Şi nu-i rău. Viermii, viermii livizi nu-ţi vor decide
Tot suflul Propăşirii mai mult, cum Cucuvăi
Nu au putut să stingă ochi de Cariatide,
în care-astralul aur plîngea pe-albastre căi".
Deşi să te revadă atît de-năbuşită
E groaznic; şi cetate deşi n-a fost aşa
De scîrnav ulcerată-n Natura înverzită,
Poetu-ţi spune: „Mîndră e Frumuseţea ta!".
Supremă poezie te-a consacrat furtuna;
Tumult imens de forţe te-ajută; ţi-ai sfîrşit
Lucrarea, moartea geme, Cetate-aleasă, una!
Stridenţele adună-ţi în goarnă-năbuşit.
De la Mişei suspinul Poetul o să ieie,
Urlet i-or da Damnaţii, Ocnaşii ura lor;
Cu razele iubirii izbi-va în Femeie,
Prin strofe o să spună: Priviţi, tîlharilor!
- Societate, totu-i ca ieri: - în lupanare,
Tot vechi, dezmăţu-şi plînge tot vechiul horcăit:
Pe ziduri înroşite,-n deliruri, felinare
Văpăi sinistre către azurul pal trimit!
Mai 1871

Inimă de paiaţă

Curg bale inimii-mi la pupa,
Sătulă-i de mahorcă ea:
O tot împroaşcă ei cu supa,
Curg bale inimii-mi la pupa:
Cu deocheate glume trupa
în rîs mereu o ţine-aşa,
Curg bale inimii-mi la pupa,
Sătulă-i de mahorcă ea!
De itifalice, piupiesce
Insulte rău s-a depravat!
La cîrmă ei pictează fresce
Prea itifalice, piupiesce.
O, voi, abracadabrantesce
Talazuri, luaţi-o la spălat:
De itifalice, piupiesce
Insulte rău s-a depravat!
Ce fi-va, inimă furată,
Cînd n-or avea deloc tabac ?
Ei tacturi bahice-au să bată,
Cînd vor toca tabacu-odată:
O, inima de-o să mi-o scoată,
Am să tresar eu din stomac:
Ce fi-va, inimă furată,
Cînd n-or avea deloc tabac ?

Săracii la biserică

Strînşi în unghere, între bănci de stejar cam calde
De suflul lor ce pute, cu ochii-n lungi plimbări
Spre corul ce străluce, ca-n har pe toţi să-i scalde
Cei douăzeci ce urlă cucernice cîntări;
Ca pe-un miros de pîine sorbind parfumul cerii,
Umili în fericire ca nişte cîini bătuţi,
Săracii întru Domnul, stăpînul lor, Mizerii
înalţă rugi ridicoli, mereu neabătuţi.
Pentru femei e bună o bancă dreaptă, după
Un chin de şase zile-ntru Bunul Dumnezeu!
Tot leagănă odrasle,-n ceva ce-aduce-a şubă
Stîlcindu-le, soi straniu de prunci ce plîng mereu.
Acestor mîncătoare de supă sînii-afară
Le ies; cu ochii-n rugă - că nu se roagă ştii -
Privesc cum se prosteşte, făloasă-aşa să pară,
O ceată de puştoaice cu strîmbe pălării.
Afară, frigul, foamea, bărbatul beat, beat criţă:
E bine. înc-o oră; belelele apoi!

- Dar şuşoteşte-alături şi fornăie, sughiţă
Soboru-ntreg de babe cu guşi ce-atîrnă moi;
Aici sînt epileptici, înspăimîntaţi de lume,
Pe care la răspîntii mai ieri i-ai ocolit;
Şi, scotocind cu nasul în cărţi de rugăciune,
Orbi ce-s conduşi de-un cîine prin curţi necontenit.
Şi toţi, stropşind credinţa miloagă şi cam brează,
Recită nesfîrşite jelanii lui Isus
Ce,-ngălbenit de palul vitraliu,-n sus visează,
De slabii proşti, de răii burtoşi departe dus,
Şi de mirosul cărnii şi-al stofei mucezite,
Scîrbită farsă, sumbră, cu gest respingător;
- Şi-oraţia-nfloreşte-n expresii ipocrite
Şi ia misticitatea un ton poruncitor,
Cînd, soarele din naos pierind - Isuse! -, grave,
Zîmbind, în vechi mătăsuri, Cucoanele de prin
Distinse cartiere, dar de ficat bolnave,
Lungi degete să-şi moaie-n agheasmatare, vin.

Mîinile loanei-Maria

în mîini loana-Maria-i tare,
Mîini, vara, tăbăcite-aşa,
Mîini pale ca de morţi ea are.
- Mîini de Juanita sînt cumva?
Au prins patina spumei brune
Pe bălţile de voluptăţi ?
S-au înmuiat cumva în lune
Din iazu-adîncii clarităţi?
Băut-au din barbare ceruri,
Stînd pe genunchi fermecători ?
Ori traficat-au giuvaeruri ?
Ţigări sucit-au uneori ?
Fierbinţi picioare de Madone
Au strîns, flori de-aur veştejind?
E sînge-obscur de beladone,
Ce-n palme doarme licărind.
Mîini vînătoare de diptere,
La care-aurorale slăvi
Nectaru,-n bîzîit, le cere ?
Mîini care limpezesc otrăvi?
Ce Vis le-a înşfăcat, ah, oare,
Cînd se-ntindeau tremurător?
Un vis de Asii, Kengavare
Sau de Sionuri, uimitor?
- O, nu vîndură portocale,
Nu se-nnegriră-n rugi adînci,
Nici nu spălară cîrpe ale
Acelor orbi, molatici ţînci.
Şi nu sînt mîini de gospodină,
Nici n-au lucrat să fie-avan
Arse, pe lîngă vreo uzină,
De-un soare beat de-atît catran.
Şi, cîteodată, ah, Mîini sfinte,
Pe-ai voştri pumni, unde, de-amanţi,
Sărutul nostru vechi se simte,
Cu clare zale strigă-n lanţ!
Şi straniu tresărim ca-n piîngeri,
Cu-adîncul nostru, uneori,
Cînd degetele, Mîini de îngeri,
Să vi le taie, unii vor!
Spinări ştiu ele să-ncovoaie,
Dar rău nu fac, şi mai fatal
Nu-i nici un aparat, aşa e,
Mai tare nu e nici un cal.
Precum cuptoare ce-nfierbîntă
Şi scuturînd orice frison,
Carnea lor Marseilleze cîntă,

însă nicicînd Eleison!
Astea de gît v-ar strînge, dame
De neam, făţarnice femei,
V-ar frînge mîinile infame,
Ce-s date cu carmin şi-ulei.
Lumina lor de-ndrăgostite
La oi le-ntoarce capul! Şi-n
Falange tandre le transmite
Măreţul soare un rubin !
Prihana plebei le-nnegriră
Ca pe un sîn de ieri, sleit.
Pe dosu-acestor mîini transpiră
Sărutu-oricărui Răzvrătit!
Ele-au pălit de-acea plăcere
De care-i soarele-ncărcat,
Pe bronzul de mitraliere
Prin tot Parisul răsculat.
94

Surorile de caritate

Un tînăr cu privirea sclipind, cu pielea brună,
Frumos în goliciunea-i la douăzeci de ani,
Cu fruntea-n cerc de-aramă, slăvită-n clar de lună,
L-ar fi iubit şi-un Geniu, pe-ăst tînăr, la persani,
Impetuos, cu sumbră tandreţe de fecioară,
De primele dîrzenii şi mîndru, şi-arogant,
Ca tinere mări, lacrimi de nopţi adînci de vară
Ce se revarsă, toate, în mătci de diamant;
Un tînăr, înaintea sluţitei lumi, se-afundă,
Iar inima-i tresare, stîrnită-acum mai vast,
Şi,-atins de-această rană eternă şi profundă,
Va să-şi dorească sora de caritate, cast.
Femeie, dulce milă, morman de măruntaie,
Nicicînd nu eşti, ah, sora de caritate tu,
Nici fine mîini, sîni splendizi, ochi sumbri de văpaie,
Nici pîntec unde doarme-o roşcată umbră, nu !
îmbrăţişarea noastră atîta poate spune,
Tu, oarbă netrezită, cu ochii mari şi-adînci:
Te legănam, plăcută şi gravă Pasiune,
Şi-atîrni de noi tu care cu ţîţele ne-atingi.
Şi ură, lîncezeală, şi slăbiciuni, osîndă,
Şi cîte, altădată, ai suferit brutal
Ni le redai pe toate, o, Noapte totuşi blîndă,
Ca pe întreg excesul de sînge mensual.
96
- O clipă doar purtată, femeia-l înspăimîntă,
Amor, chemare-a vieţii, al faptei cînt, şi-atunci,
Atunci vin Muza verde, Justiţia cea sfîntă
Să-l sfîşie-n obsesii auguste şi adînci.
Ah, chinuit de fasturi şi linişte, de cele
Două Surori severe abandonat, gemînd
Duios după ştiinţa cu braţele fidele,
Naturii-n floare fruntea şi-o poartă sîngerînd.
De neagra alchimie şi studiile sfinte
Scîrbit, rănit, semeţul şi sumbrul ştiutor,
Singurătăţi cumplite cum vin asupră-i simte,
Şi, tot frumos, sicriul nedîndu-i vreun fior,
Atunci, crezînd în ţeluri imense, Vise-nalte,
Plimbări nenumărate-n nopţi de-Adevăr, el cu
Tot sufletul şi trupul bolnav te cheamă, Moarte
Misterioasă, soră de caritate, tu.
Iunie 1871

Vocale

A negru, E alb, roşu I, verde U, O, bleu: vocale
Vreau să vă spun odată genezele latente:

A, brîu păros şi negru de muşte ce, stridente,
Duhorilor cumplite le dau mereu tîrcoale,
Golfuri de umbră; corturi, E, ceţuri inocente,
Lănci de semeţe sloiuri, regi albi, umbele pale;
I, purpuri, sînge-n flegmă, rîs mîndrei guri în bale
De furie sau ale beţiei penitente;
U, cicluri vibratoare divine-n mări viride,
Pace-n păşuni păscute de vite, pace şi de
Mari riduri pe frunţi culte cu-alchimice văpăi;
O, Trîmbiţă supremă a straniilor plîngeri,
Tăcere traversată de Cosmosuri şi îngeri:
- O, rază violetă, Omega,-n Ochii Săi!

98

Ţi-a plîns roz steaua.

Ţi-a plîns roz steaua-n miezul auzului integru;
De la grumaz la şale alb Infinit căzut,
Ţi-a scurs roşeaţă marea pe rumeni sîni şi, negru,
A sîngerat Bărbatul la şoldu-ţi absolut.

99

Rămase drept Preadreptul...

Rămase drept Preadreptul în omoplaţi, solizii,
îl aurea pe umăr o rază; reci sudori
M-au prins: „Vrei să vezi oare străfulgerînd bolizii ?
Să-asculţi, stînd în picioare, în zumzet curgător
Cum umblă Căi lactee şi,-n roi, asteroizii ?
De ale nopţii farse e capul tău pîndit,
Preadreptule! Să-ţi afli un coperiş! Zi-ţi ruga,
Cu gura în postavul cu-ncetul izbăvit;
Izbindu-ţi ostiarul vreun rătăcit dînd fuga,
Zi: Frate, mai departe te du, sînt schilodit!".
Rămase drept Preadreptul în spaima albăstrie
A pajiştii de după ce soarele muri:
„Vrei din genunchiere să-ţi faci negustorie,
Bătrîne ? Strainic sacru! Bard întru a iubi!
Pe Munte-ai plîns? Mănuşă pe mîini ţi-e mila ţie!
Pumn al cetăţii, barbă-a familiei, prea blînd
Tu credincios: o, suflet în cupa de iubire,
De-orbire, maiestate, de tot ce este sfînt,
Preadreptule, tu fiară, scîrbavnic peste fire.
Eu sînt cel care sufăr, eu revoltatul sînt!
Neghiob ce eşti, în hohot să plîng, să rîd îmi vine
De-ale iertării tale nădejdi faimoase, vai!
Sînt blestemat, sînt palid, sătul, nebun! Ştii bine,
Sînt tot ce vrei! Dar, lasă, hai du-te, ce mai stai ?
Preadrept încet la minte, de-a face n-ai cu mine.

100

Preadreptul eşti, în fine, Preadreptul! Şi^tît!
Tandreţea, raţiunea, ca, noaptea, cetacee
- E-adevărat - senine, se smiorcăie, încît
Tu te proscrii şi trăncăni o tînguire ce e
Pentru zdrobite cîrje cu cap cumplit de hîd!
Lui Dumnezeu eşti ochiul tu laşul! Şi cînd toate
Reci tălpi divine-or trece pe ceafa mea, tot laş!
O, fruntea ta de lindini gemînd! Atîţi Socrate,
Isuşi şi Sfinţi, Preadrepţii - dezgust! atît îmi laşi.
Stimaţi pe Blestematul, stîlp nopţii-nsîngerate!".
Aşa strigasem gliei şi calma noapte,-n toi,
Umpluse, albă, ceruri în timpul febrei mele.
Mi-am ridicat eu fruntea: pieri fantoma-apoi,
Ducîndu-mi de pe buze cuvinte-atît de grele...
- Vorbiţi, nocturne vînturi, cu Blestematul voi!
în timp ce, în tăcere, sub stîlpi de bolţi albastre,
Orîndul, veşnic paznic, comete alungind
Şi-universale noduri, tumult fără dezastre,
Enorm, vîsleşte-ntruna la ceruri ce se-aprind,

Din draga sa în flăcări lăsînd să curgă astre!
Să plece, cu ruşinea la gîtu-i drept cravată,
Tot rumegînd plictisu-mi, aşa de dulce ce-i
Ca zahărul ce zace pe o măsea stricată
- Precum căţeaua după-un asalt de dîrji căţei,
Lingîndu-şi fundul care ceva din maţe-arată.
Ce mai vorbea de milă spurcată şi progres...
- Urăsc toţi ochii ăştia ca de chinezi cu burtă.
Ce mai cîntase: nana, ca pruncii ce dau ghes
Să moară, idioţii blînzi în cîntare scurtă:
în voi, de stei, Preadrepţii, ne vom caca expres!
Domnului Theodor de *Banville*

Ceea ce i se spune poetului cu privire la flori

întruna, deci, spre negru-azur
Cu marea-n tremur, de topaze,
în seara-ţi vor sluji-mprejur
Toţi Crinii, clisme de extaze!
în vremea noastră de sago
Cînd Plantele se zbat zeloase,
Crinii vor bea dezgustul bleu
Din Prozele-ţi religioase!
- O, crinul domnului Kerdrel
Sonetul din 'treizeci, în slavă,
Crinul ce-i dat lui Menestrel
Cu amarantă şi garoafă !
Crini! Crini! o, de nemaivăzut!
Şi-n Versul tău, ca mîneci ale
Parşivelor cu mers plăcut,
Tremură-ntruna, flori alb-pale!
Cămaşa ta cu subsuori
Gălbui, cînd, Dragă, intri-n unde,
Se umflă-n brizele din zori
Pe miozotis, flori imunde!
De vămile-ţi iubirea nu-i,
Ca Liliecii - oscilaţii!
Şi Toporaşii Codrului,
De negre Nimfe, dulci, scuipaţii!...

II

Poeţi, o, voi, cînd veţi avea,
Roşii, Roze răsuflate
Pe tijele de laur, ca
Şi de mii de-octave-umflate!
O, cînd BANVILLE cu ele a
Sînge ar ninge, rotitoare,
lzbindu-1 pe străin cu-aşa
Lecturi rău binevoitoare!
în codrii voştri şi-n cîmpii,
O, fotografi, voi, calmi din fire!
Diversă-i Flora-acestei glii,
Ca dopurile la clondire!
Tot ftizice, groteşti, cu-arţag,
Mereu franceze vegetale,
Unde-n amurg pluteşte, vag,
Un pîntec de baset agale;
După desene groaznice
De Lotuşi bleu sau Heliante,
Roz stampe, teme sfinte, ce
Vor tinere comuniante!
Leită-i Oda Agoka
Strofa-n fereastră de puicuţă;
Gri fluturi de lumină prea
Se baligă pe Părăluţă.
O, vechi verdeţuri, vechi galoane!

O, biscuiţii vegetali!
Ciudate flori de vechi Saloane!
- La cărăbuşi, nu la crotali,
Verlaine şi Rimbaud la Londra, desen de Regamey.
Grăsuţii vegetali ce plîng,
Puşi de Grandville pe liziere
Şi care-au supt culori cu sîrg
Din aştri răi cu viziere!
Da, zobul vostru de tilinci
Dă preţioasele glucoze!
- Ce fripte ouă-n vechi turbinci,
Crini, Lilieci, Agoka, Roze!...

III

Alb vînător, fără ciorapi,
Ce-alergi tot prin Islazul panic,
De ignoranţă poţi să scapi,
Spre-a şti de plaiul tău.botanic?
Tu vei lăsa să treacă, o!
La roşii Greieri Cantaride,
Aur de Rio-n Rinuri bleu
Şi la Norvegii, deci, Floride:
Dar, Dragul meu, e-adevărat
Că Arta nu mai vrea azi pentru
Eucaliptul minunat
Constrictori de un hexametru;
Ei!... Ca şi cînd Mahonii ne-ar
Fi slugărit, chiar în Guiane,
La ploaia de maimuţe doar
Şi la delir greu de liane!
- în fond, o Floare - Rozmarin
Sau Crin -, vie sau moartă, oare
E cît un găinaţ marin ?
E cît un strop de lumînare?
- Acestea sînt ce-am vrut să spun !
Pe laviţa unei cabane
De bambus, cu tapete-n brun,
Persane, şi cu-nchise-obloane,
Tu înfloriri ai rasoli,
Demne de straniile Oise!...
- Poete,-s raţiuni aci
Trufaşe ca şi caraghioase!...

IV

Nu pampasuri primăvării,
Negre de groaznice revolte,
Zi de bumbăcării, regii,
Zi de exotice recolte!
Zi, frunte ce te tăbăcea
Febus, din cîţi dolari fac rente
Pedro Velasquez, Havana;
La naiba marea din Sorrente
Pe care mii de Lebezi vin;
Reclame, strofele să-ţi intre
La manglieri duium, din plin
Scurmaţi de valuri şi de hidre!
Catrenu-ţi sare-n codri roz,
Revine, Lumii spre-a-i propune
Subiecte despre zahăr tos
Şi hapuri pentru ftiziei, gume!
Să ştim prin Tine de-s palori
De ninse Piscuri, spre-orice Tropic,
Insecte ouătoare ori
De sînt licheni, soi microscopic!
O, Vînător, tu află, poţi,
Acele roibe parfumate
Pe care Firea în chiloţi
Le-ar da! - pentru-ale noastre-Armate!
Află lîngă-adormitul Crîng

Flori precum boturi pline-a bale:
Pomezi de aur ce se strîng
Pe păr de Bivoli, sur pe şale!
Află-n nebune pajişti, unde e
Pe-Albastru-argint de pubescenţe,
Calicii pline de-Ouă de
Foc, care fierb printre esenţe!
Află Ciulinii de bumbac,
La care, cu privirea vie,
Zece măgari la drum lung trag!
Flori află, scaune să fie!
Află-n filoane, negre, da,
Aproape pietre, flori - faimoase! -
Ce-n dure-ovare blonde-ar vrea
Nişte-amigdale răşinoase!
Tu poţi, Farsor, să ne îndopi
Din tăvi de aur minunate
Cu Crini, tocană cu sirop,
Ce linguri de-Alpaca ne roade!

V

Spun unii de Amor că-i fur,
Că sumbre Indulgenţe fură:
Dar nici Renan, nici mîţa Murr
Albastre Tirsuri nu văzură!

Tu, prin parfumuri, isterii
Fă-n toropeli să ne incite;
Exaltă-ne, cum nici Marii
Nu-s în candoare mai candide...
Medium! colon! neguţător!
Ţîşni-va Rima-ţi roz-alb, parcă
Rază de sodiu sclipitor
Sau cauciuc ce se descarcă !
Din negrul tău Poem - Jongler!
Dioptriei albe, verzi şi roşii,
Zbucnească stranii flori sub cer,
Şi-electrici fluturi, luminoşii!
E Veacul de infern, mizer!
Podoabe, stîlpii telegrafici
Ţi-or pune - liră-n cînt de fier,
Pe omoplaţii tăi cei falnici!
- Rimează chiar o versiune
Despre cartofi şi boala lor!
- Şi, pentru a putea compune
Poeme de mister ce vor
Citite-a fi din Treguier
La Paramaribo, ia toate
Cărţile domnului Figuier,
La domnul Hachette ilustrate!

Aici de Bava
A.R..
14 iulie 1871

Primele împărtăşanii

Da, sînt prostii aceste săteşti biserici unde
Ţînci sluţi, vreo cincisprezece, stîlpi murdărind, dau zor
Ca, graseind divine sporovăieli, să-asculte
Umbre groteşti cu ghete ce se împut uşor:
Dar soarele trezeşte, prin frunzele afunde,
Sus, pe neregulate vitralii, vechi culori.
întruna piatra simte că glia-i este mumă.
Grămezi de pietricele cu lut puteţi vedea
Pe ţarina în ruturi, grav fremătînd, ce-ndrumă
Pe lîngă grîne grele, pe căi de-argilă grea,
Acele tufe arse cu mari porumbe, -o sumă,
Măceşi ţepoşi, duzi negri ce cioturi sînt deja.
Se dă tot la un secol pe-aceste vechi hambare

Cu o spoială-albastră de lapte prins şi var
Şi, dacă misticismul grotesc e-atît de mare
La Notre-Dame sau Sfîntu-mpăiat, alături chiar,
înhaţă muşte ceară pe dale în plin soare,
Simţind ca o mireasmă de han sau grajduri mari.
Copilul mai cu seamă e-al casei, griji mărunte
Şi munci abrutizante pe toţi i-au tot supus;
Se-ntorc, uitînd că pielea rău le furnică, unde
Cel ce pe Crist slujeşte tari degete şi-a pus.
Plătit Parohu-i - casa cu carpeni - ca pe frunte
Să le aştearnă-o rază a soarelui de sus.
109
întîiul veşmînt negru şi ziua de grijanii.
Şi, sub Napoleon, jos, sau Micul Toboşar,
Cîte-o miniatură în care Marte stranii
Şi losifii scot limba c-un patos plin de har,
Şi-alăturea, în ziua cunoaşterii, cazanii;
Dulci amintiri din Ziua cea mare astea-s doar.
întruna la biserici vin fetele,-ncîntate
Să-audă că-s numite putori de mulţi băieţi
Ce aere-şi dau după noi liturghii cîntate.
Sortiţi în garnizoane a fi cîndva cocheţi,
Sfidează-n cafenele persoane onorate.
Călcînd în străchini, urlă cîntări cumplite, fleţi.
Poze Prelatul pune copiilor deoparte;
Stînd în ungheru-i, după vecernii, cînd iar vin
Prin aer fornăituri de dansuri de departe,
El simte, chiar de-oprelişti celeste avînd parte,
în degete şi pulpe-un deliciu necreştin;
- Pirat, coboară Noaptea din cer de aur fin.
II
De Preot remarcată a fost din catehiştii
Veniţi de prin Cartiere Bogate, Suburbii,
Străină, o copilă cu chipul pal şi triştii
Ei ochi. Portari de treabă părinţii-i par a fi.
„în marea Zi,-nsemnînd-o între toţi Catehiştii,
Domnul pe cap cu ploaie de-agheasmă-o va stropi."
III
Ajunul marii Zile: copila e bolnavă
Mai rău ca în înalta biserică-n rumori.
O-apucă-ntîi un tremur - şi-n pat, fără zăbavă! -,
Un groaznic tremur care o chinuie: „Ah, mor...".
110
Ca pe-un amor, furîndu-l surorilor stupide,
Pe inimă cu mîna, ea, tristă,-nşiră-acum
Toţi îngerii, Isuşii, Fecioarele nitide
Şi sufletu-i sorbit-a pe-nvingător, molcum.
Adonai!... - în latine vechi terminaţii scaldă,
Cu verzi reflexe, ceruri Frunţi roşii. Sînge pur
Pătîndu-le, din piepturi scurs de prin bolta-naltă,
Mari rufe de zăpadă cad peste soare, dur!
- Pentru candori prezente şi cele ce-or să vină,
Ea muşcă-n prospeţimea Iertării tale, dar
Mai mult ca albii nuferi, ca mierea, o, Regină
De Sion, zăhărite iertările-ţi sînt doar!

IV

Apoi Fecioara numai fecioara e din carte.
Şi mistice avînturi din cînd în cînd se frîng...
Şi sărăcesc imagini pe care-aramă,-n parte,
Pun plictisul, icoane atroce, vechiul crîng;
Şi curiozităţi vag impudice-nspăimîntă
Visul cu caste-azururi, ce s-a trezit pe sus
Alături de celeste cămăşi ce-l înveşmîntă
în toata goliciunea-i, gătindu-l, pe Isus.
Şi vrea, şi vrea ea, totuşi, ea suflet în tristeţe,
Cu fruntea-n perna suptă de surde strigăte,
Să prelungească zarea supremă de tandreţe

Şi aiurează... - Umbră în curţi şi case e.
Copia nu mai poate. Se-agită, se îndoaie
Din şale şi albastra perdea o trage-apoi
Să-aducă prospeţime puţină în odaie
Sub pătură, spre pîntec şi sînii ce-i ard, goi...
111
V
Trezită-n miezul nopţii, pe geamurile pale
Sub somnu-albastru-al lunii ce se-oglindea-n perdea,
Vedenia o prinse-n candori duminicale;
Un roşu vis avuse. Pe nări ea sîngera.
Simţindu-se prea castă şi-n moliciuni înfrîntă,
Să guste revenita iubire-n Domnul său,
Sete i-a fost de noaptea cînd inima se-avîntă
Şi cade sub privirea de bolţi ce nu-i fac rău;
Noaptea, Fecioara-Maică subtilă, care spală
Fiorii-atît de tineri cu liniştea ei gri;
Sete i-a fost de noaptea cînd inima-n răscoală
Tăcută sîngerează şi fără a crîcni.
Pe victima făcînd-o, pe soţioara, dusă
C-o candelă în mînă - văzută-a fost de stea -
Să intre-n curtea-n care sta la uscat o bluză,
Alb spectru, negre spectre de pe clădiri să ia.
VI
Ea toata noaptea sfîntă şi-o petrecu-n latrine,
Spre candelă, prin găuri de sus, aer curat
Curgea; nebuna viţă a unei curţi vecine
Cu-ntunecimi de purpuri se revărsa bogat.
O inimă lucarna făcea: lumină vie
în curtea-n care cerul cu aur greu placa
Ferestrele; pavajul, puţind tot a leşie,
Cu sulf pe negre ziduri, în somn căzute, da.
VII
Cine-ar descrie-aceste tînjeli şi milă, tină
Şi tot ce-i face greaţă, abjecţi nebuni, făcînd
Să mutilaţi o lume-n strădanie divină,
Cînd lepra pîn' la urmă va roade-acest trup blînd ?
VIII
Şi-o dată-ntoarse noduri de isterii, vedea-va
Ea, sub tristeţe-adîncă de fericiri, pe-amant
Visînd la milioane Marii, în zori ca lava
Ai nopţii de iubire, în chin exasperant:
„Ştii tu că mori din vina-mi ? Şi inima, şi gura
Eu ţi-am luat, şi toate ce-n viaţă tu străbaţi;
Iar eu, eu sînt bolnavă: culcată vreau eu, pura,
Să fiu cu Morţii, cu-apă nocturnă adăpaţi!
Eu tînără, Cristosul m-a pîngărit chiar pînă
Ajuns-am să-mi ajungă la gît atît dezgust!
îmi sărutai tu părul bogat precum o lînă
Iar eu cedam... ah, asta era pe-al vostru gust,
Bărbaţi! voi nici gîndiţi că cea mai îndrăgostită
E-n conştiinţa-i plină de josnice terori
Cea mai prostituată şi cea mai chinuită,
Şi-avînturile noastre spre voi sînt doar erori!
Căci prima-mpărtăşire trecu cu bine, poate!
Săruturile tale, atîta am de spus:
Şi inima, şi carnea-mi, de-a ta îmbrăţişate,
Se-agită sub stricatul sărut al lui Isus!"
1
IX
Atunci, stricatul suflet şi sufletu-n restrişte
Cum curg simţi-vor ele blestemele ce-aduni.
- Ei s-or culca pe Ura-ţi intactă, făr' să mişte,
Scăpaţi toţi, pe vecie, de juste pasiuni.
O, Crist, tu, Crist, hoţ veşnic de forţe pămîntene,
Tu de două milenii palorii-ai închinat,
Ţinute la pămînt, de ruşine şi migrene,

Sau răsturnate, frunţi de femei în greu păcat.
Iulie 1871

Căutătoarele de păduchi

Cînd fruntea-n zbucium roşu-a copilului cu-ardoare
Imploră roiuri albe de vise vagi, tîrzii,
La patul lui vin două surori fermecătoare,
Cu degete plăpînde şi unghii argintii.
Şi pun copilu-n faţa ferestrei larg deschise;
Văzduhu-albastru scaldă un vălmăşag de flori.
Prin păru-i greu, în care cad stropi de rouă, li se
Preumblă mîini suave, dînd gingaşi, crunţi fiori.
Ascultă el cîntarea suflării lor confuze
De miere vegetală ca purpura, ades
Curmînd-o şuieratul salivei de pe buze
Sau al săruturilor ce-ntruna le dau ghes.
Sub linişti parfumate, aude negre gene
Cum bat; electrizate, dulci degete aici,
Sub unghii de regine, în cenuşia-i lene,
Fac să trosnească moartea păduchilor pitici.
în el se-nalţă, iată, un vin de Trîndăvie,
Armonică-n suspine, putînd cădea-n delir;
Cu lenta dezmierdare, cum moare şi învie,
Dorul de plîns copilul şi-l simte abitir.

Corabia beată

Cum coboram pe Fluvii apatice, ţin minte,
N-am mai simţit că-s trasă de edecari ciudaţi:
Cu ţipete, Piei Roşii-i luaseră drept ţinte,
Legîndu-i, goi, de stîlpii cu vii vopsele daţi.
Mi-era totuna cine-s pe punte marinarii,
Purtînd flamande grîne sau englezesc bumbac.
Cînd se sfîrşi întregul tapaj cu edecarii,
Lăsată-am fost de Fluvii să umblu după plac.
în plescăit de crunte maree, astă iarnă,
Mai surdă ca un creier de prunc, goneam pe val!
Peninsule urnite, părînd că se răstoarnă,
N-au suferit un haos atît de triumfal.
Furtunile sfinţit-au maritima-mi trezire.
Şi, zece nopţi, uşoară ca dopu-am dănţuit,
Neregretînd neghioaba fanarelor privire,
Pe apele ce jertfe tot duc la infinit.
Mai dulci decît simt pruncii din acre mere-aroma,
Pătruns-au verzi talazuri în coca mea de brad
Şi îmi spălară pete de-albastru vin şi voma,
Şi am simţit cum cîrma şi ancorele cad.
De-atunci Poemul Mării, infuzie de aştri,
Ca laptele, mă scaldă, întruna devorînd
Azururi verzi; în care, extatic ca sihastrii,
Un înecat pluteşte livid, din cînd în cînd;

în care, albăstrimii dînd brusc culori ocolul,
Deliruri, ritmuri lente sub străluciri de-amiaz,
Mai mari ca lira noastră, mai tari ca alcoolul,
Dospesc roşeţi amare de pe-al iubirii-obraz!
Ştiu ceruri spintecate de fulgere, şi hule,
Curenţi, căderi de valuri: ştiu seri în absolut,
Şi-aprinse Zori - popoare de porumbei - destule,
Şi am văzut ce omul că vede a crezut!
Văzut-am sori, cu pete de mistice repulsii,
Cum, jos, iluminează prelungi, mov închegări
Şi, ca actori de drame străvechi, cum în convulsii
Talazuri din obloane fiori şi-azvîrlu-n zări!
Visat-am noaptea verde de uluite-omături,
Sărut ce-alene urcă-n al mării ochi măreţ,
Şi umbletul de seve de negrăit şi,-alături,
Treziri gălbui şi-albastre de fosfor cîntăreţ!
Urmat-am, luni de zile, o hulă ce sărmane

Recife asaltează, ca turma-n isterii,
Uitînd că pot fi-nfrînte astmatice oceane
Cu paşii de lumină ai Sfintelor Marii!
Izbitu-m-am, ştiţi poate, de mitice Floride:
Aici, ochi de pantere, în piei de om, cu flori
Se-mbină! Curcubeie, ca frîiele solide,
Sub zarea mării,-ntinse, cu turme-n verzi splendori!
Văzut-am vaste mlaştini dospind de-o veşnicie,
Vîrşi unde putrezeşte-un Leviatan în stuh !
Şi prăbuşiri de ape în plină acalmie,
Şi zări în cataracte spre hăuri din văzduh !
Gheţari, bolţi de jeratic, sori albi, curenţi de nacru,
Epave monstruoase în golfuri brune, jos,
Cu şerpi gigantici care, sub ploşniţe-un masacru,
Tot cad din strîmbii arbori cu negrul lor miros!
Cît aş fi vrut să farmec copiii cu dorade
Din val de-azur, peşti de-aur şi peşti cu tainic cînt!
- Spume de flori săltat-au plecările-mi din rade
Şi-aripi mi-a dat adesea un inefabil vînt.
Apoi, martirizată de poli şi zone obtuze,
Marea, ce leagăn dulce-n suspin mi-era, pe trunchi
Mi-a pus moi flori de umbră cu galbene ventuze
Şi-atunci rămas-am ca o femeie în genunchi...
Aproape-ostrov, gîlceava, precum şi găinaţii,
Cu-ochi blonzi, flecare păsări mi le-azvîrleau pe bord
Pluteam, pe cînd prin plasa-mi plăpîndă înecaţii,
De-a-ndoaselea, să doarmă, treceau fără efort.
Or, eu, pierdută-n plete de golfuri, fără şansă,
în cer lipsit de păsări zvîrlită de furtuni,
Cînd Monitoare, nave trimise de vreo Hansă
Nu mi-ar găsi scheletul beat de-apă în genuni;
Eu, fumegînd în voie prin violetă ceaţă,
Ce sfredeleam tot ceru-n văpaie ca un mur
Şi port, ce pentru bunii poeţi ar fi dulceaţă,
Licheni aduşi de soare şi muci lăsaţi de-azur;
Eu, scîndură smintită, pătînd-o semilune
Electrice, cu negrii mei hipocampi alai,
Cînd iulie surpat-a cu ghioagele-i nebune
Ultramarine ceruri în pîlnii-jărăgai ;
Eu, ce simţeam în tremur de la cincizeci de leghe
Hipopotami în ruturi şi Maelstromu,-n urechi,
Torcînd azur letargic, eu, fără de pereche,
Duc dorul Europei cu parapete vechi!
Văzut-am siderale arhipelaguri! unde
Ţin delirante ceruri deschise porţi, şi spun:
- Eşti, Forţă viitoare, să dormi în nopţi profunde,
Eşti, milion de păsări de aur, în surghiun ? -

Prea mult am plîns, aşa e! Ce triste Zori, vai mie!
Atroce-i orice lună şi orice soare-amar:
Acre iubiri mă-ndoapă cu searbădă beţie.
O, sparge-mi-s-ar chila şi-n mare să dispar!
De vreau din Europa o apă, e-o băltoacă
Neagră şi rece, unde, în dulce-amurg de rai,
Stă un copil pe vine şi, trist, dă drumu-n joacă
Unui vapor mai firav ca fluturii de mai.
Eu nu mai pot, o, valuri, ce mă scăldaţi sărmane,
Să-nlătur urma celor ce duc bumbac din gros,
Să-ndur trufii de steaguri şi de pavilioane,
Nici să plutesc sub ochiul pontoanelor, hidos.

O, inimă...

O, inimă, ce-s pentru noi bălţile de sînge
Şi jar, şi mii de-omoruri, şi furia ţipînd,
Suspine ale unui întreg infern ce frînge
Oricare ordini şi pe ruine aprig Vînt,
Şi toată răzbunarea? Nimic!... - Dar dacă-aşa

Şi vrem ? Pieriţi voi, principi, industriaşi, senate!
Ah, jos, puteri, justiţii, istorii! Ni se cade!
Pe merit! Sînge! sînge! văpaie de-aur, grea!
Totu-n război, teroare şi-n răzbunare-aruncă,
O, Duh al meu! în Rană să răscolim turbaţi:
Republici ale lumii, vă duceţi! Şi ajungă,
Popoare, regimente, coloni şi împăraţi!
Cine-ar stîrni vîrtejuri de foc în crunte jocuri ?
Doar noi şi cei pe care îi credem fraţi. Şi dacă,
Fantaşti amici, alături ne-aţi fi: o să vă placă.
N-om mai trudi vreodată, talazuri, voi, de focuri!
Vă stingeţi, Europa, Americi, Asia!
Răzbunătorul nostru marş totu-a ocupat,
Cetăţi şi cîmpuri! - Fi-vom zdrobiţi de-a pururea!
Vor răbufni vulcanii! oceanul revărsat...
O, inimă! - amicii, desigur, fraţi îmi sînt:
Necunoscuţi, voi, negri, de-om merge, daţi bătaie!
Cum tremur! peste mine, vai mie, vechi pămînt,
Din ce în ce al vostru! pămîntul se tot moaie,
Dar nu-i nimic! sînt, iată, aici! întruna sînt.
120

Lacrimă

Ferit de păsări, turme şi de femei de ţară,
Eu beam, lăsat pe vine, în nişte buruieni,
Pe care tandre pîlcuri de-aluni le înconjoară,
Prin pîcla de călduţă şi verde după-amiază.
Dar ce puteam bea oare-n această jună Oise,
Cu ulmi tăcuţi, cu nouri, peluză fără flori ?
Ce tot sorbeam eu oare din tîlv de colocază?
Ceva de aur, searbăd, de mă treceau sudori.
Aşa, o proastă firmă de han aş fi fost poate.
Apoi schimbă furtuna tot cerul pînă-n seară.
Au fost ţări negre, lacuri, şi peşti, şi colonade
Sub noaptea-aceea-albastră şi, uneori, o gară.
Pierea din codri apa-n nisipuri preacurate.
Din cer în mlaştini vîntul zvîrlea cu ţurţuri tare...
Or! ca pescuitorul de aur sau de scoici,
Nu mi-am mai dat silinţa să beau, n-am fost în stare!
Mai 1872
121

Scrisoare a lui Rimbaud către Delahaye, mai 1873.

Gîrla din Cassis

Gîrla din Cassis se scurge ignorată
Prin vîlcele stranii:
Voci de corbi o sută îi urmează-n ceată,
îngeri în litanii:
Cînd se-afundă-n brazi cu mari mişcări deodată
Vînturi în jelanii.
Totul curge cu revoltătoare taină
Şi-i străvechi pămîntul;
Turnuri bîntuite, parcuri mari, de spaimă:
Afli-aici de-a rîndul
Despre cavaleri rătăcitori, de faimă:
Dar salubru-i vîntul!
De priveşti, drumeţ, aceste valuri clare,
Mai departe nu-i greu.
Corbi fermecători, pe codri oaste mare,
De la Dumnezeu!
Alungaţi-l pe ţăranul şmecher care
Din hîrb vechi bea mereu.
Mai 1872

2. Spiritul

Comedia setei

1. Bunicii

Noi sîntem bunicii tăi,
Nu răi!
Plini de transpiraţii reci
Ale ierbii şi-ale lunii.
Avem bune vinuri seci!
Sub cinstitul soare, lumii
Ce-i mai trebuie? să beie.
- Crunte fluvii să mă ieie.
Noi sîntem bunicii tăi
Din văi.
Sub răchite-i un curent:
Apa,-n şanţul ce-nconjoară,
Vezi, Castelul, curge clară.
Haide-n beci şi fii atent;
Cidru-apoi şi lapte dulce.
- Ba cu vaci să beau m-aş duce.
Noi sîntem bunicii tăi,
Tu, păi!
la licori din dulăpioare;
Ceai, Cafea, atît de rare,
Fierb în ceainice, ibrice.
- Vezi imagini, flori, ferice!
Drum din cimitir ne scoate.
Urne aş seca, pe toate!
EU
Veşnice Ondine,
Rupeţi ape fine!
Venus, soră cu azurul,
Mişcă valul, purul!
Jidovi din norveg prăpăd,
Ziceţi-mi de-omăt!
Vechi şi dragi, voi, surghiuniţi,
Despre mări vorbiţi.
Gata, pure băuturi,
Flori în căni de apă;
Nici legende, nici figuri
Setei nu mă scapă.
Cîntăreţule,-a ta fină
Setea mea-i, nebună,
Hidră-n taină, căpcăună,
Ce, rozînd, deprimă.
EU

3. Prietenii

Vino, vinuri vin pe plajă,
Valuri vin, un milion !
Chiar şi Biterul de vrajă
Dă din munţi la vale zvon.
Peregrini cu minţi trufaşe,
Uite-absintul cu verzi cetini...
Cata-aceste peisaje!
Ah, beţia ce-i, Prieteni ?
Eu să putrezesc mai demn e
într-un iaz, năprasnic,
Lîngă plutitoare lemne,
Sub clăbucul groaznic.

4. Sărmanul vis

Poate-un Amurg mă-aşteaptă
Să-mi deie de băut
în vreun burg pierdut,
Şi moartea-mi va fi dreaptă:
Căci firea mea tot rabdă!
Să-aleg ce teritorii,
Cînd Răul va-nceta,
Cînd aur voi avea,
Spre Nord ? Xări de Podgorii ?...
- Ah, toate-s iluzorii,
Risipă sînt, vai mie!

Şi dacă redevin
Acelaşi peregrin,
Han verde pe vecie
Deschis n-o să-mi mai fie.

5. încheiere

Hulubilor ce tremură-n cîmpie,
Vînatului, gonind, ce noaptea vede,
Supusei vite, creaturii apei, fie
Şi ultimilor fluturi!... le e sete.
Dar să pieri unde, singur, piere-un nor
- Ah, ocrotit de tot ce e răcoare! -,
Să mori în ude viorele care
Umplu pădurile cu zorii lor ?
Mai

Gînd bun, de dimineaţă

La patru dimineaţa,-n vară,
Somnul iubirii mai durează.
Zori sub boscheţi evaporează
Mirosu-agapei de ieri seară.
Dar, jos, în largul şantier
Spre soarele de Hesperide,
Doar în cămăşi, bunii dulgheri
Prind să se-agite.
Calmi, în deşertul ce se umple
De muşchi, ei fac lambriuri ca,
Sub ceruri false, din vreo urbe,
Bogaţii,-n rîs, să stea.
Ah, pentru Meşteri, fascinanţii,
Robi unui rege-n Babilon,
O clipă, Venus, lasă-Amanţii
Cu sufletul pe tron !
O, tu, Păstorilor Regină!
Dă lucrătorilor rachiu,
Ca pace-n vlaga lor să vină,
Pîn' s-or scălda în mare, mai tîrziu.

tt-i
(j'lijxco **tV>_' ^i-»** ***A***
'cX-ust

Sit tf''>~a^î
^

P&C/.'t--t?/-CA. C^ti^i yi-^ux^t tf^i^c^yf"^i»t
1 ***Stel*'-y***
*/?%**• fii.*
Vz.

Sărbătorile răbdării

1. Flamuri de mai
2. Cîntec din turnul cel mai înalt
3. Veşnicia
4. Vîrsta de aur

Flamuri de mai
în limpezi crengile de tei
Se stinge-un firav zvon de corn.
Dar printre coacăze întruna
Cîntări spirituale zboară,

în vene rîdă-al nostru sînge!
Te uită, viţele se-ncurcă.
Frumos e cerul ca un înger,
Se-mpărtăşesc azur şi undă.
Mă duc. De m-ar răni o rază,
Eu aş muri pe muşchiul verde.
Să rabzi şi să te-afunzi în plictis,
E simplu. Piară suferinţa!
Dramatică, această vară
La caru-i triumfal mă lege.
Prin tine, mai ales, Natură,
Să mor - nu prea-n zadar şi singur!
Pe cînd Păstorii - o, ce straniu ! -
Sfîrşesc, mai toţi, murind în lume.
129
M-aş vrea zdrobit de anotimpuri.
Natură, ţie mă restitui;
Şi foamea mea, şi-această sete.
Şi dă-mi să beau şi să mănînc.
Nimic nu-mi fie-acum ispită.
Rîzi la părinţi de rîzi la soare,
Dar la nimic nu vreau să rîd;
Şi liber fie-mi nenorocul.
Mai 1872

Cîntec din turnul cel mai înalt

Trîndavă juneţe
Tuturora roaba,
Din delicateţe
Viaţa-mi fu degeaba.
Vino, vreme, vino,
Inimilor plino!
Şi mi-am zis: dar lasă,
Nimeni nu te vadă.
Fericiri ? ce-ţi pasă,
Chiar de-ar fi făgadă.
Fără piedici, gustă
Fuga ta augustă!
Uit răbdarea-mi lungă
Pentru totdeauna;
Temeri, chin, ajungă!
Sînt la cer acuma.
Vrea bolnava sete
Sîngele-mi să-mbete.
130
Ce *TiuA~A^ich^\jC>*

0-C Cc^hJtb&A, ?*****^U4

Tot aşa-n uitare
Şi Păşunea-i plină:
A crescut, în floare
Smirnă-i, şi neghină;
Zumzăie prea iute,
în jeg, muşte sute.
Văduvii, o mie,
Bietei inimi care
Notre-Dame doar ştie,
Doar icoana-i are!
Ruga cui să fie?
Vergurei Mărie ?
Trîndavă juneţe
Tuturora roaba,
Din delicateţe
Viaţa-mi fu degeaba.
Vino, vreme, vino,
Inimilor plino!

Veşnicia

Regăsită-i. Ce?

Veşnicia. E
Marea! ea, cea veche,
Soarelui pereche.
Suflete de pază,
Martor tu să fii
Pentru-ncinsa-amiază,
Pentru nopţi pustii.

De obşteşti avînturi,
De-omenescu-acord
Scapi acolo-n vînturi
Şi pluteşti conform.
Doar din voi adie,
Jaruri de satin,
Sfînta Datorie,
Fără-acest: amin !
Liturghii, speranţă
Nu-s acolo, nu.
Rabdă şi învaţă
Şi-ai să suferi tu.
Regăsită-i. Ce ?
Veşnicia. E
Marea! ea, cea veche,
Soarelui pereche.

Vîrsta de aur

Cîte-un glas, mereu
Ca de înger, verde
- La mijloc sînt eu -,
Spune, să mă certe:
întrebări buluc
Dacă-ţi curg, o mie,
La beţii te duc,
Şi la nebunie;

<^tvi>t<

/

ar

*S*V±*^C-*

i*- itfHştr^//.

«-«/

t\. y^^.C^f~^f,

****~tli***

»"v *t>*

<s<

!.*

y

/,

t» »■»«-:

**** /f.*t.***

.-•/ s„

<7L

**!*■■»€-/*

■tZ

azr

«iw

****-*****

~£'£ie+x.

^~/<%

o)

VL~

Recunoaşte că-i
Vesel, şi uşor e:
Să fii printre-ai tăi,
Doar cu ape, flore!
Şi el cîntă. O,
Vesel e, şi lesne!
Uite-i dincolo...
Cînt cu el miresme, -
Recunoaşte că-i
Vesel, şi uşor e
Să fii printre-ai tăi,
Doar cu ape, flore!... etc.
Şi alt glas - mereu
Ca de înger! -, verde,
La mijloc sînt eu,
Spune, să mă certe;
Şi ei cîntă,-atent,
Cu suflarea frate:
Cu nemţesc accent,
Dar fierbinte-n toate:
Lumea-i viciu, joc;
Ce te miri ? la-ţi locul
Şi aruncă-n foc,
Sumbru, nenorocul.
O, frumos castel!
Viaţa ta e clară!
Vîrsta ta-i. din care?
Fire princiară
Fratelui cel mare! etc...
Cînt şi eu apoi:
Fraţi multipli! Voi,
Glasuri fără public!
Lîngă mine roi,
Daţi-mi nimbul pudic... etc.

Iunie 1872

137

Tînăr menaj

Odaia dă spre ceru-albastru-mat,
Nu-i loc de lăzi, de albii, scăunele!
De volburi zidu,-afară,-i încărcat:
Gingii de spiriduşi vibrează-n ele.
Ce uneltiri de spirite mai cer
Aşa risipă şi dezordini vane!
Şi dude, pînzele-n orice ungher
Aduse sînt de zîne africane.
Mai multe intră, naşe supărate,
Cu poală de lumină în bufet
Şi-aici rămîn! cei doi plecaţi sînt, poate
Nu-i grav, şi ce se face nu-i concret.
Pe soţ, aici, tot timpul cînd el este
Absent, îl pungăşeşte vîntul, crunt,
în sferele alcovului pătrund
Chiar duhurile apelor, funeste.
Şi, noaptea, luna! luna lor de miere
Le strînge zîmbetul la amîndoi,
Văluri de-aramă cerului să-ofere.
Ei cu guzganu-abil o-ncurcă-apoi.
- De n-ar porni un licăruş, în fine,

După vecernii - foc de puşcă-n jur.
- O, sfinţi-năluci din Betleem, mai bine,
Vrăjiţi-le-n fereastră un azur.
27 iunie
138

Răzoare de-amarante...

Iulie
Bruxelles, Boulevard du Regent
Răzoare de-amarante pînă la
Palatul nostim al lui Jupiter.
- Ştiu că eşti tu ce,-aici, Albastrul tău
Ca de Sahara îl amesteci, da!
Apoi, cum roza, bradul soarelui,
Liana-şi duc trai îngrădit, ca o
Cuşcă-a micuţei văduve!...
Şi ce
Stoluri de păsări! o, ieo, ieo!...
- Prea calme case, foste pasiuni!
Chioşc al Nebunei din afecţiune.
De după buci de trandafiri anume
Balcon umbros şi jos al Julietei.
Ce aminteşte-alt nume,-al Henrietei.
Plăcută staţie de drum de fier,
în munte-adînc, ca-ntr-o livadă unde
Dansează mii de draci albaştri-n cer!
Pe banca verde, către rai, urgii
Dă din ghitară alba irlandeză.
Ies din sufrageria guaneză
Pălăvrăgeli de ţînci şi colivii.
Fereastra ducelui, ce-mi dă părerea
Unei otrăvi de melci şi merişor ce jos,
Aici, la soare doarme. Prea frumos,
E prea frumos! Să ne păstrăm tăcerea!
- O, bulevard inert, fără dughene,
Mut, totul este dramă, comedie,
îngemănări de infinite scene,
Tăcuta-mi admiraţie te ştie.
140

Ea almee-o fi?...

Ea almee-o fi?... în prime ore-albastre
Se va prăpădi ca flori defuncte-n glastre?...
înaintea splendidului spaţiu, unde
Simţi că, răsuflînd, prosperu-oraş răspunde!
Prea frumos e! prea frumos, dar necesar e
- Pentru Pescărită, cîntec de Corsar, e
Şi fiindcă ultimele măşti crezură
în nocturne sărbători pe marea pură!

Iulie 1872

Sărbătorile foamei

Foame a mea, Ană, Ană,
Fugi pe-asin în goană!
De am *poftă,* eu, flămîndul,
Pietre vreau, şi vreau pămîntul.
Din ! din ! din ! din ! Rumeg cer,
Rocă, pămînturi şi fier.
Paşte, foame,-un cîmp acu,
De zvonuri plin!
Volburi simţitoare cu
Drăguţ venin;
De-un biet sparte pietricele,
Pietre vechi de la capele,
Bolovani, fii de potopuri,
Pîini culcate-n gri vîlcele!
Foame, capăt de-aer negru ;

Azur clopotar;
- E stomacul ce mă trage.
E prăpădul, iar.
A-nfrunzit întreg pământul:
Spre răscoapte fructe,-aici!
Smulg din sînul brazdei, sfîntul,
Viorele şi fetici.
Foame a mea, Ană, Ană!
Fugi pe-asin în goană.
August 1872

Dar auzi...

Dar auzi, săracii,
prin amurg cum mug
în april aracii
mazării,-n văiug!
în curata-i ceaţă
către Febe,-aşa
vezi cum fruntea-şi 'nalţă
sfinţii de cîndva...
Dincolo de case,
capuri, - ei nu vor,
Antici dragi, să-şi lase
acest filtru-al lor...
însă nu-i astrală,
nici festivă,-! drept,
bruma ce-o exală
ăst nocturn efect.
Totuşi, ei există,
- Sicilii, Germanii,
în această tristă
pîclă, neguri stranii.

Mihai şi Cristina

Ei, şi ce dacă ţărmul e părăsit de soare!
Fugi, clar potop! Pe drumuri văd umbrele căzînd
în sălcii, peste curtea cea veche de onoare,
Furtuna îşi aruncă mari stropi, în primul rînd.
O, sute de idilici miei, armie bălaie,
Fugiţi de apeducte, de serbezi bălării!
Furtuna-acum îmbracă în roşiile-i straie
Deserturi, orizonturi, şi pajişti, şi cîmpii.
Cîini negri, cioban oacheş cu vîntul în cojoc,
Fugiţi de-această oră cu fulgere supreme;
Bălaie turmă,-ai grijă să tragi la sigur loc,
Cînd umbra şi pucioasa anunţă aşa vreme!
Eu însă, Doamne! iată că zboară Duhul meu
După-ngheţate ceruri, în roşu colorate,
Sub nori cereşti ce-aleargă şi zboară sus mereu
Pe, sute, lungi Solognii ca nişte căi ferate.
Văd mii de lupi, seminţe sălbatice-ale lumii,
Pe care le aduce, de volburi iubitoare,
Această după-amiază cucernică-a furtunii
Asupra Europei sub hoardele barbare!
Pe urmă, pretutindeni, doar şes sub clar de lună!
Cu fruntea-n ceruri negre, războinicii, încet,
Pe palizi cai călare, merg înroşiţi complet!
Şi pietrele sub ceata lor falnică răsună!
144
Vedea-voi codrul galben şi valea clară, lina,
Bărbat cu-aprinsă frunte, cu-albaştri ochi Femeie?
- O, Galie! jos mielul Pascal - Mihai, Cristina
- Cristos, o, şi el încă! - Idila se încheie.

145

Ruşine

Pînă lama n-o tăia
Acest creier, bulgăr verde,
Alb şi gras, ce tot nu vrea
Aburii să şi-i deşerte,
(Ah, dar el s-ar cuveni
Buze, nas, urechi să-şi taie,
Şi picioarele, chiar şi
Să-şi mai scurme-n măruntaie!)
Pînă lama-n cap, cum zic,
N-o să-l sfîrtece, şi printre
Coaste pietrele, şi-un pic
N-o să-l ardă focu-n vintre,
Agasantul dobitoc,
Biet nătîng, copilul ştie
Că tot trădător şi-escroc
încă trebuie să fie,
Mîţă din Stîncoşii-Munţi;
Şi tot aerul să-mpută !
Dar la moartea-i, nu prea mulţi,
Să se roage : Doamne-ajută!

Memorie

Ca sarea lacrimilor prunciei - apa-i clară-,
asalt spre soare-albeaţa femeilor, ca neamuri
trupeşti; mătasea, multă şi de crini puri, din flamuri
sub ziduri apărate cîndva de vreo fecioară;
joc de heruvi; - Nu... braţe de iarbă, negre, grele,
moi mai ales, îşi mişcă gîrla de aur. Sumbra
Ea, Ceru-albastru-avîndu-l drept baldachinu-i, umbra
colinei şi a bolţii o cheamă drept perdele.
II
Ah, ochiul umed, limpezi, clăbucii-afară-şi scoate!
Cu nesfîrşit, pal aur culcuşuri apa-şi umple.
Verzi rochii de fetiţe, decolorate, suple,
fac sălcile, din care sar păsări ne'nfrînate.
Mai pură ca un galben, gălbuie pleoapă caldă
calcea - o conjugală credinţă, ah, Soţie! -
în prompt amiaz, din terna-i oglindă, gelozie
în cer gri de căldură roz scumpa Sferă-naltă.
III
Doamna se ţine dreaptă în pajiştea vecină,
unde urzeala muncii tot ninge; cu umbrela
în mînă; sieşi mîndră prea mult; strivind umbela;
copii citindu-şi cartea-n roşcată marochină

pe iarba înflorită! Vai, El, aşa de parcă,
cu miile, albi îngeri dispar pe drum deodată,
coboară după munte! Ea, neagră, rece toată,
după plecarea bruscă-a bărbatului aleargă!
IV
Regret de braţe dese şi tinereşti de iarbă!
Aur în sfînta matcă,-n aprilie, de lune!
Pe maluri, şantiere uitate, pradă-anume
serilor de-august care fac putregai să fiarbă!
Sub metereze plîngă ea azi făr' de nădejde!
de sus doar pentru brizăi a plopilor suflare.
Apoi, opacă, balta gri, fără de izvoare:
în barca-i nemişcată-un bătrîn, dragor, trudeşte.
V
Acestui ochi de apă ursuz, eu, jucărie,
o, luntre nemişcată! o, braţ prea scurt! nici una
din flori nu pot culege: gălbui-inoportuna
sau cea albastră,-amică cu apa cenuşie!
Ah, pulbere de sălcii, de-aripă scuturată!
Ah, roze de rogozuri, de-atîta vreme roase!
Ah, luntrea-mi pururi fixă; şi-n fundul apei joase
şi fără ţărmi tras lanţul - spre care mîl tot cată?

O, *răstimpuri,* o, *castele...*

O, răstimpuri, o, castele,
Oare-i suflet fără rele?
O, răstimpuri, o, castele,
Magic, studiul Fericirii
L-am făcut, cum dat e firii.
Slavă ei! cît va cînta
Galicu-i cocoş aşa.
însă! n-aş mai vrea, nu-i glumă,
Viaţa mea ea şi-o asumă.
Acest Farmec! s-a-ntrupat
Şi-orice caznă-a-mprăştiat.
Vorba-mi ce-nţeles mai are
Cînd mi-o face el să zboare?
O, răstimpuri, o, castele!
[De m-or paşte şi năpaste,
Sigur va fi-n toane proaste.
Şi-n dispreţul său, vai mie,
Iute moartea va să-mi vie!
- O, Răstimpuri, o, Castele!]

149

Urlet lupul da-n frunzare...

Urlet lupul da-n frunzare,
Scuipînd pene de-orătănii, cum
Şi-a sfîrşit acea gustare:
Ca şi el eu mă consum.
Fructe şi lăptuci smerite
Doar culesu-aşteaptă ele;
Dar păianjenul înghite,
Printre spini, doar viorele.
De-aş dormi! să fierb mai bine
Pe altar lui Solomon.
Zeama fuge pe rugine
Şi se-amestecă-n Chedron.

UN ANOTIMP ÎN INFERN

Un anotimp în infern

Cîndva, de-mi amintesc eu bine, viaţa îmi era un ospăţ la care se deschideau toate inimile şi curgeau toate visurile. într-o seară, mi-am pus pe genunchi Frumuseţea. - Şi mi-a părut că-i amară. - Şi am înjurat-o.

M-am înarmat împotriva justiţiei.

Am fugit. Ah! vrăjitoarelor, ah! mizerie, ah! ură, vouă v-a fost încredinţată comoara mea!

Izbutii să spulber din cugetul meu orice speranţă omenească. Asupra oricărei bucurii m-am năpustit, s-o sugrum, cu saltul surd de fiară sălbatică.

l-am chemat pe călăi, pentru ca, ucigîndu-mă, să muşc patul puştilor lor. Am chemat urgiile, să mă înăbuş în nisip, în sînge. Nenorocul mi-a fost zeu. M-am întins în noroi. M-am zvîntat în vîntul crimei. Şi i-am jucat amarnice renghiuri nebuniei.

Iar primăvara mi-a adus groaznicul rîs al idiotului.

Or, cu foarte puţin timp în urmă, fiind pe punctul de-a-mi da obştescul sfîrşit, m-am gîndit să caut din nou cheia vechiului ospăţ, la care, poate, să-mi recapăt pofta. Milostenia este această cheie. - Că am visat, stă mărturie această inspiraţie!

„Vei rămîne o hienă etc", ţipă demonul care m-a încununat cu maci atît de simpatici. „Dobîndeşte-ţi moartea cu toate poftele tale, cu egoismul tău şi toate păcatele capitale."

Ah! prea m-am împovărat: - Dar, scumpe Satan, te conjur, mai lasă mînia din priviri! şi, în aşteptarea celor cîteva mici laşităţi mereu amînate, pentru tine, care pre-

ţuieşti la un scriitor absenţa facultăţilor descriptive sau instructive, desprind aceste cîteva file hidoase din carnetul meu de damnat.

153

Sînge stricat

Am de la strămoşii mei gali ochii de-un albastru deschis, mintea îngustă şi neîndemînarea în luptă. Consider veşmîntul meu la fel de barbar ca al lor. Dar nu-mi ung părul cu unt.

Galii erau belitorii de animale şi aprinzătorii de ierburi cei mai stupizi din vremea lor.

Am de la ei: idolatria şi pasiunea sacrilegiului; oh! toate viciile, mînie, desfrîu - magnific, desfrînul -; mai cu seamă, minciună şi trîndăvie.

Mi-e scîrbă de toate meseriile. Meşteri şi lucrători, nişte ţărani cu toţii, nemernici. Mîna pe condei valorează cît mîna pe plug. - Ce veac plin de mîini! - Nicicînd nu-mi va fi de trebuinţă mîna. Şi apoi, slugărnicia duce prea departe. Cinstea cerşetoriei mă mîhneşte profund. Criminalii inspiră acelaşi dezgust ca scapeţii: eu, eu sînt teafăr, dar nici că-mi pasă.

Dar cine mi-a făcut limba atît de perfidă încît să-mi călăuzească şi să-mi salveze pînă acum lenevia ? Fără a mă sluji măcar de trupul meu, pentru a trăi, şi mai trîndav decît broasca rîioasă, am trăit pretutindeni. Nu-i familie în Europa pe care să n-o cunosc. - Adică familii ca a mea, fiind ce sînt prin declaraţia Dreptului Omului. - Am cunoscut orice copil de familie bună.

De-aş avea antecedente în vreun punct oarecare din istoria Franţei!

Dar nu, nimic.

154

Mi-e foarte clar că am fost dintotdeauna de neam prost. Nu pot pricepe revolta. Niciodată neamul meu nu s-a ridicat decît pentru a jefui: asemenea lupilor asupra prăzii pe care n-au ucis-o.

îmi amintesc istoria Franţei, fiica mai mare a Bisericii. Voi fi făcut, ca om de rînd, pelerinaj la locurile sfinte; păstrez în minte drumuri din şesurile şvăbeşti, privelişti din Bizanţ, metereze din Solym; cultul Fecioarei Măria, duioşia faţă de cel răstignit se trezesc în mine printre mii de feerii profane. - Iată-mă, atins de lepră, stînd pe cioburi de oale şi pe urzici, la poalele unui zid mîncat de soare. - Mai tîrziu, mercenar călare, îmi voi fi aşezat cortul sub nopţile Germaniei.

Ah ! şi încă: iată-mă dansînd sabatul într-o roşie poiană, laolaltă cu babe şi copii.

Nu-mi aduc aminte de nimic dincolo de acest pămînt şi de creştinism. N-aş mai sfîrşi să mă revăd în acest trecut, însă întotdeauna singur; fără familie; dar chiar: oare ce limbă vorbeam ? Nu mă văd deloc printre cei cu care ţinea sfat Cristos; nici printre sfetnicii Seniorilor - împuterniciţii acestuia.

Ce-am fost în veacul trecut? nu mă regăsesc decît azi. Gata cu vagabonzii, cu războaiele îndoielnice. Neamul cel mai de jos a acoperit totul - norodul, cum se zice, raţiunea; naţiunea şi ştiinţa.

O, ştiinţa! Totul a fost luat de la capăt. Pentru trup şi pentru suflet - împărtăşania -, avem medicina şi filozofia - leacurile băbeşti şi cîntecele populare adaptate. Şi distracţiile prinţilor şi jocurile interzise de ei înşişi! Geografia, cosmografia, mecanica, chimia!...

Ştiinţa, noua nobleţe! Progresul. Lumea merge înainte! Şi de ce nu s-ar învîrti ?

Este viziunea numerelor, înaintăm către *Spirit.* Ceea ce spun e neîndoielnic întru totul, un oracol. Eu înţeleg, dar,

nefiind în stare să mă explic fără cuvinte păgîne, mai bine tac.
155
Sîngele păgîn revine. Spiritul e-aproape, de ce nu mă ajută Cristos, dînd sufletului meu nobleţe şi libertate ? Vai! Evanghelia s-a dus! Evanghelia! Evanghelia!
îl aştept pe Dumnezeu cu lăcomie. Sînt de neam prost din vecii vecilor.
Iată-mă pe plaja armoricană. Aprindă-se oraşele în seară! Ziua mea s-a sfîrşit; părăsesc Europa. Aerul mării îmi va arde plămînii; îndepărtatele climate mă vor tăbăci. Să înot, să strivesc iarba, să vînez, să fumez mai ales; să beau licori tari ca metalul în clocot - cum făceau strămoşii aceia dragi în jurul focurilor.
Mă voi întoarce cu braţele şi picioarele de fier, cu pielea întunecată, cu privirile furioase: sub mască, mă vor socoti dintr-un neam puternic. Voi avea aur: voi fi trîndav şi brutal. Femeile îi îngrijesc pe-aceşti feroci infirmi întorşi din ţările calde. Mă voi amesteca în treburile politice. Mîntuit!
Acum sînt blestemat, mi-e scîrbă de patrie. Mai bine să dorm, beat mort, pe ţărmul mării.
Nu plecăm. - Să ne reluăm drumurile de aici, împovărat de viciul meu, viciul ce şi-a înfipt rădăcinile de suferinţă în coasta mea, încă de la vîrsta judecăţii - care se-nalţă la cer, mă izbeşte, mă răstoarnă, mă trage după el.
Ultima neprihănire şi ultima sfială. Am zis. Să nu aduc pe lume repulsiile şi trădările mele.
Să mergem! Drumul, povara, deşertul, plictiseala şi mînia.
Cui să mă vînd ? Cărui animal să-i dau adoraţia mea? Ce sfîntă icoană este atacată? Ce inimi voi frînge? Ce minciună să spun ? - în ce sînge să calc ?
Mai degrabă, să mă feresc de justiţie. - O viaţă aspră, o îndobitocire simplă - să ridic, cu pumnul sfrijit, capacul
156
sicriului, să intru în el, să mă-năbuş. în felul acesta, nici bătrîneţe, nici primejdii: spaima nu-i franţuzească.
- Ah! sînt atît de părăsit încît îmi dăruiesc oricărei icoane dumnezeieşti elanurile spre perfecţiune.
O, abnegaţia mea, o, minunata mea milostenie! totuşi, aici pe pămînt!
De profundis Domine, prost ce sînt!
Copil încă, îl admiram pe ocnaşul îndărătnic, peste care se închide întotdeauna temniţa; vizitam hanurile şi camerele mobilate pe care le-ar fi sfinţit prin şederea lui; vedeam *cu mintea lui* cerul albastru şi lucrarea înflorită a cîmpului; îi adulmecam soarta nenorocită prin oraşe. Avea mai multă putere decît un sfînt, mai mult bun-simţ decît un călător - şi pe el, pe el singur! drept martor al gloriei şi al înţelepciunii sale.
Pe drumuri, în nopţi de iarnă, fără culcuş, fără straie, fără pîine, un glas îmi strîngea inima îngheţată: „Neputinţă sau forţă: iată, eşti forţa. Nu ştii încotro mergi, nici pentru ce mergi, tu intră pretutindeni, răspunde la orice. Nu te vor ucide mai mult decît dacă ai fi un cadavru". Dimineaţa, privirea mi-era atît de rătăcită şi înfăţişarea atît de cadaverică încît cei pe care i-am întîlnit poate că *nu m-au văzut.*
în oraşe, noroiul îmi apărea pe neaşteptate roşu şi negru, asemenea unei oglinzi, cînd lampa se mişcă în odaia de alături, ca o comoară în pădure ! Noroc, strigam, şi vedeam o mare de flăcări şi fum pe cer; şi, la stînga, la dreapta, toate bogăţiile în vîlvătăi ca un miliard de fulgere.
Dar orgia şi tovărăşia femeilor mi-erau interzise. Nici măcar un însoţitor. Mă vedeam în faţa unei mulţimi exasperate, în faţa plutonului de execuţie, plîngînd nefericirea

pe care ei n-ar fi putut-o înţelege, şi iertînd! - Ca Ioana dArc! - „Preoţi, profesori, magistri, greşiţi aruncîndu-mă în braţele justiţiei. N-am făcut niciodată parte din gloata asta; n-am fost niciodată creştin; eu sînt din acel neam ce
157
cînta în supliciu; nu înţeleg legile; n-am simţ moral, sînt o brută: vă înşelaţi..."
Da, am ochii închişi în faţa luminii voastre. Sînt o bestie, un negru. Dar pot fi mîntuit. Voi sînteţi nişte falşi negri, voi, maniaci, feroci, avari. Negustorule, eşti un negru; magistrate, şi tu eşti negru; generale, la fel şi tu; împărate, mîncărime bătrînă, tot negru şi tu: ai băut dintr-o licoare nevămuită din fabricile Satanei. Acest norod e însufleţit de febră şi de cancer. Infirmii şi moşnegii sînt într-atît de respectabili încît cer ei înşişi să fie fierţi. - Mai deştept aş fi să părăsesc continentul ăsta, unde nebunia bîntuie pentru a furniza ostatici acestor ticăloşi. Pătrund în adevărata împărăţie a copiilor lui Ham.
Mai cunosc eu natura ? mă cunosc eu pe mine ? - *Gata* cu *morţii.* îi îngrop pe morţi în burta mea. Ţipete, tobe, dans, dans, dans, dans! Nu ştiu nici măcar ora cînd vor debarca albii şi mă voi prăbuşi în neant.
Foame, sete, ţipete, dans, dans, dans, dans!

_____

Albii debarcă. Tunul! Trebuie să te supui botezului, să te-mbraci, să lucrezi.
Am primit în inimă lovitura de graţie. Ah! n-o prevăzusem !
N-am făcut nici un rău. Zilele mi se vor scurge uşoare, voi fi cruţat de căinţă. Cel puţin nu voi îndura frămîntările sufletului aproape mort pentru Bine, în care se-nalţă lumina severă ca făcliile funerare. Soarta fiului de familie bună, prematur sicriu acoperit de lacrimi limpezi. Fără îndoială, desfrîul e stupid, viciul tot stupid; putregaiul trebuie înlăturat. Dar orologiul nu va reuşi să nu mai sune decît ora suferinţei pure! Fi-voi răpit oare, asemenea unui copil, ca să mă joc] în paradis uitînd de orice nefericire ?
Repede! Există cumva şi alte vieţi ? - Somnul în bogăţie nu-i cu putinţă. Bogăţia a fost dintotdeauna un bun obştesc. Doar dragostea divină dăruieşte cheile ştiinţei. îmi dau seama că natura nu-i decît un spectacol al bunătăţii. Adio himere, idealuri, greşeli!
158
Cîntecul înţelept al îngerilor se-nalţă de pe arca mîntuitoare: este dragostea divină. - Două iubiri! pot muri din dragoste pămîntească, din devotament. Am părăsit suflete a căror suferinţă va spori prin plecarea mea! Mă alegeţi dintre naufragiaţi; cei ce rămîn nu-s oare şi ei prietenii mei ? Salvaţi-i!
Judecata mi s-a născut. Lumea este bună. Voi binecuvînta viaţa. îmi voi iubi fraţii. Acestea nu mai sînt promisiuni copilăreşti. Nici nădejde de-a scăpa de bătrîneţe şi de moarte. Dumnezeu e tăria mea şi eu îl preamăresc pe Dumnezeu.
Plictisul nu mai este dragostea mea. Mîniile, desfrîul, nebunia, cărora le cunosc toate avînturile şi dezastrele - întreaga mea povară a fost aruncată. Să măsurăm, fără să ameţim, întinderea neprihănirii mele.
N-aş mai fi în stare să cer mîngîierea unei ciomăgeli. Nu mă consider îmbarcat pentr-o nuntă cu Isus Cristos drept socru.
Nu-s prizonierul raţiunii mele. Am spus: Dumnezeu. Vreau libertatea în mîntuire: cum s-o urmez? Gusturile frivole m-au părăsit. Nu mai am nevoie de devotament, nici de dragoste divină. Nu-mi pare rău de veacul inimilor simţitoare. Fiecare îşi are raţiunea, dispreţul şi milostenia lui: îmi păstrez locul în vîrful acestei angelice scări de bun-simţ.

Cît despre fericirea aşezată, domestică sau nu... nu, nu pot. Sînt prea împrăştiat, prea slab. Viaţa înfloreşte prin muncă, vechi adevăr: viaţa mea nu trage destul de greu la cîntar, ea îşi ia zborul şi pluteşte departe deasupra faptei, această scumpă treaptă a lumii.
Cum mă preschimb într-o fată bătrînă, fără curajul de-a iubi moartea!
De mi-ar da Dumnezeu liniştea cerească, aeriană, rugăciunea - eu, asemenea strămoşilor sfinţi. - Sfinţii, fiinţe puternice! anahoreţii, artişti de care nu mai e nevoie! Farsă necontenită! Neprihănirea mea m-ar face să plîng. Viaţa este o farsă hărăzită nouă, tuturor.
159
Destul! iată pedeapsa. - *La drum* !
Ah! plămînii ard, tîmplele bubuie! noaptea mi se rostogoleşte în ochi, prin soarele acesta! inima... membrele... încotro ne-ndreptăm ? la luptă? Sînt slab! Ceilalţi înaintează. Uneltele, armele... timpul!...
Foc! foc asupra mea ! Hai! sau mă predau. - Laşilor!
Mă omor! Mă arunc sub picioarele cailor!
Ah!...
- O să mă obişnuiesc.
Aceasta ar fi viaţa franţuzească, calea onoarei!
160

Noaptea infernului

Am dat pe gît o straşnică înghiţitură de otravă. - De trei ori binecuvîntat să fie sfatul primit! - Măruntaiele-mi ard. Veninul, cu toată violenţa, îmi răsuceşte mădularele, mă desfigurează, mă trînteşte la pămînt. Mor de sete, mă-năbuş, nu pot nici să strig. E infernul, chinul veşnic. Priviţi cum se-nalţă vîlvătaia. Ard de-a binelea. Piei, drace! întrezărisem convertirea la bine şi la fericire, mîntuirea. Chiar de-aş fi-n stare să descriu viziunea, aerul infernului nu suferă imnurile! Erau milioane de creaturi fermecătoare, un suav concert spiritual, forţa şi pacea, ambiţiile nobile, ce ştiu eu ?
Ambiţiile nobile!
Şi încă, încă e viaţa! - De-i veşnică osînda! Un om care vrea să se mutileze e osîndit, nu-i aşa? Mă cred în infern, prin urmare şi sînt. Se săvîrşeşte catehismul. Sînt sclav botezului meu. Părinţi, voi m-aţi nenorocit pe mine şi v-aţi nenorocit pe voi. Sărman nevinovat! - Infernul nu-i poate lovi pe păgîni. - încă e viaţa! Mai tîrziu, deliciile osîndirii vor fi mai profunde. O crimă, repede, să mă prăbuşesc în neant, în numele legii omeneşti.
Taci, dar taci o dată!... E-aici ruşinea, dojana: Satan care spune că focul e josnic, că mînia mea e îngrozitor de neghioabă. - Destul!... Greşeli ce mi se şoptesc, magii, parfumuri false, muzici puerile. - Şi cînd te gîndeşti că deţin adevărul, că văd dreptatea: am o judecată sănătoasă şi hotărîtă, sînt gata pentru perfecţiune. Orgoliu. - Pielea capului mi se usucă. îndurare! Doamne, mi-e teamă. Mi-e sete, atît de sete! Ah! copilăria, iarba, ploaia, iazul peste prundiş, *clarul de lună cînd clopotul bătea miezul nopţii...* diavolul e-n clopotniţă, la ora asta. Mărie! Sfîntă Fecioară!...
- Mi-e scîrbă de prostia mea.
161
Nu-s oare acolo suflete cinstite care să-mi vrea binele ?... Veniţi... O pernă mă apasă pe gură, ele nu mă aud, sînt fantome. La urma urmelor, nimeni nu se gîndeşte niciodată la aproapele său. Nu vă apropiaţi. Miros a pîrlit, mai mult ca sigur.
Halucinaţiile sînt nenumărate. Dintotdeauna m-au însoţit: renunţarea la credinţa în istorie, uitarea principiilor. Voi tăcea: altfel, poeţii şi vizionarii m-ar pizmui. De mii de ori sînt cel mai bogat, e cazul acum să fiu zgîrcit ca

marea.
Ah! orologiul vieţii s-a oprit adineaori. Nu mai sînt pe lume. - Teologia e serioasă, infernul se află desigur *jos* - iar cerul sus. - Extaz, coşmar, somn într-un cuib de flăcări. Cîte răutăţi în cîmp, dacă iei aminte... Satan, Ferdinand, altfel zis, aleargă cu grăunţele pădureţe... Isus umblă prin mărăcini purpurii, fără să-i îndoaie... Isus umbla pe apele înfuriate. Felinarul ni-l înfăţişa în picioare, alb şi cu pletele întunecate, pe coasta unui talaz de smarald...
Voi dezvălui toate misterele: mistere religioase sau naturale, moarte, naştere, viitor, trecut, cosmogonie, neant. Sînt maestru în fantasmagorii.
Ascultaţi!...
Am toate talentele! - Nu-i nimeni aici şi este cineva: n-aş vrea să-mi irosesc comoara. - Doreşte cineva cîntece negre, dansuri de hurii ? Vreţi să dispar, să sar în valuri, în căutarea *inelului* ? Vreţi ? Voi face aur, leacuri.
Prin urmare, încredeţi-vă-n mine, credinţa alină, călăuzeşte, vindecă. Veniţi cu toţii - chiar şi pruncii -, să vă aduc mîngîiere, să-mi revărs inima asupra voastră - minunata inimă! - Bieţi oameni, muncitori! Nu cer rugăciuni; mi-ajunge încrederea voastră să fiu fericit.
- Şi-acum, să ne gîndim la mine. Asta mă face să-mi pară puţin rău de lume. Am noroc că nu mai sufăr. Viaţa mea n-a cunoscut decît dulci nebunii, păcat.
Aş! să ne schimonosim cît mai mult cu putinţă.
Hotărît lucru, sîntem în afara lumii. Nici un sunet. Mi-am pierdut pipăitul. Ah! castelul meu, Saxonia mea, crîngul meu de sălcii. Serile, dimineţile, nopţile, zilele... Cît sînt de obosit!
162
Aş avea nevoie de infernul meu pentru mînie, de infernul meu pentru orgoliu - şi de infernul dezmierdărilor; un concert de infernuri.
Mor de oboseală, lată mormîntul, mă duc la viermi, scîrbă a scîrbei! Satan, farsorule, vrei să mă destrami cu farmecele tale. Cer! Cer o împunsătură de furcă, o picătură de foc.
Ah! să te-ntorci din nou la viaţă! Să-ţi arunci privirea asupra strîmbăciunilor noastre. Şi această otravă, sărutul acesta de-o mie de ori blestemat! Slăbiciunea mea, cruzimea lumii! Dumnezeule, îndurare, ascunde-mă, mi-e prea rău! - Sînt ascuns şi totuşi nu sînt.
E focul ce se-nalţă din nou cu cel osîndit.

163

Deliruri

i

Fecioară nebună

Mirele infernal

Iată spovedania unui ortac de infern:
„O, Mire divin, Stăpînul meu, nu respinge spovedania celei mai triste dintre slujitoarele tale. Sînt pierdută. Sînt beată. Sînt prihănită. Ce mai viaţă!
Iertare, Stăpîne divin, iertare! Ah ! iertare! Ce de lacrimi! Şi ce de lacrimi şi mai tîrziu, sper!
Mai tîrziu îl voi cunoaşte pe Mirele divin! M-am născut să-i fiu supusă Lui. - Acum, celălalt n-are decît să mă bată! în clipa asta, sînt în străfundul lumii! O, prietenele mele!... nu, nu prietenele mele... Niciodată deliruri, nici chinuri asemănătoare... Ce prostie!
Ah! sufăr, strig. Sufăr într-adevăr. îmi este totuşi îngăduit orice, împovărată de dispreţul inimilor cele mai vrednice de dispreţ.
în sfîrşit, să facem această mărturisire, chiar de-ar fi s-o repetăm de douăzeci de ori - la fel de tristă şi de inutilă!

Sînt sclava Mirelui infernal, cel ce-a dus la pierzanie fecioarele nebune. E chiar acel demon. Nu-i o vedenie, nu-i o fantomă. Dar pe mine, care mi-am pierdut înţelepciunea, care-s osîndită şi moartă pentru lume - nu mă omorî! - Cum să ţi-l descriu ? Nu mai ştiu nici să vorbesc. Port doliu, bocesc, mi-e frică. Un pic de răcoare, Stăpîne, dacă vrei, dacă binevoieşti!
Sînt văduvă... - Eram văduvă... - ei, da, pe vremuri am fost foarte serioasă, şi nu m-am născut să ajung un schelet!...

164
- El era aproape un copil... Gingăşiile sale misterioase mă vrăjiseră. Am uitat de-orice îndatorire omenească pentru a-l urma. Ce viaţă! Adevărata viaţă lipseşte. Nu sîntem pe lumea asta. Merg unde merge el, trebuie. Şi, în repetate rînduri, se înfurie pe *mine, un biet suflet* Demonul! - E un Demon, să ştii, *nu-i om*\
Zice: «Nu iubesc femeile. Iubirea trebuie inventată din nou, se ştie. Ele nu mai pot decît să-şi dorească o situaţie sigură. De cum au cîştigat această situaţie, inima şi frumuseţea sînt date de-o parte: nu mai rămîne decît dispreţul rece, hrana căsniciei în ziua de azi. Sau văd femei sub semnul fericirii, din care mi-aş fi putut face bune prietene, mistuite din capul locului de brute sensibile ca nişte ruguri...».
îl ascult cum îşi face din ticăloşie o glorie, din cruzime un farmec. «Mă trag dintr-un neam îndepărtat: părinţii mei erau scandinavi: îşi străpungeau coastele, îşi sorbeau sîngele. - îmi voi cresta tot trupul, mă voi tatua, vreau să devin hidos ca un mongol: ai să vezi, voi urla pe străzi. Vreau să ajung nebun de turbare. Să nu-mi arăţi niciodată giuvaeruri, m-aş tîrî şi m-aş zvîrcoli pe covor. Bogăţia mi-aş dori-o mînjită peste tot cu sînge. Nu voi lucra niciodată...»
Nopţi la rînd, demonul său mă înşfăca, ne tăvăleam pe jos, mă luptam cu el! - în alte nopţi, adeseori beat criţă, se proţăpeşte pe străzi sau prin case, ca să mă înspăimînte de moarte. - «Au să-mi taie beregata, chiar aşa, va fi dezgustător.» O, zilele acelea cînd vrea să umble aiurea cu mutră de asasin!
Uneori vorbeşte, într-un soi de dialect înduioşat, despre moartea care te umple de remuşcări, despre nefericiţii care, cu siguranţă, există, despre muncile istovitoare, despre despărţirile care sfîşie inimile. în crîşmele în care ne îmbătăm, plîngea privindu-i pe cei din jurul nostru, vitele mizeriei. îi ridica de pe jos pe beţivi, în străzi întunecoase. Avea mila unei mame aspre pentru pruncii ei. - Pleca cu drăgălăşenii de fetiţă în timpul catehismului. - Se prefăcea că se pricepe la toate, comerţ, artă, medicină. - Şi eu îl urmam, nu se putea altfel!
165
Vedeam tot decorul cu care, închipuindu-l, se înconjura: veşminte, cearşafuri, mobile; îi împrumutam arme, un alt aspect. Vedeam tot ce-l interesa, aşa cum ar fi vrut să facă pentru el. Cînd mi se părea că mintea i-a amorţit, îl urmam în acţiuni stranii şi complicate, pînă departe, fie ele bune sau rele: eram convinsă că nu voi pătrunde niciodată în lumea lui. Alături de dragul său trup adormit, o, cîte ceasuri de noapte am vegheat, încercînd să aflu pentru ce vroia el într-atît să evadeze din realitate! N-a fost om nicicînd să fi avut asemenea dorinţă. Recunoşteam - fără să mă tem pentru el - că ar fi fost un pericol grav pentru societate. Pesemne va fi avînd vreun secret pentru a *schimba viaţa* ?
Nu, nu face altceva decît să-l caute, îmi răspundeam. în sfîrşit, mila lui e vrăjită, iar eu îi sînt prizonieră. Nici o altă fiinţă n-ar avea destulă putere - puterea desperării! - pentru a o îndura, - pentru a fi ocrotită şi iubită de el. De altminteri, nu mi-l închipuiam cu un alt suflet: vezi îngerul tău, nici-

odată îngerul altcuiva- părerea mea. Mă aflam în sufletul său ca într-un palat care a fost golit pentru a nu vedea pe nimeni mai puţin nobil, cum ai fi tu: asta-i tot. Vai! depindeam prea mult de el. Dar ce vroia să facă el cu existenţa mea ştearsă şi laşă ? Nu m-ar fi făcut mai bună decît dacă m-ar fi ucis! Cu tristeţe şi ciudă îi spuneam cîteodată: «Te înţeleg». El ridica din umeri.
Astfel, amărăciunea mea primenindu-se necontenit, iar eu simţindu-mă tot mai rătăcită în propriii mei ochi - ca şi în toţi ochii ce-ar fi binevoit să mă privească, de n-aş fi fost dată uitării pentru totdeauna! -, eram din ce în ce mai flămîndă de bunătatea lui. Cu sărutările şi îmbrăţişările lui prieteneşti, se făcea un cer, un sumbru cer în care pătrundeam şi în care aş fi vrut să fiu lăsată, sărmană, surdă, mută, oarbă. îmi făcusem chiar o obişnuinţă. în ochii mei, amîndoi eram nişte copii cuminţi, liberi să se plimbe în tristul Paradis. Ne potriveam. Cu nespusă emoţie, lucram împreună. Dar, după fiorii unei dezmierdări, el spunea: «Ce ciudate ţi se vor părea toate prin cîte ai trecut cînd eu nu voi mai fi. Cînd îţi vor lipsi braţele mele din jurul gîtului tău, şi inima pe care acum te odihneşti, şi buzele astea pe

ochii tăi. Căci va trebui să plec, foarte departe, într-o bună zi. Şi apoi, trebuie să-i ajut şi pe alţii: e de datoria mea. Cu toate că nu-i deloc plăcut..., sufletul meu drag...».
Numaidecît, după plecarea lui, zăpăcită de-a binelea, presimţeam că voi fi azvîrlită în umbra cea mai cumplită: moartea. îl puneam să-mi promită că nu mă va părăsi. De douăzeci de ori mi-a făcut această promisiune de amant. La fel de frivol ca şi mine cînd îi spuneam: «Te înţeleg». A! n-am fost niciodată geloasă pe el. Nu mă va părăsi, cred. Ce-o să se aleagă de el ? Nu are nici o cunoştinţă; nu va munci niciodată. Vrea o viaţă de somnambul. Doar bunătatea şi milostenia sa îi vor da oare un drept în lumea reală ? în unele clipe, uit starea jalnică în care am ajuns: el mă va face puternică, vom călători, vom vîna în deserturi, vom dormi pe caldarîmul oraşelor necunoscute, fără griji, fără necazuri. Sau mă voi trezi, cînd legile şi moravurile se vor fi schimbat - graţie puterii sale magice -, iar lumea, rămînînd aceeaşi, mă va lăsa cu dorinţele, bucuriile, nepăsările mele. O, îmi vei da tu oare răsplată, căci prea am suferit, viaţa de aventuri care există în cărţile copiilor ? Nu, nu poate. Nu-i ştiu idealul. Mi-a vorbit de unele regrete, speranţe: nu-i treaba mea. Discută el cu Dumnezeu? Pesemne că ar fi cazul să mă adresez lui Dumnezeu. Mă aflu în străfundul prăpastiei, nu mai ştiu nici să mă rog. De mi-ar explica tristeţile, le-aş înţelege oare mai bine decît zeflemelile sale? Mă atacă, petrece ore întregi făcîndu-mă să mă ruşinez de tot ce-a putut să mă înduioşeze mai mult pe lume şi, dacă plîng, se indignează.
îl vezi pe tînărul acela elegant care intră în casa aceea frumoasă şi liniştită: îl cheamă Duval, Dufour, Armând, Maurice, sau mai ştiu eu cum. O femeie s-a dăruit cu trup şi suflet iubirii pentru acest ticălos idiot: a murit şi acum e, cu siguranţă, o sfîntă în ceruri. Ai să mă faci să mor cum a făcut-o ticălosul să moară pe femeia aceea. Asta e soarta noastră, a celor cu inimă miloasă... Vai! erau zile în care toţi oamenii activi îi păreau jucării cuprinse de deliruri groteşti: mult timp, el rîdea înspăimîntător. - Apoi, îşi recăpăta purtările de tînără mamă, de soră mai mare. De-ar fi fost mai

puţin sălbatic, am fi fost mîntuiţi. Dar chiar şi blîndeţea lui era ucigătoare. îi sînt supusă. - Ah! nebună ce sînt! Poate că într-o bună zi o să dispară ca prin minune; dar eu trebuie să ştiu dacă va urca la cer, ca să privesc şi eu puţin înălţarea drăguţului meu!"
Ce căsnicie ciudată!

168

Deliruri

Ii

Alchimia verbului

E rîndul meu. Povestea uneia dintre nebuniile mele.
De multă vreme mă lăudam că stăpînesc toate peisajele posibile şi consideram derizorii celebrităţile picturii şi ale poeziei moderne.
îmi plăceau picturile idioate de deasupra uşilor, decoruri, pînze de saltimbanci, firme, miniaturi populare; literatura demodată, latina ecleziastică, cărţi erotice fără ortografie, romane ale bunicelor noastre, poveşti cu zîne, cărticele pentru copii, spectacole vechi de operă, refrene neghioabe, ritmuri naive.
Visam cruciade, expediţii geografice lipsite de relatări, republici fără istorii, războaie religioase înăbuşite, revoluţii ale moravurilor, deplasări de seminţii şi de continente, credeam în toate farmecele.
Am inventat culoarea vocalelor! - A negru, E alb, I roşu, O albastru, U verde. - Am orînduit forma şi mişcarea fiecărei consoane şi, slujindu-mă de ritmuri instinctive, îmi făceam iluzii că am inventat un verb poetic accesibil, într-o zi sau alta, tuturor simţurilor. îmi rezervam dreptul de a-l tălmăci eu.
Mai întîi a fost un studiu. Scriam despre tăceri, despre nopţi, notam inexprimabilul. Fixam vertijuri.

169

Ferit de păsări, turme şi de femei de ţară,
Ce beam eu, cu genunchii-n aceste buruieni,
Pe care tandre pîlcuri de-aluni le înconjoară,
în pîcla de călduţă şi verde după-amiază ?
Dar ce puteam bea oare-n această jună Oise
- Cu ulmi tăcuţi, cu nouri, peluză fără flori! -,
Ce beam din tîlvul galben, departe de-un bordei
Iubit? Ceva de aur, de mă treceau sudori.
Luat drept strîmbă firmă de han aş fi fost poate.
- Veni, s-alunge cerul, furtuna. Şi, spre seară,
Pierea din codri apa-n nisipuri preacurate,
Divinul vînt în mlaştini zvîrlea cu ţurţuri tare;
Plîngînd, vedeam doar aur - să beau n-am fost în stare.
La patru dimineaţa,-n vară,
Somnul iubirii mai durează,
în crînguri se evaporează
Mirosu-agapei de ieri seară.
Dar, jos, în vastul şantier
Sub soarele de Hesperide,
Doar în cămăşi, prind să se-agite
Bunii Dulgheri.
Calmi, în deşertul ce se umple
De muşchi, ei fac lambriuri, ca
Pe ele-o urbe
Cu false bolţi să dea.

170

O, pentru Meşteri, fascinanţii,
Robi unui rege-n Babilon,
O clipă, Venus, lasă-Amanţii
Cu sufletul pe tron.
O, tu, Păstorilor Regină,
Dă lucrătorilor rachiu,
Ca pace-n vlaga lor să vină,
Pîn' s-or scălda în mare, mai tîrziu.

Vechiturilor poetice le rezervasem o bună parte în alchimia verbului imaginată de mine.
M-am obişnuit cu halucinaţia simplă: vedeam foarte limpede o moschee în locul unei uzine, o şcoală de toboşari alcătuită de către îngeri, căleşti pe drumurile cerului,

un salon în fundul unui lac; monştrii, misterele; un titlu de vodevil îmi aşternea în faţă tot felul de grozăvii. Apoi mi-am explicat sofismele magice prin halucinaţia cuvintelor!
Am sfîrşit prin a considera sacră dezordinea minţii mele. Trîndăveam, pradă unei febre apăsătoare; pizmuiam fericirea dobitoacelor - pizmuiam omizile, care reprezintă inocenţa limburilor, cîrtiţele, somnul virginităţii!
Caracterul mi se înăcrea. Spuneam adio lumii printr-un soi de romanţe:

Cîntec din turnul cel mai înalt

Vino, vreme, vino,
Inimilor plino.
Uit răbdarea-mi lungă
Pentru totdeauna.
Temeri, chin, ajungă!
171
Sînt la cer acuma.
Vrea bolnava sete
Sîngele-mi să-mbete.
Vino, vreme, vino,
Inimilor plino.
Tot aşa-n uitare
Şi Păşunea-i plină:
A crescut, în floare
Smirnă-i şi neghină,
Zumzăie prea iute,
în jeg, muşte sute.
Vino, vreme, vino
Inimilor plino.

îmi plăceau deşertul, livezile arse, dughenele îmbătrînite, băuturile călduţe. Mă tîram pe străduţele fetide şi, cu ochii închişi, mă dăruiam soarelui, zeul focului.
„Generale, de ţi-a mai rămas vreun tun vechi pe meterezele tale în ruină, bombardează-ne cu bulgări de pămînt uscat. Trage în vitrinele magazinelor splendide! în saloane! Fă oraşul să-şi muşte ţărîna! Şi garguiele să rugineasc㠄
Umple budoarele cu pulbere de rubin fierbinte..."
O! musculiţa beată în pisoarul hanului, îndrăgostită de limba-mielului şi care s-a topit într-o rază!

Foame

De am poftă, eu, flămîndul,
Pietre vreau, şi vreau pămîntul.
Şi prînzesc întruna cer
Şi roci, şi cărbuni, şi fier.
172
Paşte, foame,-un cîmp acu,
De zvonuri plin.
Volburi simţitoare cu
Plăcut venin.
Tu mănîncă pietricele,
Pietre vechi de la capele;
Bolovani de vechi potopuri,
Pîini sădite-n gri vîlcele.
Urlet lupul da-n frunzare,
Scuipînd pene de-orătănii, cum
Şi-a sfîrşit acea gustare:
Ca şi el eu mă consum.
Fructe şi lăptuci smerite
Doar culesu-aşteaptă ele;
Dar păianjenul înghite,
Printre spini, doar viorele.
De-aş dormi! să fierb mai bine
Pe altar lui Solomon.
Zeama fuge pe rugine
Şi se-amestecă-n Chedron.

în sfîrşit, o, fericire, o, raţiune, am înlăturat din cer

azurul, care e, totuşi, negru, şi am trăit, scînteie de aur a luminii *naturale.* De bucurie, căpătasem o expresie caraghioasă şi rătăcită la culme:
Regăsită-i! Ce?
Veşnicia. E
Marea, ea, cea veche,
Soarelui pereche.
173
Suflete de pază,
Martor tu să fii
Şi-n încinsa-amiază,
Şi în nopţi pustii.
De obşteşti avînturi,
De-omenescu-acord
Scapi acolo-n vînturi!
Şi pluteşti conform...
- Liturghii, speranţă
Nu-s acolo, nu.
Rabdă şi învaţă
Şi-ai să suferi tu.
E-orice mîine-amin,
Jaruri de satin,
Rîvna voastră-i chiar
Datoria doar.
Regăsită-i ? - Ce ? -
Veşnicia. E
Marea, ea, cea veche,
Soarelui pereche.
Am devenit o operă fabuloasă: îmi dădeam seama că toate fiinţele sînt sortite fericirii: acţiunea nu înseamnă viaţă, ci un fel de a irosi o forţă oarecare, o enervare. Morala e slăbiciunea creierului.
Mi se părea că fiecărei fiinţe i se datorează mai multe *alte* vieţi. Acest domn nu ştie ce face: este un înger. Această familie e o puzderie de cîini. înaintea mai multor oameni discutam, cu glas tare, cu o clipă a uneia din celelalte vieţi ale lor. - Aşa mi s-a-ntîmplat să iubesc un porc.
174
Nici unul dintre sofismele nebuniei - ale nebuniei pentru care intri la balamuc - n-a fost uitat de mine: aş putea să le repet pe toate, deţin acest sistem.
Sănătatea mi-a fost serios primejduită. Groaza se apropia. Mă prăbuşeam într-un somn de cîteva zile şi, trezindu-mă, continuam visele cele mai triste. Eram copt pentru moarte şi, pe un drum plin de primejdii, slăbiciunea mea mă ducea pînă la capătul lumii şi al Cimmeriei, patrie a umbrelor şi a vîrtejurilor.
Am fost nevoit să călătoresc, pentru a mă descotorosi de vrăjile îngrămădite peste creierul meu. Deasupra mării, pe care o iubeam ca şi cum ar fi trebuit să mă spele de o întreagă murdărie, zăream cum se înalţă crucea consolatoare. Fusesem blestemat de curcubeu. Da, Fericirea îmi era ursita, remuşcarea, viermele meu: pururea viaţa mi-ar fi prea imensă pentru a fi închinată forţei şi frumuseţii.
Ah! Fericirea! Colţii ei, îmblînziţi de moarte, mă avertizau la cîntatul cocoşului - ad *matutinum,* o dată cu *Christus venit* -, în cele mai întunecate oraşe:
O, răstimpuri, o, castele!
Oare-i suflet fără rele ?
Magic, studiul fericirii
L-am făcut, cum dat e firii.
Slavă ei, cît va cînta
Galicul cocoş aşa.
Ah! eu n-aş mai vrea, nu-i glumă:
Viaţa mea ea şi-o asumă.
Acest farmec s-a-ntrupat
Şi-orice caznă-a-mprăştiat.

O, răstimpuri, o, castele!
175
Ora fugii lui, vai mie,
Ora morţii va să fie.
O, răstimpuri, o, castele!
Toate acestea au trecut. Astăzi ştiu să salut frumuseţea.

176

Imposibilul

Ah ! această viaţă a copilăriei mele, pe drumul mare pe orice vreme, sobru pînă la supranatural, mai dezinteresat decît cel mai cumsecade dintre cerşetori, mîndru de a nu avea nici patrie, nici prieteni - ce prostie a mai fost! Şi-mi dau seama abia acum!
- Am avut dreptate să-i dispreţuiesc pe acei creduli care n-ar pierde prilejul unei mîngîieri, paraziţi ai curăţeniei şi sănătăţii femeilor noastre, astăzi cînd ele ne încuviinţează atît de puţin.
Am avut dreptate în toate dispreţuirile mele: fiindcă, iată, evadez!
Da, evadez!
Să mă explic.
Pînă şi mai ieri oftam: „Ceruri! sîntem destui osîndiţi aici pe pămînt! Fac parte eu însumi de atîta timp din gloata lor! îi cunosc pe toţi. Ne recunoaştem întotdeauna; ne e scîrbă unora de alţii. Nu ştim ce-i mila. Dar sîntem politicoşi: relaţiile noastre cu lumea sînt foarte cuviincioase".
De ce să mă mir? Lumea! negustorii, naivii! - Nu sîntem dezonoraţi. - Dar cei aleşi cum ne-ar primi ? Or, există oameni arţăgoşi şi veseli, falşi aleşi, deoarece îţi trebuie îndrăzneală sau umilinţă pentru a-i aborda. Ei sînt singurii aleşi. Şi nu binecuvîntează!
Recăpătînd un dram de minte - nu ţine mult! -, observ că indispoziţiile mi se trag din faptul că nu mi-am închipuit destul de curînd că ne aflăm în Occident. Mlaştinile occidentale! Nu că aş considera lumina alterată, forma extenuată, mişcarea rătăcită... Bine! iată că spiritul meu vrea cu tot dinadinsul să se împovăreze cu toate desfăşurările cumplite pe care le-a suferit spiritul de la sfîrşitul Orientului încoace... Asta vrea spiritul meu !
177
...Dramul meu de minte s-a dus! - Spiritul înseamnă autoritate, îmi cere să fiu în Occident. Ar trebui să-l fac să tacă, pentru a conchide aşa cum vroiam.
Dădeam dracului laurii martirilor, strălucirile artei, orgoliul inventatorilor, rîvna tîlharilor; mă întorceam în Orient, la cea dintîi şi veşnică înţelepciune. - Se pare că este un vis de lenevie grosolană!
Cu toate acestea, nu mă gîndeam în nici un fel la plăcerea de a scăpa de suferinţele moderne. N-aveam în vedere înţelepciunea bastardă a Coranului. - Dar nu-i oare un adevărat supliciu în faptul că, de la acea declaraţie a ştiinţei, cu alte cuvinte creştinismul, omul se *joacă,* îşi probează evidenţele, se umflă de plăcerea de a repeta aceste probe, şi cam aşa trăieşte mereu! Un chin subtil, neghiob; sorginte a divagaţiilor mele spirituale. Natura ar putea, probabil, să se plictisească. Domnul Prudhomme s-a născut o dată cu Cristos.
Asta - nu-i aşa? - pentru că ne place prea mult ceaţa! Mîncăm febra împreună cu legumele noastre apoase. Şi, mai mult, beţia! tutunul! ignoranţa! şi devotamentele! - Toate astea sînt oare suficient de departe de gîndirea înţe-

leaptă a Orientului, patria primitivă? La ce bun o lume modernă, dacă-s inventate asemenea otrăvuri ?
Oamenii Bisericii vor spune : Am înţeles. Dar dumneata vrei să vorbeşti despre Eden. Nu-i nimic pentru dumneata în istoria popoarelor orientale. - Chiar aşa; la Eden mă gîndeam ! Ce poate însemna pentru visul meu acea puritate a seminţiilor străvechi?!
Filozofii: Lumea nu are vîrstă. Omenirea se strămută, atît. Te afli în Occident, dar eşti liber să locuieşti în Orientul dumitale, atît de străvechi cît îţi face trebuinţă - şi să te simţi bine acolo. Nu fi un învins. Filozofi, voi sînteţi ai Occidentului vostru.
Spirite al meu, ia seama. Nu stărui să te mîntuieşti prin violenţă. Pregăteşte-te! - Ah! ştiinţa nu înaintează destul de repede pentru noi!
- îmi dau seama însă că spiritul meu doarme.
Dacă ar fi mereu treaz chiar din clipa asta, am ajunge curînd la adevăr, care ne înconjoară, pesemne, cu îngerii

săi înlăcrimaţi... - Dacă ar fi fost treaz pînă în clipa asta, n-aş fi căzut pradă instinctelor dăunătoare, din vremuri imemoriale!... - Dacă ar fi fost treaz dintotdeauna, aş pluti în plină înţelepciune!...
O, puritate! puritate!
Tocmai această clipă de trezie mi-a dăruit viziunea puri-tăţii! - Prin spirit ajungi la Dumnezeu!
Sfîşietor nenoroc!

Fulgerul

Munca omenească! iată explozia care îmi luminează din cînd în cînd abisul.
„Nimic nu-i deşertăciune; către ştiinţă, şi înainte!" strigă Ecleziastul modern, adică Toată *lumea.* Şi totuşi, cadavrele celor răi şi puturoşi cad peste inimile celorlalţi... Ah ! repede, ceva mai repede; acolo, dincolo de noapte, acele recom-pense viitoare, veşnice... să le pierdem oare?
- Ce pot să fac? Ştiu ce-i munca; iar ştiinţa-i prea înceată. Că rugăciunea galopează şi că lumina bubuie... văd prea bine. E-atît de simplu, şi prea cald; se vor lipsi de mine. îmi am datoria mea şi-s mîndru de ea ca şi alţii, punînd-o deoparte.
- Viaţa mi-e vlăguită. Hai! să ne prefacem, să lenevim, o, îndurare! Şi vom trăi în petreceri, visînd iubiri mon-struoase şi universuri fantastice, văicărindu-ne şi dojenind aparenţele lumii, saltimbanc, cerşetor, artist, bandit, popă! Pe patul meu de spital, mirosul de tămîie mi s-a întors atît de puternic; păzitor al sfintelor mirodenii, duhovnic, mucenic... îmi recunosc aici spurcata -educaţie primită în copilărie. Şi ce, la urma urmelor!... Să-mi trăiesc cei douăzeci de ani, dacă şi ceilalţi şi-i trăiesc...
Nu ! Nu ! acum mă răzvrătesc împotriva morţii! Munca îmi pare prea uşoară pentru orgoliul meu: trădarea mea faţă de lume ar fi un supliciu prea scurt. în ultima clipă, aş ataca în dreapta şi-n stînga...
- Atunci - o! - iubite suflet sărman, ar fi pierdută oare veşnicia pentru noi ?

Dimineaţă

N-am avut oare eu o *dată* o tinereţe plăcută, eroică, fabuloasă, demnă de-a fi aşternută pe foi de aur, prea mult noroc ? Ce crimă voi fi săvîrşit, cu ce voi fi greşit să merit eu slăbiciunea de-acum ? Voi care pretindeţi că animalele scot suspine de amărăciune, că bolnavii deznădăjduiesc, că morţii au coşmaruri, străduiţi-vă să povestiţi prăbuşirea şi somnul meu. Eu unul nu pot să mă explic nici măcar cît un cerşetor cu nesfîrşitele sale *Pater* şi *Ave Măria. Nu mai ştiu să vorbesc!*

Totuşi, astăzi, cred că am încheiat povestea infernului meu. A fost chiar infernul; străvechiul, cel căruia fiul omului i-a deschis porţile.
Din acelaşi deşert, în aceeaşi noapte, iar şi iar ochii mei osteniţi se trezesc către steaua de argint, iar şi iar, fără ca Regii vieţii, cei trei magi - inima, sufletul, spiritul - să se înduioşeze. Cînd oare ne vom duce dincolo de ţărmuri şi munţi să salutăm naşterea muncii celei noi, noua înţelepciune, fuga tiranilor şi a demonilor, sfîrşitul superstiţiei, să adorăm - noi cei dintîi! - Crăciunul pe pămînt? Cîntarea cerurilor, marşul popoarelor! Sclavilor, să nu blestemăm viaţa!
181

Adio

A şi sosit toamna! - Dar la ce bun să regretăm un soare etern, dacă am pornit în căutarea luminii divine - departe de oamenii care mor între anotimpuri ?
Toamna. Barca noastră, înălţată în ceţurile încremenite, se îndreaptă spre portul mizeriei, cetatea enormă cu cerul mînjit de foc şi de noroi. Ah! zdrenţele putrezite, pîinea înmuiată de ploaie, beţia, miile de iubiri care m-au răstignit! Nu se mai sfîrşeşte o dată cu această regină-vampir a milioanelor de suflete şi trupuri moarte *şi care vor fi judecate?* Mă revăd cu pielea roasă de noroi şi de ciumă, cu viermi în păr şi la subsuori şi cu viermi şi mai graşi în inimă, întins printre necunoscuţi fără vîrstă, fără simţire... Aş fi putut să mor... Cumplită evocare! Detest mizeria. Şi mă tem de iarnă, pentru că e anotimpul confortului.
- Cîteodată zăresc pe cer nesfîrşite plaje acoperite de albe naţiuni cuprinse de bucurie. O mare navă de aur, deasupra mea, îşi agită pavilioanele multicolore în brizele dimineţii. Toate sărbătorile, toate triumfurile, toate dramele sînt creaţia mea. Am încercat să născocesc flori noi, aştri noi, cărnuri noi, graiuri noi. Am crezut că dobîndesc puteri supranaturale. Ei bine, mă văd nevoit să-mi îngrop imaginaţia şi amintirile! O frumoasă glorie de artist şi de povestitor s-a prăbuşit!
Eu! eu care mi-am zis că sînt mag sau înger, lipsit de orice morală, iată-mă redat pămîntului, trebuind să-mi caut o datorie şi să îmbrăţişez aspra realitate! Ţăran!
M-am înşelat ? să fi fost oare, pentru mine, caritatea soră cu moartea ?
în sfîrşit, voi cere iertare pentru că m-am hrănit cu minciună. Şi să mergem.
Dar, vai! nici o mînă prietenească! şi unde să caut ajutor ?
182
Da, ora cea nouă este cel puţin foarte aspră.
Căci pot spune că biruinţa îmi este asigurată: scrîşnetele din dinţi, şuieratul focului, suspinele otrăvite se potolesc. Toate amintirile sordide se şterg. Ultimele mele regrete o iau la sănătoasa - invidiile faţă de cerşetori, tîlhari, prieteni ai morţii, găgăuţi de toate soiurile. - Şi dacă m-aş răzbuna, damnaţilor ?
Trebuie să fim absolut moderni.
Fără imnuri: să ţinem pasul cîştigat. Amarnică noapte! sîngele uscat îmi fumegă pe faţă, şi n-am nimic îndărătul meu decît acest arbust oribil!... Lupta spirituală este la fel de brutală ca şi bătălia dintre oameni; dar viziunea dreptăţii e numai desfătarea lui Dumnezeu.
A sosit, între timp, şi ajunul. Să primim cu toţii influxurile de vigoare şi de tandreţe adevărată. Şi, o dată cu zorile, înarmaţi cu o răbdare înflăcărată, vom păşi în splendidele oraşe.
Că tocmai vorbeam de-o mînă prietenească! Un bun privilegiu acum este că pot să rîd de vechile iubiri mincinoase şi să fac de ruşine vechile cupluri întemeiate pe

minciună - am văzut infernul femeilor acolo; - şi-mi va fi îngăduit să *deţin adevărul într-un suflet şi într-un trup.*
Aprilie-august 1873
183

ILUMINAŢIILE

După potop

De îndată ce ideea Potopului s-a potolit,
Un iepure se opri printre sparcete şi legănători clopoţei şi-şi spuse rugăciunea către curcubeu, prin pînza păianjenului.
O, nestematele care se ascundeau - florile care începeau să privească.
Pe strada cea mare, murdară, tejghelele măcelarilor apărură, iar bărcile fură trase către marea etajată, ca într-o gravură, acolo sus.
Sîngele curse, la Barbă Albastră - în abatoare -, în circuri, unde pecetea lui Dumnezeu făcu să pălească ferestrele. Sîngele şi laptele curseră.
Castorii clădiră. „Mazagranurile" fumegară prin cafenele.
în casa cea mare cu geamurile tot ude leoarcă, copiii în doliu priviră minunatele poze.
O uşă se trînti de perete şi, în piaţa cătunului, copilul îşi învîrti braţele, pe înţelesul giruetelor şi al cocoşilor de pe clopotniţele de pretutindeni, sub strălucitoarea aversă cu grindină.
Doamna*** îşi aşeză pianul în Alpi. Liturghia şi cele dintîi împărtăşanii se oficiară la cele o sută de mii de altare ale catedralei.
Caravanele porniră. Şi Splendide Hotel fu înălţat, în haosul gheţurilor şi al nopţii polare.
De atunci, Luna auzi şacalii scheunînd prin deserturile de cimbrişor - şi eglogele în saboţi mormăind prin livadă.
Apoi, în codrul violet, înmugurind, Eucharis îmi spuse că e primăvară.
- Ţîşneşte, eleşteule - Spumă, rostogoloşte-te peste punte şi deasupra pădurilor; - cearşafuri negre şi orgi - fulgere şi
187
tunete - înălţaţi-vă şi bubuiţi; - Ape şi tristeţi, creşteţi şi dezlegaţi Potopurile!
Căci, de cînd s-au risipit - o, nestematele îngropate şi florile deschise! -, ce plictiseală! iar Regina, Vrăjitoarea ce-şi aprinde tăciunii în oala de lut, nu va binevoi niciodată să ne povestească lucrurile pe care le ştie şi de care noi habar nu avem.

Copilărie

i

Idolul acesta, cu ochi negri şi coamă galbenă, fără părinţi, fără anturaj, mai nobil decît legendele mexicane şi flamande; domeniul său, azur şi verdeaţă neobrăzate, aleargă pe ţărmuri cu nume cumplit de greceşti, slave, celtice, date de valurile fără corăbii.
Sub poala pădurii - florile de vis ţiuie, explodează, străfulgera -, fata cu buze portocalii, cu genunchii încrucişaţi sub potopul limpede ce ţîşneşte din pajişti, goliciune pe care o umbresc, o străbat şi o înveşmîntă curcubeiele, flora, marea.
Doamne ce se învîrt pe terasele vecine cu marea; copile şi făpturi uriaşe, superbe negrese pe muşchiul de un verde coclit, giuvaeruri stînd drepte, pe pămîntul gras cu boscheţi şi grădiniţe în dezgheţ - tinere mame şi surori mai mari, cu privirile pline de pelerinaje, sultane, prinţese cu

umbletul şi portul tiraniei, micuţe străine şi persoane umbrite uşor de nefericire.
Ce plictiseală, ora „trupului drag" şi a „inimii dragi"!
..
E ea, micuţa moartă, îndărătul trandafirilor. - Tînăra mamă răposată coboară peronul. - Caleaşca vărului scrîşneşte pe nisip. - Frăţiorul (plecat în Indii!) e şi el aici, în faţa asfinţitului, pe pajiştea cu garoafe. - Bătrînii, îngropaţi în picioare în meterezul cu micsandre.
Roiul frunzelor de aur împresoară casa generalului. Sînt duşi cu toţii în sud. - Urmezi drumul cel roşu şi ajungi la

hanul pustiu. Castelul este de vînzare; jaluzelele sînt scoase. - Preotul va fi luat cu el cheia bisericii. în jurul parcului, gheretele paznicilor sînt goale. Zăpiazurile sînt atît de înalte încît nu poţi zări decît vîrfurile foşnitoare. De altminteri, nu-i nimic de văzut înăuntru.
Pajiştile urcă spre cătunele fără cocoşi, fără nicovale. Stăvilarul e deschis. O, crucile şi morile pustietăţii, insulele şi stogurile!
Flori magice zumzăiau. Pripoarele *îl* legănau. Treceau dobitoace de o eleganţă fabuloasă. Norii se îngrămădeau deasupra mării agitate, zămislită dintr-o eternitate de lacrimi fierbinţi.
III
în pădure există o pasăre, iar cîntecul ei te face să te opreşti şi să roşeşti.
Există un orologiu care nu bate.
Există o groapă cu un cuib de albe jivine.
Există o catedrală care coboară şi-un lac care urcă.
Există o trăsurică părăsită în crîng sau care coboară cărarea în goană, împodobită cu panglici.
Există o trupă de mici comedianţi în costume, zăriţi pe drumul de sub poala pădurii.
Există, în sfîrşit, cineva care te alungă atunci cînd ţi-e foame şi sete.
IV
Sînt sfîntul ce se roagă pe terasă - aşa cum dobitoacele paşnice pasc pînă la marea Palestinei.
Sînt savantul în sumbrul fotoliu. Crengile şi ploaia izbesc în ferestrele bibliotecii.
Sînt drumeţul pe drumul cel mare prin pădurile pitice; vuietul stăvilarelor îmi acoperă paşii. Privesc îndelung melancolica leşie de aur a asfinţitului.
M-aş potrivi prea bine cu copilul părăsit pe digul ce intră în largul mării, sau cu micul valet mergînd pe aleea a cărei frunte atinge cerul.

Cărările sînt aspre. Măgurile se acoperă cu grozamă. Văzduhul a încremenit. Ce departe sînt păsările şi izvoarele! Dacă înaintezi, nu poate fi decît sfîrşitul lumii.
V
Să mi se dea, în sfîrşit, cu chirie acel mormînt văruit, cu dungi de ciment în relief - foarte departe sub pămînt.
îmi sprijin coatele de masă, lampa aruncă o lumină puternică peste aceste ziare pe care le recitesc ca un prost ce sînt, peste aceste cărţi lipsite de interes.
La o distanţă enormă deasupra salonului meu subteran, casele îşi înfig rădăcinile, ceţurile se îngrămădesc. Noroiul este roşu sau negru. Oraş monstruos, noapte fără sfîrşit!
Ceva mai jos, canale de scurgere. Pe de lături, nimic altceva decît densitatea globului. Poate abisurile de azur, puţuri de foc. Poate că tocmai pe aceste planuri se întîlnesc lune şi comete, mări şi legende.
în ceasurile de amărăciune îmi imaginez sfere de safir, de metal. Sînt stăpîn peste tăcere. De ce, părelnică, o

răsuflătoare o fi pălind în ungherul bolţii ?
191

Poveste

Un Prinţ se simţea jignit că nu se străduise niciodată decît pentru perfecţiunea generozităţilor vulgare. Prevedea uimitoare revoluţii ale dragostei şi-şi suspecta femeile că-s în stare de mai mult decît această complezenţă agrementată cu cer şi cu lux. Vroia să cunoască adevărul, ora dorinţei şi a satisfacţiei, esenţiale în egală măsură. Fie că era sau nu o aberaţie a evlaviei, el asta vroia. Poseda o putere omenească suficient de cuprinzătoare.
Toate femeile care-l cunoscuseră fură ucise. Ce prăpăd în grădina frumuseţii! Sub sabie, ele îl binecuvîntară. Nu porunci să vină altele. - Femeile se iviră din nou.
Ii ucise pe toţi cei care-l însoţeau, după vînătoare sau beţie. - Toţi îl însoţeau.
Se distra masacrînd dobitoacele de lux. Puse să se dea foc palatelor. Se năpustea asupra oamenilor şi-i ciopîrţea. - Mulţimea, acoperişurile de aur, frumoasele dobitoace supravieţuiau.
Poţi oare să te extaziezi în nimicire, să întinereşti prin cruzime? Poporul nu crîcni. Nimeni nu sări să-şi dea cu părerea.
într-o seară călărea în galop, plin de trufie. Un Duh îi apăru în cale, de o frumuseţe inefabilă, aproape de nemărturisit. Din înfăţişarea şi ţinuta lui se desprindea făgăduiala unei iubiri multiple şi complexe! a unei fericiri indicibile, aproape de nesuportat! Prinţul şi Duhul se nimiciră, probabil, într-o sănătate esenţială. Şi cum să nu fi murit astfel ? Prin urmare, muriră împreună.
Dar Prinţul acesta muri, în palatul său, la o vîrstă obişnuită.
Prinţul era Duhul. Duhul era Prinţul.
Dorinţei noastre îi lipseşte muzica savantă.
192

Paradă

Nişte caraghioşi foarte zdraveni. Mai mulţi dintre ei au urgisit lumile voastre. Lipsiţi de nevoi şi cîtuşi de puţin grăbiţi să-şi folosească sclipitoarele însuşiri şi experienţa privitoare la conştiinţele voastre. Ce oameni maturi! Ochi buimăciţi asemenea nopţii de vară, roşii şi negri, tricolori, de oţel presărat cu stele de aur; faciesuri pocite, plumburii, palide, pîrjolite; răguşeli nebunatice! Umbletul crunt de paiaţe! - Sînt şi cîţiva tineri - cum l-ar privi pe Cherubin ? - înzestraţi cu voci înfricoşătoare şi cu unele mijloace periculoase. Sînt trimişi să-şi dea aere la oraş, împopoţonaţi cu un *lux* dezgustător.
O, cel mai violent Paradis al schimonoselii turbate! Nici un fel de asemănare cu Fachirii voştri şi alte bufonerii scenice. în costume improvizate, după capriciile unui vis urît, ei interpretează cîntece de jale, tragedii cu borfaşi şi semizei spirituali de care istoria sau religiile n-au avut niciodată parte. Chinezi, hotentoţi, ţigani, neghiobi, hiene, Molohi, demenţe bătrîne, demoni siniştri, ei îmbină farsele populare, materne, cu mofturile şi tandreţile bestiale. Interpretează, pasămite, piese noi şi cîntece pentru „fete cuminţi". Jongleri iscusiţi, ei transformă locul şi persoanele, folosind comedia magnetică. Ochii se aprind, sîngele cîntă, oasele se lărgesc, lacrimi şi firişoare roşii curg şiroaie. Batjocura sau teroarea lor ţine o clipă sau luni de zile.
Doar eu deţin cheia acestei parade sălbatice.
193

Antică

Graţios fiu al lui Pan ! în jurul frunţii tale încununate cu floricele şi bobite, ochii tăi, globuri preţioase, se mişcă. Mînjiţi de drojdii negricioase, obrajii ţi se scofîlcesc. Colţii

tăi lucesc. Pieptul seamănă cu o ţiteră, ţiuituri îţi umblă prin braţele blonde. Inima-ţi bate în pîntecul în care dorm cele două sexe. Plimbă-te, noaptea, mişcîndu-ţi alene această coapsă, şi pe cea de-a doua, şi piciorul stîng.

Being beauteous

în faţa acestei zăpezi, o Fiinţă înaltă de o nespusă Frumuseţe. Fluierături de moarte şi cercuri de muzică surdă fac să se-nalţe, să se lărgească şi să tremure ca o fantasmă acest trup adorat; răni stacojii şi negre izbucnesc în superbele cărnuri. Culorile proprii vieţii se întunecă, dansează şi se degajă în jurul Viziunii, într-o continuă mişcare. Iar fiorii se înalţă şi tună; savoarea furibundă a acestor efecte, încărcată cu fluierăturile mortale şi cu muzicile aspre pe care lumea, departe îndărătul nostru, le aruncă asupra mamei noastre întru frumuseţe -, dă înapoi, se ridică. O! ni-s oasele înveşmîntate cu un nou trup amoros.
O, faţa ca de cenuşă, blazonul din păr de coamă, braţele de cristal. Tunul peste care trebuie să mă prăbuşesc prin vălmăşagul copacilor şi al văzduhului uşor!

195

Viefi

i

O, enormele bulevarde ale ţării sfinte, terasele templului! Ce s-a ales din brahmanul care mi-a tălmăcit Proverbele? De-atunci, de acolo, le mai văd chiar şi pe bătrîne! Mi-aduc aminte de orele argintii şi însorite înspre fluvii, de mîna cîmpiei pe umărul meu, de mîngîierile noastre, stînd drepţi pe şesurile pipărate. - Un zbor de porumbei purpurii tună în jurul cugetului meu. - Surghiunit aici, am avut o scenă pe care să interpretez capodoperele dramatice ale tuturor literaturilor. Vă voi face cunoscute bogăţiile nemaipomenite. Scrutez istoria comorilor pe care le-aţi descoperit. Văd urmarea! înţelepciunea mea este tot atît de dispreţuită cît şi haosul. Ce-ar putea însemna nimicnicia mea pe lîngă stupoarea care vă aşteaptă ?

II

Sînt un inventator merituos, întru totul diferit de predecesorii mei; un muzician chiar, care a descoperit ceva asemănător cu cheia dragostei. în prezent, gentilom stăpînind o moşie acră cu un cer sobru, încerc să mă înduioşez amintindu-mi de copilăria pe care am dus-o ca un cerşetor, de ucenicia sau de sosirea în saboţi, de polemici, de cele cinci sau şase văduvii şi de cele cîteva nunţi la care încăpăţînarea mea m-a împiedicat să împlinesc pretenţiile camarazilor mei. Nu-mi pare rău de vechea mea parte de veselie dumnezeiască: aerul sobru al acestor acre cîmpii îmi hrăneşte cu mare intensitate atrocele scepticism. Dar cum acest scepticism nu mai poate, de acum înainte,

196

să slujească la nimic şi cum, de altminteri, m-am devotat unei noi frămîntări, mă aştept să ajung un nebun foarte rău.

III

în podul în care am fost închis la vîrsta de doisprezece ani am cunoscut lumea, am ilustrat comedia umană. într-un beci am învăţat istoria. La o anume serbare nocturnă, într-o cetate din Nord, am întîlnit toate femeile pictorilor **din** trecut. într-un vechi pasaj din Paris mi s-au predat ştiinţele clasice. într-o magnifică locuinţă împresurată de întregul Orient mi-am desăvîrşit imensa operă şi mi-am petrecut ilustra singurătate. Mi-am corcit sîngele. Datoria îmi este amînată. Nici nu mai trebuie să mă gîndesc la asta. Sînt, într-adevăr, dincolo de mormînt, şi nici gînd de comisioane.

197

Plecare

Destul am văzut. Viziunea a existat în toate văzduhurile.
Destul am avut. Rumoarea oraşelor, seara, şi în plin soare, şi întotdeauna.
Destul am cunoscut. Sentinţele vieţii. - O, Rumori şi Viziuni!
Plecare în noua afecţiune şi noul zgomot!

198

Regalitate

într-o dimineaţă frumoasă, la un popor foarte blajin, un bărbat şi o femeie, superbi, strigau în piaţa publică: „Prieteni, vreau ca ea să fie regină!", „Vreau să fiu regină!" Ea rîdea şi tremura. El le vorbea prietenilor despre revelaţie, despre încercarea isprăvită. Se prăpădeau de iubire, sprijiniţi unul de altul.
într-adevăr, au domnit o întreagă dimineaţă, cînd draperiile de culoarea carminului se înălţară deasupra caselor, şi întreaga după-amiază, cînd ei înaintară spre grădinile cu palmieri.

Către o raţiune

Cu o bătaie de deget în tobă, dezlănţui toate sunetele şi întemeiezi noua armonie.
Cu un pas de-al tău, îi ridici la luptă pe noii oameni şi-i faci să pornească la drum.
întorci capul într-o parte: noua iubire!
Il întorci înapoi - noua iubire!
„Schimbă-ne soarta, sfîrtecă flagelurile, şi mai înainte de toate timpul", îţi cîntă copiii aceştia. „înalţă oriunde vei vrea esenţa bogăţiilor şi a jurămintelor noastre", aşa te roagă ei.
Dintotdeauna sosită, pleca-vei pretutindeni.

200

Dimineaţă de beţie

O, Binele *meu*\ O, Frumosul meu! Fanfară atroce, în care nu mă poticnesc! Şevalet feeric! Ura pentru nemaipomenita operă şi pentru trupul minunat, acum prima oară! Totul a început în mijlocul rîsetelor copiilor şi se va sfîrşi prin ei. Această otravă va rămîne în toate vinele noastre chiar şi după ce fanfara va fi dat colţul, iar noi ne vom întoarce la vechea dizarmonie. O, acum! noi, cei atît de demni de aceste torturi! să culegem cu fervoare această promisiune supraomenească făcută trupului şi sufletului, zămislite pentru noi: această promisiune, această dementă ! Eleganţa, ştiinţa, violenţa! Ni s-a promis că va fi îngropat în umbră copacul binelui şi al răului, că vor fi surghiunite onestităţile tiranice, ca să aducem dragostea noastră nespus de curată. Totul a început prin cîteva sentimente de scîrbă şi - nefiind în stare să punem dintr-o dată mîna pe această veşnicie - totul se sfîrşeşte printr-o debandadă de parfumuri. Rîsete de copii, discreţie de sclavi, austeritate de fecioare, groază faţă de figurile şi lucrurile de aici, sfinţească-vă amintirea acestei veghi. La început a fost toată bădărănia, pentru ca acum totul să se sfîrşească prin nişte îngeri de flacără şi gheaţă.
Scurtă veghe de beţie, sfîntă! fie şi numai pentru masca asta cu care ne-ai miluit. Te afirmăm, metodă! Nu uităm că ai glorificat mai ieri fiecare dintre vîrstele noastre. Avem

încredere în otravă. Ştim să ne dăruim întreaga viaţă în fiece zi.
Iată vremea /4sas/n;7o/\
201

Fraze

Cînd lumea va fi doar o singură pădure neagră pentru cei patru ochi uimiţi ai noştri - un ţărm pentru doi copii credincioşi -, o casă muzicală pentru evidenta noastră simpatie -, atunci te voi găsi.
Chiar dacă n-ar mai fi aici pe pămînt decît un singur moşneag, liniştit şi frumos, înconjurat de un „lux nemaipomenit" - tot ţi-aş cădea la genunchi.
Chiar dacă ţi-aş fi împlinit toate amintirile - eu fiind aceea care ştie să te lege strîns -, tot te-aş sugruma.
- Cînd sîntem foarte puternici, cine dă înapoi ? foarte veseli, cine se face de rîs ? Cînd sîntem foarte răi, ce s-ar alege de noi ?
împodobiţi-vă, dănţuiţi, rîdeţi. - Nu voi putea niciodată să arunc lubirea pe fereastră.
- Camarada mea, cerşetoareo, copil monstru! nici că-ţi pasă de nenorocitele şi de lucrătoarele astea, şi de încurcăturile mele. Alătură-te nouă cu vocea ta imposibilă, vocea ta! ea, singură, ştiind să măgulească o atare deznădejde abjectă.
** *
O dimineaţă înnorată, în iulie. Un gust de cenuşă pluteşte prin aer; - un miros de lemne mustind în vatră-, florile puse
202
în apă la topit -, jefuirea promenadelor -, burniţa canalelor de-a lungul cîmpiilor - de ce nu de pe-acum jucăriile şi tămîia?
* * *
Am întins frînghii de la clopotniţă la clopotniţă; ghirlande de la fereastră la fereastră; lanţuri de aur de la stea la stea, şi dănţuiesc.
** *
Eleşteul de sus fumegă necontenit. Ce vrăjitoare e gata să se înalţe peste albul asfinţit? Ce violete înfrunziri stau să coboare ?
**#
în vreme ce fondurile publice se irosesc în serbări de fraternitate, în nori bate un clopot de foc trandafiriu.
* * *
înviorînd un gust agreabil de cerneală chinezească, o pulbere neagră plouă liniştit peste veghea mea. - Micşorez lumina candelabrului, mă trîntesc pe pat şi, întors către umbră, vă zăresc, fetele mele! reginele mele!
203

Lucrători

O, dimineaţa aceea caldă de februarie! Sudul, prin vîntul său nepoftit, ne-a trezit amintirile de săraci stupizi, tînăra noastră mizerie.
Henrika purta o fustă de bumbac cu carouri albe şi cafenii, care s-o fi purtat, pesemne, în secolul trecut, o bonetă cu panglici şi un fular de mătase. Ceva mult mai trist decît un doliu. Făceam o plimbare prin mahala. Vremea era înnorată, iar vîntul acela din miazăzi stîrnea toate mirosurile neplăcute ale grădinilor răvăşite şi ale pajiştilor uscate. Toate astea n-aveau cum s-o obosească pe nevastă-mea într-atît încît s-o pună în aceeaşi situaţie cu mine. într-o băltoacă lăsată de inundaţia din luna trecută pe o potecă destul de înaltă, ea îmi atrase atenţia asupra unor peşti foarte mici.
Oraşul, cu fumul şi zgomotul fabricilor sale, ne urmărea foarte departe pe drumurile noastre. O, cealaltă lume, locuinţă binecuvîntată de cer şi umbrare! Vîntul din miazăzi

mi-amintea de întîmplările mizerabile din copilăria mea, de deznădejdile din timpul verii, de îngrozitoarea cantitate de forţă şi de ştiinţă pe care soarta a îndepărtat-o întruna de mine. Nu! nu ne vom petrece vara în această ţară zgîrcită în care nu vom fi niciodată decît nişte logodnici orfani. Vreau ca braţul acesta întărit să nu mai tîrască după el o *scumpă icoană.*

204

Podurile

Ceruri cenuşii de cristal. Un straniu desen de poduri, ici drepte, colo arcuite, altele care coboară sau schimbă direcţia în unghiuri pe cele dintîi, şi figurile acestea împros-pătîndu-se în celelalte ocoluri luminate ale canalului, dar toate atît de lungi şi uşoare încît malurile împovărate de domuri se lasă în jos şi se micşorează. Unele din aceste poduri încă gem de magherniţe. Altele susţin stîlpi, semnale, parapete firave. Acorduri minore se întretaie şi dispar, frînghii urcă pe maluri. Se distinge o vestă roşie, poate şi alte costume şi instrumente muzicale. Să fie cumva arii popu-lare, frînturi de concerte senioriale, rămăşiţe de imnuri publice? Apa e cenuşie şi albastră, largă cît un braţ de mare. - O rază albă, căzînd din înaltul cerului, risipeşte această comedie.

205

Oraş

Sînt un vremelnic şi nu prea nemulţumit cetăţean al unei metropole ce se crede modernă pentru că orice gust cunoscut a fost eludat atît în mobilierul şi exteriorul caselor, cît şi în planul oraşului. Aici nu veţi da peste urmele nici unui monument de superstiţie. Morala şi limbajul sînt reduse la expresia lor cea mai simplă, în sfîrşit! Aceste milioane de oameni, care n-au nevoie să se cunoască, îşi hotărăsc într-un mod atît de asemănător învăţămîntul, meseria şi bătrîneţea, încît această durată de viaţă trebuie să fie de cîteva ori mai scurtă decît ceea ce o statistică smintită constată la popoarele de pe continent. Tot aşa cum, de la fereastra mea, zăresc fantome noi rostogolindu-se prin fumul gros şi veşnic de cărbune - umbra noastră din păduri, noaptea noastră de vară! - noi Erinii în faţa conacului meu care îmi este patria şi întreaga inimă, pentru că aici totul seamănă cu asta -, Moartea fără lacrimi, harnica noastră fiică şi slujnică, o deznădăjduită Iubire şi o drăgălaşă Crimă, scîncind în noroiul străzii.

206

Urme de roţi

La dreapta, zorii zilei de vară trezesc frunzele, şi aburii, şi vacarmul acestui colţ de parc, iar dîmburile din stînga ţin în umbra lor violetă miile de urme, în pantă, lăsate de roţi pe drumul umed. Defilare de feerii. într-adevăr: care încărcate cu animale de lemn aurit, cu stîlpi şi pînze împes-triţate, în goana mare a douăzeci de cai de circ tărcaţi, şi copiii şi bărbaţii călări pe jivinele lor cele mai uluitoare - douăzeci de vehicule cu ornamente în relief, împodobite şi înflorate ca nişte rădvane din vremuri vechi sau din basme, pline cu copii împopoţonaţi pentru o pastorală de mahala.- Chiar şi sicrie sub baldachinul lor de noapte înălţînd panaşele de abanos, gonind în trapul marilor iepe albastre şi negre.

207

Oraşe

Sînt oraşe! Este un popor pentru care s-au înălţat aceşti Alleghani şi aceste Libanuri de vis! Vile de cristal şi de lemn ce se mişcă pe şine şi scripeţi invizibili. Vechile cratere împrejmuite cu coloşi şi cu palmieri de aramă mugesc melodios, cuprinse de flăcări. Serbări amoroase răsună de-a

lungul canalelor dindărătul vilelor. Vînătoarea dangătelor strigă prin strungi. Bresle de cîntăreţi uriaşi vin în goană cu veşminte şi flamuri strălucitoare ca lumina de pe culmi. Pe platformele din mijlocul hăurilor, Rolanzii îşi vestesc vitejia. Pe podeţele abisului şi pe acoperişurile hanurilor, arşiţa cerului împodobeşte stîlpii. Prăbuşirea apoteozelor regăseşte cîmpurile de pe înălţimi, unde centaure serafice evoluează printre avalanşe. Deasupra nivelului celor mai înalte creste, o mare agitată de naşterea eternă a zeiţei Venus, încărcată de flote orfeonice şi de rumoarea perlelor şi a scoicilor preţioase - marea se întunecă uneori cu scăpărări ucigătoare. Pe versanţi, turme de flori, mari cît armele şi cupele noastre, scot mugete. Cortegii de regine Mab, în rochii roşcate, opaline, se înalţă din albii de ape repezi. Acolo sus, cu picioarele în cascadă şi-n mărăcini, cerbii sug ţîţele Dianei. Bacantele mahalalelor hohotesc de plîns, iar luna, cuprinsă de flăcări, urlă. Venus intră în cavernele fierarilor şi ale pustnicilor. Grupuri de clopotniţe cîntă ideile popoarelor. Din castele clădite din oase răzbate o muzică necunoscută. Toate legendele evoluează, iar avînturile se năpustesc în burguri. Paradisul furtunilor se năruie. Sălbaticii dănţuiesc fără încetare sărbătoarea nopţii. Şi, vreme de-o oră, am coborît în furnicarul unui bulevard din Bagdad, unde companii au cîntat bucuria muncii noi, în

bătaia unei brize tari, umblînd fără să poată evita fabuloasele fantome ale munţilor unde trebuia să ne reîntîlnim.
Ce braţe bune, ce frumoasă oră îmi vor reda acel tărîm de unde mi se trag somnurile şi cea mai măruntă mişcare?

Vagabonzi

Jalnic frate! Cu cîte îngrozitoare veghi i-am fost îndatorat! „Nu m-am apucat cu destulă fervoare de această treabă, îmi bătusem joc de infirmitatea lui. Din vina mea, ne vom întoarce iar în surghiun, în sclavie." Mă bănuia de ghinion şi de inocenţă, amîndouă foarte bizare, adăugînd şi alte motive neliniştitoare.
îi răspundeam cu un rînjet acestui savant satanic şi sfîrşeam prin a mă îndrepta spre fereastră. Cream, dincolo de cîmpia străbătută de formaţii de muzică rară, fantomele viitorului lux nocturn.
După această distracţie cît de cît igienică, mă trînteam pe o saltea de paie. Şi, aproape în fiecare noapte, de cum adormeam, sărmanul frate se scula, cu gura putredă, cu ochii smulşi - aşa cum se visa! -, şi mă tîra în odaie, urlîndu-şi visul de amărăciune neghioabă.
într-adevăr, cu toată sinceritatea, îmi luasem sarcina să-l readuc în starea sa primitivă de fiu al Soarelui - şi rătăceam, amîndoi, hrănindu-ne cu vinul cavernelor şi cu pesmetul drumului, eu grăbit să aflu locul şi formula.

Oraşe

Acropola oficială depăşeşte pînă şi cele mai colosale concepţii ale barbariei moderne. Nu-i cu putinţă să exprimi lumina ştearsă a zilei produsă de cerul statornic cenuşiu, strălucirea imperială a clădirilor şi zăpada veşnică a solului. Au fost reproduse, cu un straniu gust pentru grandomanie, toate minunile clasice ale arhitecturii. Asist la expoziţii de pictură în săli de douăzeci de ori mai cuprinzătoare decît Hampton-Court. Ce pictură! Un Nabucodonosor norvegian a pus să se construiască scările ministerelor; slujbaşii pe care i-am putut vedea se arată de pe-acum mai mîndri decît brahmanii, şi m-a cutremurat înfăţişarea de coloşi a paznicilor şi a meşterilor constructori. Prin gruparea clădirilor în scuaruri, curţi şi terase închise, au fost îndepărtaţi birjarii. Parcurile reprezintă natura primitivă, executată cu o artă superbă. Cartierul de sus are părţi inexplicabile: un

braţ de mare, fără vapoare, îşi rostogoleşte pînza de grindină albastră între cheiurile încărcate cu candelabre uriaşe. O punte scurtă duce către o uşiţă secretă chiar sub domul Sainte-Chapelle. Domul acesta are o armătură artistică de oţel, cu un diametru de aproape cincisprezece mii de picioare. în anumite locuri ale podeţelor de aramă, ale platformelor, ale scărilor care înconjoară halele şi pilaştrii, am crezut că voi putea măsura profunzimea oraşului! Este minunea de care nu mi-am putut da seama: la ce niveluri sînt celelalte cartiere de pe acropolă sau de sub ea ? Pentru străinul din vremea noastră, recunoaşterea nu-i cu putinţă. Cartierul comercial este o piaţă circulară, construită într-un singur stil, cu galerii şi arcade. Nu se zăresc prăvălii, dar zăpada de pe drum e călcată în picioare; cîţiva nababi, tot atît de rari ca şi cei ieşiţi la plimbare într-o dimineaţă de duminică la Londra, se îndreaptă spre o diligentă de diamant.

210

211

Cîteva canapele de catifea roşie: se servesc băuturi polare al căror preţ variază între opt sute şi opt mii de rupii. La gîndul de-a căuta teatre în această piaţă circulară, îmi răspund că prăvăliile vor fi ascunzînd drame destul de sumbre. îmi închipui că există o poliţie. Dar legea trebuie să fie atît de ciudată, încît renunţ să-mi mai fac vreo idee despre aventurierii de pe-aici.

Cartierul mărginaş, tot atît de elegant ca o frumoasă stradă din Paris, este favorizat de aspectul luminii. Elementul democratic numără cîteva sute de suflete. Nici acolo casele nu-s îngrămădite una în alta; periferia se pierde straniu în cîmpie, „Comitatul" care ocupă veşnica parte apuseană a pădurilor şi a plantaţiilor prodigioase unde gentilomi sălbatici îşi vînează cronicile în lumina ce-a fost creată.

212

Veghi

i

E repaosul străluminat, nici fierbinţeli, nici lîncezeală, în pajişti sau în pat.

E prietenul nici plin de rîvnă, şi nici slab. Prietenul.

E iubita nici chinuitoare, şi nici chinuită. Iubita.

Văzduhul şi lumea, absolut necăutate. Viaţa.

- Aşadar, asta era ?
- Şi visul s-a răcit.

II

Iluminatul revine copacului clădirii. De la cele două extremităţi ale sălii, ca decoruri oarecare, elevaţii armonice se îmbină. Peretele din faţa veghetorului este o succesiune psihologică de secţiuni de frize, de benzi atmosferice şi accidente geologice. - Vis intens şi rapid de grupuri sentimentale cu fiinţe de toate firile, sub toate înfăţişările.

III

Lămpile şi covoarele veghii fac un zgomot aidoma valurilor, noaptea, de-a lungul chilei şi în jurul steerage-ului. Marea veghii, ca sînii Ameliei.

Tapiseriile, pînă la jumătate, crînguri de dantelă, cu nuanţe de smarald, în care ţîşnesc turturelele veghii. Lespedea căminului negru, adevăraţi sori ai prundişurilor: ah ! puţuri ale magiilor; singura privelişte din zori de zi, de data asta.

213

Mistică

Pe coasta dîmbului îngerii îşi întorc veşmintele de lînă în ierburile de oţel şi smarald.

Pajişti de flăcări sar pînă în vîrful colinei. La stînga, mraniţa de pe creastă e călcată în picioare de toate omuci-

derile şi de toate bătăliile, iar toate zgomotele dezastruoase îşi deapănă curba. îndărătul crestei din dreapta, dunga răsăriturilor, a propăşirilor.
Şi, în vreme ce fîşia de sus a tabloului este alcătuită din rumoarea circulară şi săltăreaţă a scoicilor de mare şi a nopţilor omeneşti,
Dulceaţa înflorită a stelelor şi a cerului şi a celorlalte coboară în faţa dîmbului, ca un paner, spre noi şi face abisul plăcut mirositor şi albastru dedesubt.
214

Zori

Am îmbrăţişat zorii zilei de vară.
Nimic nu se mişca încă pe fruntea palatelor. Apa era moartă. Taberele de umbră nu părăseau drumul pădurii. Am colindat, trezind răsuflările vii şi călduţe, iar nestematele priviră şi aripile se înălţară fără zgomot.
Prima tentativă a fost, pe cărarea plină de pe-acum de străluciri proaspete şi palide, o floare care îmi spuse cum o cheamă.
l-am rîs blondului *wasserfall* ce se despletea printre brazi: după creştetul argintat, o recunoscui pe zeiţă.
Atunci ridicai unul cîte unul vălurile. Pe alee, fluturînd braţele. Prin cîmpie, pîrînd-o cocoşului. în marele oraş, ea fugea printre clopotniţe şi domuri, iar eu, alergînd ca un cerşetor pe cheiurile de marmură, o fugăream.
în susul drumului, lîngă un crîng de lauri, am împresurat-o cu vălurile ei adunate de pe jos şi i-am simţit puţin trupul enorm. Aurora şi copilul căzură la poalele crîngului.
La trezire, era amiază.
215

Flori

De pe-o treaptă de aur - printre cordoanele de mătase, voalurile cenuşii, catifelele verzi şi discurile de cristal care se înnegresc ca bronzul la soare -, văd digitala cum se desface pe un covor de filigrane argintii, de ochi şi de fire de păr.
Monede de aur galben presărate pe agată, pilaştri de mahon susţinînd un dom de smaralde, buchete de satin alb şi de fine vergele de rubin înconjoară trandafirul de apă.
Aidoma unui zeu cu imenşi ochi albaştri şi cu forme de zăpadă, marea şi cerul atrag pe terasele de marmură mulţimea de trandafiri tineri şi puternici.
216

Nocturnă vulgară

Un suflu deschide spărturi, ca la operă, în pereţii despărţitori - amestecă rotirea acoperişurilor roase - spulberă marginile căminelor - eclipsează ferestrele duble.
- De-a lungul viei, sprijinindu-mi piciorul de un gargui - am coborît în acest rădvan, a cărui epocă se distinge destul de evident după oglinzile convexe, după tăbliile arcuite şi sofalele deşelate. Dric al somnului meu, singuratic, sălaş ciobănesc al neghiobiei mele, trăsura coteşte pe gazonul de pe drumul mare, greu de desluşit: şi, printr-o spărtură din partea de sus a oglinzii din dreapta, se rotesc palide chipuri lunare, frunze, sîni. - Un verde şi un albastru, cu nuanţe foarte închise, invadează imaginile. Deshămare în prejma unei pete de prundiş.
- Aici vor şuiera, pentru furtună, şi Sodomele - şi Solymele -, şi fiarele sălbatice, şi oştirile.
- (Poştalioane şi dobitoace din vis porni-vor oare din nou pe sub codrii cei mai sufocanţi, pentru a mă înfunda pînă la ochi în izvorul de mătase?)
- Şi ne vor trimite, biciuiţi prin apele clipocinde şi printre băuturile vărsate, să ne tăvălim peste lătratul buldogilor...

- Un suflu spulberă marginile căminului.

217

Marină

Carele de-argint şi de-aramă -
Prorele de-oţel şi de-argint -
Bat spuma -
Ridică tulpinile de mărăcini -,
Curenţii cîmpiei
Şi făgaşele imense ale refluxului
Curg circular către est,
Spre stîlpii pădurii,
Spre trunchiurile digului,
Ce-n unghi e izbit de
Vîltori de lumină.

218

Sărbătoare de iarnă

Cascada răsună îndărătul colibelor de operă comică. Girandole prelungesc, în livezile şi aleile învecinate cu Meandrul -, verdele şi roşul asfinţitului. Nimfe horaţiene, pieptănate după moda Primului Imperiu -, Hore Siberiene, chinezoaice pictate de Boucher.

219

Nelinişte

Ar fi cu putinţă oare ca Ea să mă facă să iert ambiţiile zdrobite la nesfîrşit - ca un sfîrşit îndestulat să dreagă vremurile de sărăcie - ca o zi de izbîndă să adoarmă în noi ruşinea incompetenţei noastre fatale?
(O, lauri! diamant! - Iubire, putere! mai presus de-orice bucurie şi glorie! - oricum, pretutindeni! - Demon, zeu ! - tinereţe a acestei fiinţe: eu!)
S-ar putea oare ca nişte accidente de feerie ştiinţifică şi nişte mişcări de fraternitate socială să fie îndrăgite ca redobîndire treptată a sincerităţii celei dintîi?...
Dar Vampira care ne face mai buni ne porunceşte să ne distrăm cu ceea ce ne lasă ea, sau, altfel, să fim mai caraghioşi. Să ne rostogolim spre răni, prin aerul apăsător şi prin mare; spre suplicii, prin tăcerea apelor şi a văzduhului, ucigaşe în aceeaşi măsură; spre cazne care rîd, în liniştea lor cumplit de furtunoasă.

220

Metropolitan

Din strîmtoarea de indigo pînă la mările lui Ossian, pe nisipul roz şi portocaliu pe care l-a spălat cerul de culoarea vinului, vin să urce şi să se încrucişeze bulevarde de cristal locuite fără întîrziere de tinere familii sărace care se hrănesc cu fructe. Nici o bogăţie. - Oraşul!
Din deşertul de bitum aleargă, în dezordine, drept înainte, cu pînzele de ceţuri înşirate în fîşii îngrozitoare pe cerul ce se încovoaie, se retrage şi coboară, alcătuit din cel mai sinistru fum negru pe care poate să-l scoată Oceanul în doliu, căştile, roţile, bărcile, crupele.
- Bătălia!
Ridică-ţi capul: această punte de lemn, arcuită; ultimele grădini de zarzavaturi din Samaria; aceste măşti îmbujorate sub felinarul biciuit de noaptea rece; ondina neghioabă cu rochie foşnitoare, în josul rîului; craniile luminoase pe suprafeţe întinse de mazăre - precum şi celelalte fantasmagorii - cîmpia.
Drumuri mărginite de grilaje şi ziduri, cu greu stăpînindu-şi boschetele şi atrocele flori ce s-ar numi inimi şi surori; Damasc damnînd de lîncezeală - domenii de feerice aristocraţii ultra-renane, japoneze, guarane, potrivite încă să primească muzica strămoşilor - şi mai sînt hanuri demult

închise pe vecie - mai sînt prinţese şi, dacă nu eşti prea copleşit, mai e şi studiul astrelor - cerul.
Dimineaţa în care, împreună cu Ea, te-ai zbătut printre sclipirile zăpezii, buzele verzi, gheţurile, drapelele negre şi razele albastre, şi parfumurile purpurii ale soarelui de la poli - puterea ta.
221

Barbară

Sold

Cu mult după zile şi anotimpuri, şi fiinţe, şi ţări,
Pavilionul de carne sîngerîndă pe mătasea mărilor şi a florilor arctice; (ele nu există).
Vindecat de vechile fanfare de eroism - care încă ne asaltează inima şi capul -, departe de asasinii de odinioară -
- O, pavilionul de carne sîngerîndă pe mătasea mărilor şi a florilor arctice; (ele nu există).
Desfătări!
Jarurile, plouînd cu rafale de chiciură - Desfătări! -, focurile cu ploaia vîntului de diamante aruncată de inima pămîntească veşnic carbonizată pentru noi. - O, lume! -
(Departe de vechile refugii şi de vechile flăcări, pe care le auzi, pe care le simţi,)
Jarurile şi spumele. Muzica, vîrtej al hăurilor, ciocnire a sloiurilor cu astrele.
O, Desfătări, o, lume, o, muzică! Şi acolo, formele, sudorile, părul şi ochii, plutind. Şi lacrimile albe, clocotitoare - o, desfătări! -, şi vocea femeiască pătrunsă pînă-n străfundul vulcanilor şi al grotelor arctice.
Pavilionul...
De vînzare tot ce evreii n-au vîndut, tot ce n-a fost pe placul nobililor şi criminalilor, tot ce-i ignorat de dragostea blestemată şi cinstea infernală a maselor; tot ce timpul şi ştiinţa n-au a recunoaşte;
Vocile reconstituite; trezirea fraternă a tuturor energiilor corale şi orchestrale, şi aplicaţiile lor instantanee, prilejul, unic, de a ne descătuşa simţurile!
De vînzare Trupurile fără preţ, în afara oricărei rase, oricărei lumi, oricărui sex, oricărei descendenţe! Bogăţii ţîşnind la fiece pas! Sold de diamante fără nici un control!
De vînzare anarhia pentru mase; satisfacţia irepresibilă pentru amatorii superiori; moartea năprasnică pentru credincioşi şi amanţi!
De vînzare aşezările şi migraţiile, sporturi, feerii şi confort perfecte, şi zgomotul, mişcarea lor, şi viitorul ce ni-l pregătesc!
De vînzare aplicaţiile calculului şi nemaiauzitele salturi de armonie. Descoperirile şi termenii nebănuiţi, cu intrare imediată în posesiune,
Elan nesăbuit şi nesfîrşit spre invizibile splendori, spre insensibile delicii - şi secretele sale înnebunitoare pentru fiece viciu - şi veselia-i înspăimîntătoare pentru mulţime.
De vînzare Trupurile, vocile, imensa opulenţă incontrolabilă, tot ce n-o să se vîndă niciodată. Vînzătorii n-au încheiat soldul! Călătorii nu trebuie să-şi achite comisionul prea curînd!
222
223

Fairy

Pentru Elena s-au contopit sevele ornamentale în umbrele virgine şi limpezimile impasibile în tăcerea astrală. Arşiţa verii a fost încredinţată unor păsări mute, iar nepăsarea impusă unei bărci cernite fără preţ de către toartele unor iubiri moarte şi ale unor parfumuri surpate.
- După momentul ariei pădurencelor întru cinstirea torentului vuind sub prăbuşirea pădurilor, de la tălăngile

vitelor la ecoul văilor şi al strigătelor din stepe. -
Pentru copilăria Elenei s-au înfiorat blănurile şi umbrele -
şi sînul săracilor, şi legendele cerului.
Şi ochii ei şi dansul ei, mai presus de strălucirile pre-
ţioase, de influenţele reci, de plăcerea decorului şi a clipei,
deopotrivă unice.
224

Război

Copil fiind, anumite ceruri mi-au ascuţit optica: toate
caracterele îmi nuanţară fizionomia. Fenomenele s-au
tulburat. - în prezent, eterna schimbare a momentelor şi
infinitul matematicilor mă fugăresc prin această lume în
care îndur toate succesele civile, respectat de copilăria
ciudată şi de afecţiuni enorme. - Mă gîndesc la un Război,
de drept sau de forţă, cu o logică întru totul neprevăzută.
E la fel de simplu ca o frază muzicală.

Tinereţe

Duminică

O dată calculele date de-o parte, inevitabila coborîre a
cerului şi vizita amintirilor, ca şi adunarea ritmurilor ocupă
locuinţa, capul şi universul spiritului.
- Un cal o ia la goană pe hipodromul suburban, de-a
lungul culturilor şi împăduririlor, străpuns de ciumă carbo-
nică. O femeie vrednică de plîns, ca dintr-o dramă, oftează,
undeva în lume, după părăsiri succesive şi puţin probabile.
Nişte *desperadoes* lîncezesc, după furtună, beţie şi răni.
Nişte copilaşi înăbuşă blesteme de-a lungul rîurilor. -
Să reluăm studiul în tumultul mistuitoarei opere care se
concentrează şi creşte în mijlocul maselor.

II

Sonet

Bărbat de-alcătuire obişnuită, carnea / nu era oare-un
fruct ce-n livadă-atîrnă; - o, / zile copile! trupul, comoară de
tocat; - o, / pericolul sau forţa lui Psyche: să iubeşti? /
Pămîntul avea coaste fertile-n prinţi şi-artişti, / obîrşia şi
rasa vă împingeau spre crime / şi-ndolieri: norocul şi pier-
zarea voastră, lumea. / Dar acum, dusă la capăt treaba, tu,
calculele tale, / tu, nerăbdările tale - nu mai sînt decît
dansul vostru, / vocea voastră, neţintuite şi deloc constrînse,
deşi e-o raţiune / a unui dublu eveniment, inventivitate şi
izbîndă - / în umanitatea fraternă şi discretă prin universul /
fără imagini; - forţa şi dreptul reflectă / dansul şi vocea
abia acum preţuite.
226

III

Douăzeci de ani

Vocile instructive în surghiun... Ingenuitatea fizică recu-
leasă amarnic... - Adagio - Ah! egoismul nemărginit al
adolescenţei, optimismul studios: ce plină de flori a fost
lumea astă-vară! Cîntecele şi formele murind... - Un cor,
pentru a potoli neputinţa şi absenţa! Un cor de pahare, de
melodii nocturne... într-adevăr, nervii vor lua-o iute razna.

IV

Eşti tot la ispitirea lui Antonie. Zbenguiala sîrguinţei scurtate,
ticurile orgoliului pueril, prăbuşirea şi spaima.
Tu însă ai să te pui pe treaba asta: toate posibilităţile
armonice şi arhitecturale vor fi cuprinse de emoţie în jurul
jilţului tău. Fiinţe desăvîrşite, neprevăzute, se vor oferi
experienţelor tale. în preajma ta va năvăli visătoare curiozi-
tatea de vechi mulţimi şi trîndave luxuri. Memoria şi sim-
ţurile tale nu vor fi decît hrana impulsului tău creator. Cît
despre lume, cînd vei ieşi, ce va fi devenit? în orice caz,
nimic din înfăţişările actuale.
227

Promontoriu

Zorii de aur şi seara înfiorată dau peste bricul nostru în larg, în faţa acestei vile şi a dependinţelor ei care alcătuiesc un promontoriu la fel de întins ca Epirul şi Peloponesul, sau ca marea insulă a Japoniei, ori ca Arabia! Temple luminate de întoarcerea procesiunilor, imense privelişti ale apărării coastelor moderne; dune ilustrate cu flori calde şi bacanale; mari canale cartagineze şi *Embankments* ale unei Veneţii dubioase; erupţii slabe ale unor Etne şi crevase de flori şi de apă ale gheţarilor; spălătorii înconjurate de plopi din Germania; dîmburi din parcuri stranii plecînd capete de Arbore de Japonia; faţadele circulare ale splendidelor „Royal" ori „Grand" din Scarbro' sau Brooklyn; şi liniile de *railway* însoţesc, brăzdează, trec peste formele acestui Hotel, alese din istoria celor mai elegante şi mai colosale construcţii din Italia, America şi Asia, ale cărui ferestre şi terase, pline acum de lumină, de băuturi şi de brize bogate, sînt deschise pentru spiritul călătorilor şi al nobililor - care îngăduie, la orele zilei, tuturor tarantelelor de pe faleze - şi chiar ritornelelor din ilustrele văi ale artei, să decoreze admirabil faţadele Palatului-Promontoriu.

228

T-vc-w»^/'¹**

Scene

Vechea Comedie îşi urmează acordurile şi îşi împarte Idilele:

Bulevarde pline de estrade,

Un lung *pier* de lemn de la un capăt la altul al unui cîmp pietros, unde gloata barbară se perindă sub copacii despuiaţi.

Pe coridoare de voaluri negre, însoţind paşii trecătorilor cu felinare şi frunze.

Păsări-histrioni de mistere năvălesc pe un ponton de zidărie clătinat de arhipelagul acoperit de ambarcaţiunile spectatorilor.

Scene lirice, acompaniate de flaut şi tobă, coboară în cabine rînduite sub plafoane, în jurul saloanelor unor cluburi moderne sau al sălilor din vechiul Orient.

Feeria face o manevră în vîrful unui amfiteatru încununat de crînguri - Sau se zbuciumă şi execută modulaţii pentru beoţieni, în umbra codrilor mişcători pe creasta culturilor.

Opera comică se împarte pe scena noastră la linia de intersecţie a zece pereţi ridicaţi din galeria cu lumini.

230

Seară istorică

în cîte-o seară, de pildă, cînd turistul naiv se retrage din ororile noastre economice, mîna unui maestru însufleţeşte clavecinul pajiştilor; se joacă jos cărţi, în fundul eleşteului, oglindă ce evocă regine şi favorite, iată şi sfintele, voalurile, şi fiii armoniei, şi cromatismele legendare, peste asfinţit. Se înfioară la trecerea vestitelor vînători şi a hoardelor. Comedia picură pe estradele de gazon. Şi îmbulzeala celor săraci şi nevolnici pe-aceste scene stupide!

în viziunea-i sclavă, - Germania se caţără spre palide lune; deserturile tătare se luminează - răzmeriţele vechi colcăie în miezul Celestului Imperiu; pe scări şi pe jilţuri regeşti, o mică lume palidă şi searbădă, Africă şi Occidenturi, stă să se clădească. Apoi un balet de mări şi de nopţi cunoscute, ca o chimie fără valoare, şi melodii imposibile.

Aceeaşi magie burghează în toate locurile unde poştalionul ne va lăsa! Şi cel mai simplu fizician simte că nu mai e cu putinţă să înduri această atmosferă personală, pîclă de remuşcări fizice, pe care e suficient să le constaţi ca să te mîhneşti.

Nu! - Momentul etuvei, al mărilor strămutate, al vîlvătăilor subpămîntene, al planetei dezlănţuite şi al exterminărilor consecutive, certitudini atît de puţin răutăcios descrise în Biblie şi de către Norne şi pe care îi fi dat unei fiinţe serioase să le supravegheze. - Totuşi, nu va fi nicidecum un efect de legendă!

231

Bottom

Realitatea fiind prea spinoasă pentru marele meu caracter - m-am trezit, totuşi, la Doamna mea în chip de mare pasăre gri-albastră luîndu-şi zborul spre ciubucurile plafonului şi tîrîndu-şi aripa în umbrele serii.
Am fost, la piciorul baldachinului ce-i sprijinea giuvaerele adorate şi capodoperele fizice, o namilă de urs, cu gingii violete şi cu părul încreţit de amărăciune, cu ochii la cristalurile şi la argintăria de pe console.
Totul se prefăcu în umbră şi acvariu aprins.
Dimineaţa - în zorii bătăioşi ai unei zile de iunie -, am alergat peste cîmpuri, măgar trîmbiţîndu-şi tînguirea şi fluturînd-o pînă ce Sabinele din mahala veniră să se arunce de grumazul meu.

232

H

Toate monstruozităţile violează gesturile atroce ale Hortensiei. Singurătatea ei este mecanica erotică, oboseala ei - dinamica amoroasă. Sub supravegherea unei copilării, ea a fost, în numeroase epoci, înfocata igienă a raselor. Uşa ei stă deschisă mizeriei. Acolo, moralitatea fiinţelor actuale se descorporează în pasiunea sau în acţiunea ei - O, teribilul fior al amorurilor novice pe solul însîngerat şi prin hidrogenul limpezit! găsiţi-o pe Hortensia.

233

Mişcare

Mişcarea şerpuită pe malul rîpos a căderilor fluviului,
Prăpastia la etambou,
Repeziciunea rampei,
Enorma trecere a curentului
îi mînă prin luminile nemaipomenite
Şi prin noutatea chimică
Pe călătorii înconjuraţi de trombele văii
Şi ale stromului.
Sînt cuceritorii lumii
Căutînd propria bogăţie chimică;
Sportul şi confortul călătoresc cu ei;
Ei aduc educaţia
Raselor, claselor şi animalelor pe Nava aceasta.
Răgaz şi vertij
în diluviana lumină,
în serile cumplite de studiu.
Căci din conversaţia printre-aparate - sînge, flori, foc, giuvaere -,
Din socotelile agitate la bordul acesta fugar,
- Vezi rostogolindu-se ca un dig dincolo de motricea cale hidraulică,
Monstruos, luminîndu-se fără sfîrşit - stocul lor de studii;
Ei izgoniţi în extazul armonic
Şi în eroismul descoperirii.

234

în accidentele atmosferice dintre cele mai neaşteptate
Un cuplu de tineri se retrage în arcă
- E oare străvechea sălbăticie iertată ? -
Şi cîntă şi-n post se aşază.

235

Devoţiune

Surorii mele Louise Vanaen de Voringhem: - Scufia ei albastră întoarsă spre Marea Nordului. - Pentru naufragiaţi.
Surorii mele Leonie Aubois d'Ashby. IBaou - iarba de vară, zumzăitoare şi puturoasă. - Pentru febra mamelor şi a copiilor.
Către Lulu - demon - care a păstrat un gust pentru oratoriile de pe vremea Prietenelor şi a educaţiei sale incomplete. Pentru bărbaţi! Doamnei***.
Adolescentului care am fost. Acestui sfînt bătrîn, schit sau misiune.
Duhului celor săraci. Şi unui cler prea înalt.
în aceeaşi măsură, oricărui cult în cutare loc de cult memorial şi printre anumite evenimente unde trebuie să te duci, potrivit aspiraţiilor de moment sau chiar propriului nostru viciu serios.
Astă-seară către Circeto, cea dintre înalte gheţuri, grasă ca peştele şi aprinsă la faţă aidoma celor zece luni ale nopţii roşii - (inima ei, ambră şi *spunck)* -, pentru singura mea rugăciune mută asemeni acestor tărîmuri nocturne, dinainte de vitejiile mai violente decît acest haos polar.
Cu orice preţ şi cu toate înfăţişările, chiar în călătorii metafizice - Dar mai mult *atunci.*
236

Democraţie

„Drapelul se îndreaptă spre peisajul nemernic, iar jargonul nostru înăbuşă toba.
în marile oraşe vom întreţine cea mai cinică prostituţie.
Vom masacra revoltele logice.
Spre ţările picante şi umede! - în slujba celor mai monstruoase exploatări industriale sau militare.
La revedere, aici şi oriunde. Recruţi de bunăvoie, vom avea o filozofie feroce; ignoranţi într-ale ştiinţei, şmecheri în asigurarea confortului; cît despre restul lumii, să crape !
Acesta este adevăratul marş. înainte, drumule!"
237

Geniu

El este afecţiunea şi prezentul, pentru că a ridicat casă deschisă înspumatei ierni şi freamătului verii, el care a purificat băuturile şi merindele, el care e farmecul locurilor fugare şi desfătarea supraomenească a popasurilor. El este afecţiunea şi viitorul, forţa şi dragostea pe care noi, stînd drepţi printre mînii şi plictiseli, le vedem trecînd prin cerul de furtună şi printre flamurile de extaz.
El este dragostea, măsură perfectă şi reinventată, raţiune splendidă şi neprevăzută, şi veşnicia: maşinărie îndrăgită a calităţilor fatale. Cu toţii am trecut prin spaima renunţării sale şi alor noastre : o, desfătare a sănătăţii noastre, avînt al posibilităţilor noastre, afecţiune egoistă şi pasiune pentru el, el care ne iubeşte pentru infinita-i viaţă...
Şi noi, noi îl chemăm, iar el călătoreşte... Şi dacă Adoraţia se duce vestindu-se, se vesteşte şi făgăduinţa sa: „înapoi, superstiţii, şi voi, vechi trupuri, voi, cupluri şi vîrste. Chiar epoca aceasta s-a prăbuşit!".
El nu va pleca, nu va coborî iar din cer, nu va mîntui mîniile femeilor şi voioşiile bărbaţilor şi tot acest păcat: căci, gata, el există şi este iubit.
O, răsuflările, capetele, fugile sale; teribila repeziciune a perfecţiunii formelor şi a acţiunii.
O, rodnicie a spiritului şi imensitate a universului!
Trupul său ! Desprinderea visată, frîngerea graţiei încrucişată cu noua violenţă!
Chipul său, chipul său! toate îngenuncherile noastre şi toate pedepsele *stinse* în urma lui.
Lumina sa! abolirea tuturor suferinţelor sonore şi miş-

cătoare în muzica cea mai intensă.
Pasul său! migraţiile mai enorme decît invaziile de pe vremuri.
238
O, El şi noi! orgoliul mai binevoitor decît milosteniile pierdute.
O, lume! şi cîntecul limpede al noilor nenorociri!
Ne-a cunoscut pe toţi şi ne-a iubit pe toţi. Să ştim, în această noapte de iarnă, de la un promontoriu la altul, de la polul tumultuos pînă la castel, de la mulţime pînă la ţărm, de la privire la privire, să ştim, cu puteri şi simţăminte obosite, să-l chemăm şi să-l vedem, şi să-i dăm drumul, şi, sub maree şi deasupra pustiurilor de zăpadă, să-i urmărim privirile, răsuflările, trupul, lumina.
239

OPERE DIVERSE

[Fărîme]

i
Jos, lîngă ziduri sumbre, în cîini sfrijiţi lovind
II
De-s clopote din bronz făcute,
Amare inimile ni-s!
în iunie din şaptezeci şi unu,-opt sute,
Neagră,-o fiinţă ne-a ucis;
Noi Jean Baudry, noi Jean Balouche
Ne-am împlinit dorinţele,
Murind în turla asta luşă
Şi-urînd pe-aceşti toţi Desdouets!
III
Tot tresărea în urmă-n sughiţuri caraghioase
O roză înghiţită în burtă de portar.
IV
Ea, brună,-o măritară la şaisprezece ani.
Căci fiu, acum de saptespre'ce ani, şi-adoră.

V

[Tînguirea bătrînului monarhist către domnul Henri Perrin, ziarist republican]

..... Tu, pe femurul meu!
Tu ai minţit, minţit-ai, roşcat apostol! Poate
Vrei să m-aduci la sapă de lemn ? Ai vrea mereu
Această frunte cheală să mi-o jupoi ? Gravate
Femure răsucite am însă două eu!
Că la colegiu zilnic uzi leoarcă hainei tale
Tot gulerul, din care să faci clătită poţi,
Ca la dentist eşti mască, cal depilat ce bale
Maneju-i scoate într-un cornet, să-mi ştergi tu toţi
Ani patruzeci cît stat-am, acum găseşti cu cale!
Eu am, eu am femurul, femurul meu! Femur!
L-am răsucit de patru decenii pînă-acuma
Pe marginea acestui drag scaun de nuc dur;
Impresia pădurii stă-n el pe totdeauna;
Şi-atunci cînd eu zări-voi organul tău impur,
La toţi ai tăi şi toate-abonatele, paiaţă,
Tot pertractînd organul în mîna lor pleoştit,
Femurului, de patru decenii greu muncit,
Voi pune să se-aducă retuşuri pentr-o viaţă!
244

VI

[Tînguirea băcanilor]

în magazin să intre, cînd luna se răsfaţă
în azuriu geamlîc,
S-apuce-n faţa noastră cicoarea-n chichineaţă

VII

..... Sînt oare

.....(butoaie?)..... la care
Cep li se dă?..... Nu! E un
Şef bucătar ce suflă ca un fagot nebun.
VIII
..... lar printre porţelanuri şi aur, cuarţ, mormane,
..... un ordinar ţucal,
Relicvă-obscenă-a unor bătrîne castelane,
Sfioase coapse-i strîmbă pe acaju regal.
IX
O, perenalele viniete!
X
Şi, dezgustat, poetul hulea tot Universul.
XI
Şi plouă molcom pe cîmpie.
245
XII
la seama, viaţa mea absentă!
XIII
Cînd miezul nopţii-n turlă bătea, un clar de lună
246

Dezmăţurile

Stră vechile-animale...

Străvechile-animale goneau, chiar şi în curse,
Cu sulele în sînge şi-n baligă zvîcnind.
Părinţii noştri membrul şi-l arătau, lărgind
Prohabul cu mîndrie, şi pliul plinei burse.
Femeia,-n evul mediu, la zdravănul mascul se
Deda, femeie-înger sau scroafă, c-un alint.
Şi un Kleber chiar, după nădragii care mint
Un pic probabil, lipsă nu dus-a de resurse.
C-un mamifer prea mîndru bărbatul e egal;
Enormitatea sculei, zău, pe nedrept ne miră;
Ora sterilităţii bătut-a: bou şi cal
Şi-au înfrînat ardoarea, azi nimeni nu aspiră
în vreun boschet să-şi scoale orgoliul genital:
Copilăria hîtră în voie-aici respiră.
247

Sînt ale noastre fese...

Sînt ale noastre fese, nu lor le aparţin.
Bărbaţi ades văzut-am cu pantalonii-n vine
De după gard şi,-n baie cu mulţi copii ca mine,
în studiu curul nostru eu îl aveam din plin.
E viguros şi palid la unii, cu păr fin,
O rarişte măruntă pe-aceste dulci coline;
Şi numai pentru fese-nfloreşte-aşa de bine
în valea-ncîntătoare-un stufos şi lung satin.
O inventivitate superb tulburătoare,
Cum în icoane sfinte la îngeri vezi, vioi
Imită-un chip pe care surîsul dă în floare.
Ce bune-s bucuria şi-odihna cînd noi goi,
Cu frunţile întoarse spre partea-nvingătoare,
Ah, murmurăm şi gemem în voie amîndoi!

Ca o garoafă movă-ncruntat...

Ca o garoafă movă-ncruntat, respiră-obscur,
Umil pitit prin muşchiul tot umed de iubire,
Ce însoţeşte pînă la tivul ei subţire
Domoala balustradă, la albe fese-n jur.
Şi plîns-au filamente, ca stropi de lapte pur,
Sub vîntul aprig care le-alungă-n risipire
Prin cheaguri mici de marnă roşcată, ca-n neştire,
Plecînd, să piară unde le-a vrut versantul dur.
Cu-a sa ventuză visul ades mi se-îmbina;
Şi-n duh, ros de coitul material, din ea
Făceam cuib de suspine şi lăcrimar roşcat.

E-alinătorul flaut, famelica măslină,
Tubul din care cade pralina cea divină,
Un Canaan-femeie în jilăveli păstrat.

Album zutique

îngeraşul blestemat

Porţi albe,-acoperişuri pale
Spre bleu, ca-n nopţi duminicale,
La capăt de oraş, şi ea
Tot albă-i strada, paşnica.
Şi, stranii, casele-au răsfrîngeri
în jaluzelele de îngeri.
Dar, iată, prost şi rebegit,
Spre-o bornă-aleargă-mpleticit
Un negru îngeraş cu bube
Că a mîncat prea mult jujube.
El face caca : şi dispare:
Dar caca lui un blestem pare,
Sub luna sfîntă ce se-apleacă,
De sîngele murdar o cloacă.
Louis Ratisbonne
A. Rimbaud

Mari ghete Omenirea...

Mari ghete Omenirea da pruncului Progres.
Louis-Xavier de Ricard
A. R.
251

Amintirile bătrînului idiot

Mă iartă, tată!
Tînăr, la ţară-n iarmaroace
Cătam nu tirul unde cîştigă-oricine trage,
Ci locul unde zbiară măgarii deşelaţi,
Ce tubul plin de sînge-şi întind, pe care, staţi!
Eu tot nu-l pot pricepe!...
Şi-apoi şi mama, iară,
Tîrînd cămaşa care cam mirosea amară,
Cu poalele boţite, ca fructu-ngălbenit,
Ea ce urca în patu-i c-un zgomot anumit
- Eu fiu al muncii, totuşi -, cu şolduri de femeie
Matură şi cu şale pe care se descheie
în creţuri rufa,-mi dase călduri, dar tac. Ce gînd!
Mai cruntă şi mai calmă era ruşinea cînd,
întoarsă de la şcoală, de-atîta dat pe gheaţă
Rupînd saboţii, mica mea surioară-n faţă
Mi se pişa, privindu-şi cum firul de urină
îi scapă de pe buza de jos în roz şi fină! ...
Iertat să fiu!
La tata gîndeam în alte daţi:
Cuvinte deocheate, spre seară, joc de cărţi,
Vecinul, eu - deoparte ţinut -, văzute, iată,
Şi-nchipuite-atîtea... - căci tulbură un tată!...
Genunchiu-a mîngîiere, şi pantalonu-i, cu
252
Mici degete prohabul vrînd să-i deschid... - o! nu! -
Să-i prind dărabul mare, vîrtos şi negru ălui
Ce cu păroasa mînă mă legăna!...
Să tăinui
Vreau oala, şi tigaia întrezărită-n pod,
Şi roşii almanahuri, şi coşul plin cu tot
Felul de scame, locuri, şi Biblia, dădaca,
Şi crucifixul, Sfînta Fecioară!...
O, şi dac-a
Fost cineva adesea aşa de tulburat,
Uimit mai mult el fost-a! Şi-acum să fiu iertat:
Că simţurile-abjecte-au pus victime în mine,
Mărturisesc aicea prea tinerele-mi crime!...

Apoi! - de pot cu Domnul de vorbă sta! - de ce
Tardiva pubertate şi al măciucii,-expre
Tenace şi-observate, necaz ? De ce şi umbra
Prea lentă de sub burtă? şi, ca pietriş, ah, sumbra
Teroare, bucuria-ngropîndu-mi-o mereu ?
Stupefiat întruna am fost! Dar ce ştiu eu ?
Iertat?...
în sacu-albastru picioarele tu, tata,
Să-ţi vîri.
Copilărie, o!.....
..... - să ne scoatem coada!
Franqois Coppee
A.R.
253

CUPRINS

Neastîmpăr adolescentin (Livius Ciocârlie).....5
Arthur Rimbaud
- ***Tabel cronologic*** (Livius Ciocârlie).....15

Poezii

Darurile orfanilor..... 21
Senzaţie.....26
Soare şi carne.....27
Ofelia.....33
Balul spînzuraţilor.....35
Pedeapsa lui Tartufe.....37
Fierarul.....38
Cu muzică.....44
O, morţi din nouăzeci şi doi.....47
Venus Anadiomene.....48
Prima seară.....49
Replicile Ninei..... 51
Speriaţii 55
Roman.....57
Răul.....60
Mîniile Cezarului.....61
Vis pentru iarnă.....62
Adormitul din văiugă.....64
La Crîşma Verde.....66
Şireata.....67
Strălucita victorie de la SarrebriJck.....68
Dulapul.....69
Boema mea..... 70
Corbii 71
Sedentarii 72
Cap de faun.....74
Vameşii.....75
Oraţie de seară.....76
Cîntec parizian de război.....77
Micile mele amoroase.....79
Chirciri 81
Poeţii la şapte ani.....83
Orgie parizianâ sau Parisul se repopulează.....87
Inimă de paiaţă.....90
Săracii la biserică.....91
Mîinile Ioanei-Maria.....93
Surorile de caritate.....96
Vocale.....98
Ji-a plîns roz steaua.....99
Rămase drept Preadreptul.....100
Ceea ce i se spune poetului cu privire la flori.....102
Primele împărtăşanii.....109
Căutătoarele de păduchi.....115
Corabia beată.....116
O, inimă..... 120
Lacrimă..... 121

Gîrla din Cassis.....123
Comedia setei
1. Bunicii 124
2. Spiritul..... 125
3. Prietenii 125
4. Sărmanul vis.....126
5. încheiere.....126
Gînd bun, de dimineaţă.....127
Sărbătorile răbdării
1. Flamuri de mai.....129
2. Cîntec din turnul cel mai înalt..... 130
3. Veşnicia.....132
4. Vîrsta de aur.....134
Tînăr menaj.....138
Răzoare de-amarante.....139
Ea almee-o fi ?.....141
Sărbătorile foamei.....142
Dar auzi.....143
Mihai şi Cristina.....144
Ruşine.....146
Memorie.....147
O, răstimpuri, o, castele.....149
Urlet lupul da-n frunzare.....150
Un anotimp în infern
Un anotimp în infern.....153
Sînge stricat.....154
Noaptea infernului..... 161
Deliruri
I. Fecioară nebună - Mirele infernal 164
Deliruri
II. Alchimia verbului.....169
Imposibilul.....177
Fulgerul.....180
Dimineaţă..... 181
Adio.....182
Iluminaţiile
După potop.....187
Copilărie..... 189
Poveste.....192
Paradă.....193
Antică..... 194
Being beauteous..... 195
Vieţi.....196
Plecare.....198
Regalitate.....199
Către o raţiune.....200
Dimineaţă de beţie.....201
Fraze.....202
Lucrători 204
Podurile.....205
Oraş.....206
Urme de roţi.....207
Oraşe.....208
Vagabonzi.....210
Oraşe.....211
Veghi 213
Mistică..... 214
Zori.....21 5
Flori.....216
Nocturnă vulgară.....217
Marină..... 218
Sărbătoare de iarnă.....219
Nelinişte.....220
Metropolitan.....221
Barbară.....222

Sold.....223
Fairy.....224
Război 225
Tinereţe
I. Duminică.....226
II. Sonet.....226
III. Douăzeci de ani.....227
IV 227
Promontoriu.....228
Scene.....230
Seară istorică.....231
Bottom.....232
H 233
Mişcare.....234
Devoţiune.....236
Democraţie.....237
Geniu 238
Opere diverse
[Fărîme]
I. *jos, lîngă ziduri sumbre*.....243
II. *De-s clopote din bronz făcute*.....243
III. *Tot tresărea în urmă-n sughiţuri caraghioase*.....243
IV. *Ea, brună,-o măritară la şaisprezece ani*.....243
V [Tînguirea bătrînului monarhist către domnul Henri Perrin, ziarist republican].....244
VI. [Tînguirea băcanilor].....245
VII. *...Sînt oare*.....245
VIII. *...Iar printre porţelanuri şi aur, cuarţ, mormane*.....245
IX. *O, perenalele viniete !*.....245
X. *Şi, dezgustat, poetul*.....245
XI. *Şi plouă molcom pe cîmpie*.....245
XII. *la seama, viaţa mea absentă !*.....246
XIII. *Cînd miezul nopţii-n turlă bătea*.....246
Dezmăţurile
Străvechile-animale.....247
Sînt ale noastre fese.....248
Ca *o garoafă mov-ncruntat*.....249
Album zutique
îngeraşul blestemat.....250
Mari ghete Omenirea..... 251
Amintirile bătrînului idiot.....252
în colecţia **Biblioteca Polirom**
au apărut:
Honore de Balzac - *Proscrişii şi alte povestiri din* Comedia umană
Emile Zola - Prada
Minai Eminescu - *Opera poetică*
A.S. Puşkin - *Talismanul* (poezii)
Nikos Kazantzakis - Zorba *Grecul*
F.M. Dostoievski - *Idiotul*
Konrad Lorenz - *Şi el vorbea cu patrupedele, cu păsările şi* cu peşti/. *Aşa a descoperit omul cîinele*
Gustave Flaubert - *Doamna Bovary*
Boris Pasternak - Doctor *jivago*
Dulcea mea Doamnă/Eminul meu iubit - Corespondenţă inedită Mihai Eminescu - Veronica Miele
Jean-Paul Sartre - *Adevăr şi existenţă*
Rainer Măria Rilke - *Elegiile duineze.* Sonete/e *către Orfeu*
Rabindranath Tagore - *Gitanjali. jertfa lirică*
Dante - D/Vina *Comedie*
Jean-Paul Sartre - Carnete *dintr-un război anapoda*
Oscar Wilde - Decăderea *minciunii. Eseuri*
Miguel de Cervantes - *Nuvele exemplare (2* voi.)
Miguel de Unamuno - *Trei nuvele exemplare şi un Prolog*
Ernst Junger - Cartea *ceasului de nisip*
Slawomir Mrozek - *Povestiri 1990-1993*

N.V. Gogol - *Opere 1 (Serile în cătunul de lângă Dikanka,* M/rgorod)
N.V. Gogol - *Opere 2 (Povestiri din Sankt-Petersburg, Revizorul, Căsătoria)*
N.V Gogol - *Opere* 3 *(Suflete moarte)*
Oscar Wilde - *Portretul lui Dorian Cray*
D.H. Lawrence - *Amantul doamnei Chatterley*
Honore de Balzac - O afacere tenebroasă
David Lodge - *Schimb de dame*
F. Scott Fitzgerald - *Blîndeţea nopţii*
Mihail Bulgakov - Cupa *vieţii*
Salman Rushdie - *Ruşinea*
Saul Bellow - *Ravelstein*
A.P. Cehov - *Stepa şi alte povestiri*
J.D. Salinger - Nouă *povestiri*
lan McEwan - *Amsterdam*
Andrea" Makine - *Crima Olgăi Arbelina*
Jonathan Coe - *Casa somnului*
J.D. Salinger - De *veghe în lanul de secară*
John Fowles - *Iubita locotenentului francez*
David Lodge - Ce *mică-i lumea!*
Jose Saramago - *Toate numele*
Peter Ackroyd - *Documentele lui Platon*
D.H. Lawrence - *Fii şi îndrăgostiţi*
F. Scott Fitzgerald - *Marele Catsby*
Antonio Tabucchi - *Capul pierdut al lui Damasceno Monteiro*
Ernst Junger - *Grădini şi drumuri*
I.S. Turgheniev - *Prima iubire*
Mika Waltari - *Etruscul*
David Lodge - *Meserie!*
Bernhard Schlink - *Cititorul*
Max Frisch - *Homo faber*
Dino Buzzati - *Deşertul tătarilor*
Andred' Makine - *Testamentul francez*
F.M. Dostoievski - *Nopţi albe şi alte microromane*
Kazuo Ishiguro - *Rămăşiţele zilei*
Honore de Balzac - *Femeia părăsită. Scene din* Comedia umană
Saul Bellow - *Trăieşte-ţi clipa*
John Fowles - *Colecţionarul*
A.P. Cehov - *Logodnica şi alte povestiri*
William Shakespeare în colaborare cu John Fletcher - *Doi veri de stirpe aleasă*
Haruki Murakami - *Pădurea norvegiană*
Colm Toibi'n - *Povestea nopţii*
Julian Barnes - *Anglia, Anglia*
Ismail Kadare - *Generalul armatei moarte*
Jose Saramago - *Pluta de piatră*
William Trevor - *Citindu-l pe Turgheniev*
Erico Verissimo - *Incident la Antares*
Aglaja Veteranyi - De ce *fierbe copilul în mămăligă*
David Lodge - *Terapia*
Max Frisch - fu nu *sunt Stiller*
Amelie Nothomb - *Igiena asasinului*
George Orwell - *Ferma Animalelor*
Michael Ondaatje - *Obsesia lui Anii*
J.D. Salinger - *Dulgheri, înălţaţi grinda acoperişului* şi *Seymour: o prezentare*
Luis Sepulveda - *Bătrînul care citea romane de dragoste*
Dino Buzzati - O dragoste
D.H. Lawrence - Fata *pierdută*
Umberto Eco - *Numele trandafirului*
J.D. Salinger - *Franny şi Zooey*
Muriel Spark - *Lorzi şi complici*
August Strindberg - *Singur*
Birgitta Trotzig - *Vieţi duble*
Daniel Pennac - La *căpcăunii veseli*
Daniil Harms - *Mi se spune capucin*
Boris Pasternak - Sub *înaltă protecţie*
Salman Rushdie - *Ultimul suspin al Maurului*
Ângeles Mastretta - *Răpeşte-mi viaţa*
Giinter Crass - *în mers de rac*
George Orwell - O *mie nouă sute optzeci şi patru*
Amelie Nothomb - *Uimire şi cutremur*
Lawrence Durrell - *Cvartetul din Alexandria. Iustine*
Iris Murdoch - *Clopotul*

Voltaire - *Dicţionar filosofic*
Italo Calvino - *Castelul destinelor încrucişate*
John Fowles - *Magicianul*
Ian McEwan - *Grădina de ciment*
Dai Sijie - *Balzac şi Micuţa Croitoreasă chineză*
Christa Wolf - *Medeea. Glasuri*
Russell Banks - *Dulcea lume de după*
Lawrence Durrell - *Cvartetul din Alexandria. Balthazar*
Saul Bellow - *Darul lui Humboldt*
Vladimir Nabokov - Lo//'ta
Aldous Huxley - *Minunata lume nouă.*
Reîntoarcere în minunata lume nouă
I.S. Turgheniev - *în ajun. Fum*
Helen Fielding - *Jurnalul lui Bridget jones*
Paul Auster - *Tombuctu*
Malcolm Lowry - *Sub vulcan*
Charles Bukowski - *Femei*
F.M. Dostoievski - *Demonii*
Max Frisch - *Numele meu fie Gantenbein*
Mika Waltari - *Egipteanul*
David Lodge - *Gînduri ascunse*
Haruki Murakami - La sud de *graniţă, la vest de soare*
Antonio Tabucchi - *Se face tot mai tîrziu*
Iris Murdoch - *Marea, marea*
Henry James - *Daisy Miller*
Mihail Bulgakov - *Inimă de cîine*
Alessandro Baricco - *Ocean Mare*
Arthur Rimbaud - *Opere*
în pregătire:
Dino Buzzati - *Bărnabo, omul munţilor. Secretul Pădurii Bătrtne*
P.G. Wodehouse - *Greşeala lordului Emsworth.*
Din poveştile Castelului Blaudings
Lawrence Durrell - *Cvartetul din Alexandria. Mountolive*

www.polirom.ro
Redactor: Giuliano Sfichi
Coperta: Manuela Oboroceanu
Tehnoredactor: Luminiţa Modoranu
Bun de tipar: martie 2003. Apărut: 2003
Editura Polirom, B-dul Copou nr. 4 • P.O. Box 266
6600, Iaşi, Tel. & Fax (0232) 21.41.00 ; (0232) **21.41.11** ;
(0232)21.74.40 (difuzare); E-mail : office@polirom.ro
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,
J O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 70700
1 Tel.: (021) 313.89.78; E-mail : polirom@dnt.ro
Tiparul executat la S.C. Polirom Co S.A.
f 6600, Iaşi, Calea Chişinăului nr. 32
[^^ Tel. : (032)230323; Fax: (032)230485
Valoarea timbrului literar este de 2% din preţul de vînzare
^ şi se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea
C Scriitorilor din România, cont nr. 2511.1-171.1/ROL

CLASICI UNIVERSALI

„Dacă ar fi să citǎm poetul care a influenţat cel mai puternic poezia începutului de secol XX, atunci ar trebui să-1 numim pe Rimbaud. Mai îndrăzneţ chiar decît Baudelaire, el a lărgit spaţiul explorării poetice. Pînă la Rimbaud, experienţa poetică era în principal experienţa creaţiei literare. După el, poezia devine mijloc de cunoaştere." *v\a.* TT _.
. Kleber Haedens

„Arthur Rimbaud este un mit."
Adolphe Rette

„Arthur Rimbaud a fost un miracol, un fenomen supranatural prin înspăimîntătoarea lui precocitate şi prin misterul destinului său, care rămîne de nepătruns, asemenea geniului său."
Henri Matarasso şi Pierre Petitfils

„Un mistic în stare de sălbăticie."
Paul Claudel

„Rimbaud era Dumnezeul nostru. Dumnezeul

blestemat, Dumnezeul poeziei, al adevăratei
Paul Fort
EDITURA POLIROM
ISBN 973-681-170-0
www.polirom.ro
9789736811708